

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
Kiadja: A SZERKESZTŐSÉG.

Egész évre 28 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre 7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Hadügyi vita.

Budapest, június 10.

(S). Mintha csak a végére akarták volna hagyni a csattanóját, a delegáció érdemleges tárgyalásait a hadügyi vitával fejezik be. Ám a csattanó nem csattanó nagyot, a hadügyi vita nem volt éppen harcias. A négyfejű ellenzék a domináló kérdésekben nagyrészt átengedte a vezető szerepet a delegáció többségének, amely az ellenőrző hivatásgyakorlásában a kellő mértéktartást a kellő határozottsággal tudta egyesíteni. Ennek lett aztán az az öröndetes eredménye, hogy a vita minden szenvedélyesség nélkül nem egy komoly kérdést tisztázott és a hadügyi kormány képviselőjét egyben-másban korrekt és megnyugtató nyilatkozatra bírta.

Első helyre teszszük e kérdések között az ujonclétszám fölemelésének a kérdését, amely komoly aggodalmak forrása volt. Ezt a kérdést illetéktlenül vetette föl az ellenzék a delegációban, de kormányparti részről helyes mederbe tereltetvén, egyelőre megnyugtató módon került le a napirendről. Mindenesetre hiba volt, hogy az ellenzék, amely annyira fázik a delegáció jogkörének tágitásától, idehurcolta ezt a kérdést, amelyet a hatvanhetedik alaptörvény kifejezetten a törvényhozás hatáskörébe utal. Viszont öröndetes, hogy a delegáció többsége részéről megtörtént egyrészt az óvás a delegáció elé nem tartozó kérdések tárgyalása ellen, másrészt — ha már a kérdés felvetődött — a magyar közvélemény eddigi álláspontjának szabatos körvonalozása. A magyar közvélemény természetesen még nem formálhatta meg a maga végleges állásfoglalását ebben a nehéz és nagyon megfontolandó kérdésben, amelyben még magának a hadügyi vezetőségnek sincsen megállapodása. Az azonban már ma is eldöntött kérdés, hogy a magyar közvélemény semmi szín alatt sem tudna belenyugodni a véradó terhének

súlyosításába, megfelelő rekompensáció nélkül. És semmiképpen sem tudjuk elválasztani az ujonclétszám nagyobbitását a szolgálati időnek leszállításától. Éppen ezért nagyon öröndünk, hogy a delegáció többsége részéről, a törvényes kompetenciának kellő hangoztatása mellett, a közvéleménynek ezt a kardinális követelését elég nyomtatékosan kifejezésre juttatták. Épp úgy megnyugvással fogadjuk azt, hogy ezt a követelést a hadügyi kormányzat képviselője a limine nem utasította el, sőt kijelentette, hogy a hadügyi kormány nem zárkózik el a vér- és pénzáldozatok mérséklése elől, ha ez a védőképességet nem kockáztatja. Szívesen hallottunk volna ugyan valamivel kevésbé rugalmas nyilatkozatot is, de hiszen egyrészt a hadügyi vezetőségnek még nincsenek kész tervei, másrészt nem a delegáció, hanem a törvényhozás az a fórum, amelyre a döntés ebben a kérdésben tartozik. Komoly aggodalomra tehát nincsen ok, a hadügyi kormány nyilatkozata egészen véve olyan, amelyben egyelőre megnyugodhatunk.

Nem mondhatjuk ilyen megnyugtatónak azt, amit a hadügyminiszter-képviselője a magyar tiszteknek a magyar csapatoknál való alkalmazásáról mondott. Ebben a kérdésben — amelyet ellenzéki részről határozati javaslat formájában vetettek föl — ismét szabad- elvüparti oldalról mutattak reá, hogy a magyar tiszteknek magyar csapatoknál való alkalmazása törvényen és királyi rendeleten alapuló, föltétlenül kötelező jogszabály. Ennek a jogszabálynak a kötelező erejét Jekelfalussy osztályfőnök is elismerte és hozzátette, hogy nem is képzelt olyan hadügyminisztert, akire nézve ő felségének kézírata parancs ne volna. Ám ezzel szemben egy szóval sem tagadta azt a tényleges állapotot, hogy magyar tiszteket tömegesen belyeznek át osztrák csapatokhoz, mert odakiváncognak, hogy németül tanuljanak. Ez bizony gyenge védekezés. Az a törvény és az a királyi parancs, amely

azt mondja, hogy a magyar tiszteknek magyar csapatoknál a helye: parancsoló törvény és törvényes parancs. A törvény és a legfőbb hadur rendelkezése mindenek fölött áll. Fölötte áll a tiszturak guszatusának is. A tiszturak tanuljanak meg németül más uton — van rá ut és mód a közös hadseregnél elegendő, — ne pedig törvénysértés útján.

Ezek után hadd térjünk rá két dologra, amelyre a delegáció ellenzéke teljes súlyával vetette rá magát, s amely ismét jellemző. Érdekes ugyan, hogy a hadügyi vitában is olyan kérdéseket választott a delegációnális ellenzék támadásának célpontjainul, amelyek az osztrák delegáció klerikálisainak a programjában szerepeltek. Az egyik a katonák vasárnapi foglalkoztatásának a megszorítása, a másik a tiszték párbajkényszerének az eltörlése. Az elsőre nézve a hadügyi vezetőség képviselője teljesen elutasító választ adott és pedig nagyon helyesen. A mi klerikális delegátusaink, ebben is követve osztrák elvtársait, össze- tévesztik a katonai gyakorlóteret a templommal és barátok nézik a huszárt. Nagyon helyes, hogy Jekelfalussy osztályfőnök erről a tévedésről felvilágosította azokat, akiknek erre szükségük volt.

A párbajkérdésben is teljesen korrektül nyilatkozott az osztályfőnök. A párbajozásra a tiszteket senkisék kényszeríti és a becület- ügyi eljárásban a hadügyminiszternek csak a formák szempontjából van beleszólása. Aki nem párbajozik, azt a tisztet nem a miniszter, hanem a bajtársai fosztják meg a tiszt rangjától. Nem éri hát nagyobb büntetés, mint azt a polgárembert, akit hasonló esetben éppen egy elítél a polgári társadalom.

Nálunknál jobban senkisék helyteleníti azt a beteges felfogást, amely a katonai és polgári társadalomban egyaránt erkölcsi kényszer alatt parancsolja rá mindenkire a párbaj brutalitását. De ez a kényszer nem nagyobb katonáknál, mint nálunk, aminthogy a pár-

TÁRCA.

A gyermek.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Gergely István.

Az ur.

Az asszony.

Palik, tizenegy éves.

Mari, cselédeány.

(Este kilenc órákor. Elskelő polgári szoba. Az apa a telefon előtt áll. Mari betoppán.)

Mari (lelkendezve):

— Kérem, nagyságos ur, odamentem ...

Az ur (kétségbeesett türelmetlenséggel):

— Röviden beszéljen! Igen vagy nem?

Mari:

— Nincs ott a Palika. Nem is volt. Nem is látták.

Az ur (nyögve karszékbe roskad):

— Istenem, istenem ... Mit mondott az az asszony? Annak persze az is mindegy, ha a gyermeke elpusztul ...

Mari (akadozva):

— A nagyságos asszony nem volt otthon a szállóban. A szabónénál van. De véletlenül ott találtam szobájában (nagy zavarral) Werner urat, — az is ott lakik, de a harmadik emeleten ...

Az ur:

— Bánom is én ... Már most sem a feleségem.

Mari (most már hadarva):

— Megmondtam neki, ha a nagyságos asszony haza jön, mondja meg neki, hogy Palika elment az iskolából a tíz órai szünet után, most már sötét éjszaka és még mindig nem jött haza ...

Az ur (ismét a telefon elé állva):

— Istenem, csak már adna hírt a rendőrség, hiszen csak kell, hogy megtalálják. Biztosan a Városligetben eszavarg az a kölyök ... A botrány a feleségemmel, ... most meg ez a gyerek ... Minek is élek?!

(Kivül csöngetés.)

Mari (följugg):

— Ez a Palika! ...

(Az ajtó felé rohannak.)

Az asszony (beront; minden izében reszketve):

— Mi van Palikával?

Az ur:

— Nem tudjuk, hova lett. Most már fél tíz ...

Az asszony (kitörő zokogással):

— Csak nem vor meg bennünket az isten?! Ezt még sem érdemeltük meg, — ugyebár? Te se? En se?

(Férje keblére borul.)

Mari (elbödülve):

— Legalább kibékülnek a nagyságos urék! Csakhogy így láthatom!

Az ur (kibontakozva felesége karjaiból):

— Menjen ki a konyhába, Mari!

Mari (kiszaladva):

— Jaj, elmondom mindjárt a szakácsnének ... (El.)

Az asszony (leül és maga elé mered):

— Hát csak kell valamit tennünk. Neked is. Nekem is. Minden erőmtől megfosztott az ijedelem. Menjünk ki a városba, keressük, keressük. Hogyan ülhetünk mi ilyen nyugodtan itten?! Jere ki ...

Az ur:

— Annak ninesen értelme. Elküldtem már minden rokonunkhoz, barátunkhoz, ismerősünkhöz, értesítsenek, ha hozzájuk jön, ha látják, ha hallanak róla. Minden kerületi kapitányság már utasítást kapott ... Ne essél kétségbe, a gyerekek nem lesz baja, — majd elhozzák ... Itthon kell várunk.

(Sirva fakad.)

Az asszony (zokogással):

— Te vagy kétségbeesve. Nem én. Ne sirj. Feledkezzünk most meg mindenről, ami történt. En se hittem volna, hogy még egyszer küszöbődön átlépjek.

Az ur:

— Én se, hogy eltűnjem. Mégis csak az anyja vagy ...

Az asszony (kezét tördelve):

— Mindjárt tíz óra ...

(Az előszobából halk beszélgetés hallszik.)

bajok nemcsak nem gyakoribbak, hanem ritkábbak a tiszték közt, mint a civilek közt. Meg vagyunk győződve, hogy ha eltüntetjük is a párbajt a hadseregben, még jó sokáig tovább dülne a párbajmánia a polgári társadalomban. Küzdjenek hát *Ugron* és *Rakovszky*, gróf *Zichy* János és *Holló* urak e mánia ellen a polgári társadalomban — talán elkezdhetnék önmagukon — és ebben a küzdelemben velük leszünk. De ha e helyett a hadseregben dúló párbajkényszerrel tartanak előadást osztrák blanketta szerint és argumentumot is, példákat is a lajhántuli klerikálisoktól szednek kölcsön: akkor nem a párbajmánia ellen bizonyítanak, hanem a saját oppozíciójuk módszerehez szolgáltatnak újabb adalékokat. Avagy nem osztrák-magyar ultramontanok-e azok, akik a magyar delegációban *Tacoli*- és *Ledouchowsky*-esetekről tartanak előadásokat, mikor ezekhez nekünk semmi, de semmi közünk?

BELFÖLD.

Bosnyák küldöttségek a királynál. Bécsből telefontalálják, hogy a király ma délelőtt *bosnyák-hercegovinai muzulmánokból álló küldöttséget* fogadott. — A *Sarajevski List* című bosnyák-hercegovinai hivatalos lap jelentése szerint a király május 30-án három *bosnyák-hercegovinai ortodoxból álló küldöttséget* fogadott kihallgatáson és a következőkkel bocsátotta el a küldöttséget:

El fogom rendelni, hogy a ma átadott emlékiratuk pontosan megvizsgáltsék és arról egyidejűleg kikéréssék a bosnyák-hercegovinai metropoliták véleménye, akik első sorban illetékesek véleményadásra vallási és egyházi kérdésekben. Azután majd szerzejői országos kormányom útján tudatni fogják önökkel elhatározásomat.

Széll Kálmán válasza. A *lipótvárosi Sándor-párt* Széll Kálmán miniszterelnököt legutóbbi értekezletéről táviratban üdvözölte. A miniszterelnök a következő táviratban felelt:

Métóságos *Horváth* Elemér urnak, pártelnök. Budapest. Mint minden megnyilatkozása a politikai bizalomnak, hozzám intézett szíves szavai is örömteljes és hálás érzéseket fakasztottak bennem. Örömmel tölt el, ha látom, hogy szándékaimat, célzataimat megértik és programom megvalósítására irányuló törekvéseimet szívesen fogadják. Kérem tolmácsolja megbízóinak őszinte köszönetemet. *Széll Kálmán.*

Az alsó-lendvai szabadelvűpárt üdvözölő távirata a miniszterelnök a következő sürgőnyvel válaszolt:

Meleghangú üdvözlésüket őszinte örömmel vettem. Faradozásom bő jutalmát leli abban a

Mindaketten egyszerre:

— Ez az ő hangja!

(Az ajtóhoz rohannak.)

Az asszony (megcsukló hangon):

— Édes, egyetlen fiam, — a szívemre, hol voltál? Csakhogy megvagy!

(A szobába hozza.)

A fiu (sápadtan, beesett szemmel, zilált hajjal, végtelen fáradtsággal, sötéten):

— Nem bánom. Itt vagyok.

Az ur (eszels haraggal):

— Hítvány, nyomorult kölyök, hol csavarogtál?! Megverlek, megöllek, megfojtalak, — majdnem meghasadt miattad a szívem!

(A fiura rohan.)

Az asszony (karjaival átfonva a fiu nyakát):

— Ne merj hozzányúlni. Édes, egyetlen gyermekem, — milyen sápadt, milyen fáradt, milyen köcsö?! Tudod-e, hogy kétségbeestünk miattad...

A fiu (konokul és sötéten):

— Nem bánom. Itt vagyok.

Az ur (megnyugodva):

— Jól van. Nem bántalak. De most felelj arra, amit kérdezek. Ertetted? Ne fordítsd el a fejedet, ülj le a divánra, hiszen fáradtnak eléggé láradt vagy és nézz a szemem közé. Hol voltál?

A fiu:

— Tudom is én?!

Az ur:

— Miért mentél el az iskolából a tízperces

bizalomban és ragaszkodásban, amelyet eddigi működésem kelt. Kérem támogatásának a jövőben is és fogadják szíves táviratukért legmelegebb köszönetemet. *Széll Kálmán.*

A horvát ellenzék fuzója. Zágrábból táviratoznak: Az ellenzéki pártok egyesülési akciója, úgy látszik, jobb meredbe terelődött. Az Obzor-párt megválasztotta három képviselőjét a tárgyalásokra és tekintettel arra, hogy a tárgyalások előreláthatólag hosszabb ideig fognak tartani, megegyezést proponál a közös parlamenti akcióra és a választásokra nézve. Azonkívül azt ajánlja, hogy az összes ellenzéki képviselők lépjenek be az *egyesült horvát ellenzék* néven alapítandó pártkörbe. A tiszta jogpárt kijelentette, hogy kész megválasztani képviselőit, ha majd az Obzor-párt is megválasztja a maga képviselőit. Minthogy az Obzor-párt ezt a felítelt már teljesítette, semmi sem akadályozza többé az egyesülést, de azért a hírlapi harc a jogpárt két frakciója között még egyre folyik.

Neumann Ármán mandátuma. Neumann Ármán országgyűlési képviselő tegnap választókerületéből a következő táviratot kapta:

Bereczk város választóközönsége mai napon népes értekezletet tartván, hálája kifejezéséül Méltóságodat, mint a szabadelvűpárt elismert érdemes tagját jövőre képviselőjelöltül kiküldött. Ugyanazért kérjük a jelöltség elfogadását. Tisztelettel *Szinta* János pártelnök.

Neumann Ármán táviratilag köszönte meg a választók bizalmát s kijelentette, hogy a jelölést elfogadja.

A delegációk.

Budapest, június 10.

A mai napon a hadügyi költségvetés tárgyalását folytatta a delegáció. A vitát e lap más helyén méltatjuk tüzesebben. Az ellenzék minden egyes tagja felszólalt s elég éles hangon bírálgták a hadügyi kormányzatot. A többség részéről *Apponyi* és *Horánszky* beszélt, amaz igen érdekesen fejtegette a véderő-politikai momentumokat, emez pedig pénzügyi szempontból vette komoly és beható bírálat alá a hadügyi büdgetet.

A hadügyminisztérium nevében *Jekelfalussy* altábornagy nyilatkozott. Úgyes érvei, jó magyaros beszéde és megnyerő előadása általános elismerést keltettek.

Délután a részletes tárgyalás következett, melynek előtte *Münnich Aurél* előadó válaszolt hosszabb s érdekes beszédben az ellenzék fejtegetéseire.

A hadügy a magyar delegációban.

A magyar delegáció ma délelőtt folytatta a hadügyi költségvetés tárgyalását.

Jelen voltak a közös kormány részéről *Krieghammer* Odön báró közös hadügyminiszter, báró *Spaan*

szünet után? Hova mentél? — (Szünet.) — Felelj, ha mondom, — iskolakerülő rossz gyerek.

A fiu (könny nélkül, de fuldokolva):

— Nem tudom. Nem mondom.

Az ur:

— Elverlek...

A fiu:

— Apa, vágj pofon, hadd sirjak, különben megfulok.

Az asszony:

— Ne bántsd ezt a gyereket, nem látod, szegény, milyen állapotban van. Majd válaszol ő neked szépen, — ugy-e bár? Nem tudad a leckét? Félte?

A fiu:

— Tudtam. Nem féltem.

Az asszony (halkan a fülébe bugva):

— Édes, mondd, — mi volt?

A fiu (egyszerre elbödülve):

— A Dankó csunyakat mondott és az egész osztály kiröhögött. . . Elrohantam, nem is megyek többé az iskolába, — még ha megöltök, se.

Az ur:

— Mit mondott a Dankó?

A fiu (sötéten, elfordítva a fejét):

— Nem tudom.

Az ur (az asszonyhoz elkeseredve):

— Látod, ez a fiu rád ütött. Tele van hazugsággal és konoksággal és gaszággal. Hogyan is származék romlatlan gyerek az olyan ház-

Ármán tengernagy, a tengerészeti osztály vezetője, *Kállay* Béni közös pénzügyminiszter.

A magyar kormány részéről: *Széll* Kálmán miniszterelnök, *Lukács* László pénzügyminiszter és *Széchényi* Gyula 6 lelsége személye körül miniszter.

A mult illes jegyzőkönyvének észrevétel nélkül történt hitelesítése után folytatott az 1902. évi hadügyi költségvetés tárgyalását.

Gróf *Zichy* János elfogadja a költségvetést, mert a hadsereg igényeit jelen formájában a nemzet adózó képességével arányban állónak látja. A legnagyobb szempattal viseltetik a hadsereg iránt és óhajta, hogy a hadsereg is viseltessék a nemzet iránt azzal a szempattal és szeretettel, amellyel viseltetik iránta a nemzet akkor, mikor meghozza számára a szükséges áldozatokat. Az áldozatkésztség mérve a nemzetközi viszonyoktól is függ, mert vannak viszonyok, amikor a nemzetnek el kell mennie egy szülővárn, a lehetetlenség határáig is. ha a kaza veszélyben van. De a nemzet joga és kötelessége mérlegelni, hogy abból az áldozatból, amelyet a hadseregre fordít, mit lehet a nemzet számára visszatéríteni. Attér ezután a két évi szolgálát kérdésére. Bár a kérdés felett a határozathozatal az országgyűlés feladata, mégis azt hiszi, hogy mindazon kérdéseket melyek a hadsereget illetik, a delegációnak joga és kötelessége megbeszélni. A szolgálati időnek egy évvel való megrövidítése által, ugy hiszi, nagy munkaerő adatnak vissza a nemzetnek; de a kérdés az, hogy ez a hadsereg kiképzésének kára nélkül keresztülvihető-e? E tekintetben hivatkozik *Németszagra*, hol szintén behozták a két évi szolgálati időt; továbbá a honvédségre, hol ez a rövidebb szolgálati idő hasonlóképpen fennáll, a nélkül, hogy a honvédség kiképzés tekintetében a közös hadsereg mögött maradt volna. Szólónak az ez elve, hogy a hadsereg számára csak a legszükségesebb erő vonassék el a nemzetől és ha fölösleges erő van a hadseregben, azt ismét vissza kell szolgáltatni a nemzet számára. A költségvetést elfogadja és az *Ugron* Gábor határozati javaslatával szemben való állásoglalását a hadügyminiszter választól teszi függővé.

Gróf *Apponyi* Albert nézete szerint nem esoda, ha e vitánál, melynek tulajdonképpeni tárgya a hadügyi költségvetés, a költségvetési szempontok csak nagyon csekély mértékben lozhatnak fel, mert az teljesen magán viseli a normális budget jellegét. Mivel tehát a költségvetés nem nyújt nagyobb vitaközlási anyagot, természetes, hogy a vita keretében bevonták a hadügyi adminisztráció, a hadügyi szervezetenek bizonyos kérdéseit. A technikai kérdésekhez nem érzi magát kompetensnek hozzászólni, ami pedig a hadszerzeteti kérdéseket illeti, ezeknek megbeszélése ex ante nem ide tartozik. Feltétlenül szükséges, hogy megőrizzzük azt a szigorú tudatot, hogy ezen kérdések felett dönteni és határozni a delegáció nincsen hivatva, de nem lát bajt abban, ha minden félreértéssel szemben kifejezésre juttatjuk azt, hogy csakis a közös minisztereknek és a közvéleménynek tájékoztatása és előkészítése céljából loznak itt a megbeszélések.

Az ujoncútlak kérdését több szó nok hozta föl. Nem tartja helyesnek, hogy a delegációban ezzel a kérdéssel ugy foglalkozunk, mintha azt egy reánk nehezedő elkerülhetetlen látumnak tartanók, amellyel szemben csak az ellenérteket keressük. Ha az ujoncútlak telemelésének kérdése illetékes helyen fel fog vetteni, azt a legszigorubb mérlegelés alá kell majd vetni nemcsak katonai, nemcsak hadszerzeteti szempontokból, hanem nemzetgazdászati és pénzügyi szempontból is. A maga részéről nem óhajta, hogy az országgyűlés a delegáció egyes kiváló tagjainak preokkupált véleményével megterhelve fogjon a kérdés tárgyalásához. Ebből a szempontból nem szereti, hogy e kérdéssel itt sokat

ságból, amelybe az asszony csupa piszkot hoz. A helyett, hogy törődte volna gyermekeddel, megosaltal azzal az éretlen Werner-fiuval, nevetségessé tettél, az egész város kacagott rajtam, szarvakat raktál a fejemre. . .

A fiu (sirva közbevág):

— Ezt mondta a Dankó is. Az egész osztály röhögött. De én megmondtam, hogy az én mamám nem a féle nevelőten kis gyerek, aki számfület vagy szarvakat rakna más ember fejére. . .

(Hosszu szünet. Az ur és az asszony egymásra néznek.)

A fiu:

— Aztán az ujságból olvasott föl valamit a Dankó, — az volt a címe, hogy: Botrányos válópör. És az egész osztály röhögött. Az egyik mondta, hogy isméri Werner bácsit, és hogy az ő anyja otthon az ebédnél azt mondta, hogy az én mamám tette tönkre papát is, Werner bácsit is. És mindenfélét mondtak. És ez nekem ugy lájt, mert nem akartam sirni. A Dankó azt is mondta, hogy nem vagyunk tisztességes család. Borzasztóan dühös voltam, mert nem mertem pofon vágni, mert ő sokkal erősebb. . . (Nem bír tovább a sirástól.)

Az ur (nagyon szeliden):

— Édes fiam, feküdjél le csak szépen itt a divánra, — csak sirj csöndesen, szépen, míg meg nem nyugzol. Így, nyújtózkodjál csak. . .

A fiu (megjuhászodva):

— És az egész osztály folyton röhögött. . . (Az ur és az asszony visszavonulnak. Hosszu szünet.)

Az asszony:

— Látod, mikor egy félóra előtt még nem tudtuk, hol a gyermek, — a kétségbeesésben, a

foglalkoznak. Szóla a Zichy János által említett azon szemponton kívül, hogy a hadsereg számára a néptől csak azt az erőt vonják el, amely okvetlenül szükséges az ország megvédésére, egy másik szempontot is hoz fel, amelynek már kifejezést is adott, hogy t. i. a nemzet gazdasági és pénzügyi teljesítési képessége épp úgy figyelembe véendő, mint a népesség számaránya. Amely nagy hiba volna egy 20 millió lakossal bíró ország részéről ugyanazon erőfejlesztés, amelyet egy 40 millió lakossal bíró ország magának megengedhet: éppen oly hiba volna egy milliárdnyi évi jövedelem mellett egyiké milliárdnyi jövedelemmel bíró államnak erőfeszítést utánozni. Ismétli, hogy a delegáció geníus lociát nem tartja alkalmasnak arra, hogy a képviselőház állástoglalását előkészítse.

A katonai igazságszolgáltatás reformjának kérdéséről sem kíván bővebben szólni. E kérdés egy tényezőitől függ: a népképviselői faktorok erkölcsi erejétől. Hogy ez a kérdés eddig nem oldott meg, ez nem bizonyít mást, mint a népképviselői tényezőkhöz való gyengésségét. Minden intézkedés tehát, amely a népképviselőt erőt és súlyát növeli fogja, egybevetve a katonai igazságszolgáltatás reformját is közelebb fogja hozni a megoldáshoz.

Igen érdekes kérdést vetett fel Ugron Gábor határozati javaslata, amelynek tartalmát feltétlenül helyesli, mert az törvényen és királyi rendeleten alapszik. Ismeri a történeti előzményeket és azokat a törvényeket, a melyeken ő felségének említett rendelete alapszik, hogy tudniillik az ország ismételt nyilvánított kívánalmának megfelelőleg, egyszersmind pedig a hadsereg előszerű szervezése tekintetében a magyar korona országában elhelyezett ezredekhez és csapatokhoz, amennyire lehetséges, magyar születésű tisztek osztásának be. A kérdés jogilag nem áll úgy, hogy a magyar honpolgárnak nem-magyar ezredekénél tisztai minőségben való alkalmazása közjogi sérelmet képez, hanem úgy áll, hogy természetesen, amennyire lehetséges, a magyar ezredekénél magyar honpolgárok alkalmazásának minden rangfokozatban tisztekké. Magyar honpolgárnak idegen ezredben való alkalmazása tehát csak akkor képez közjogi sérelmet, hogyha ez oly mértékben fordul elő, hogy ez által lehetlenné válik annak a törvénynek alkalmazása, hogy magyar ezredekénél született magyarok alkalmazásának tisztekként. Azt a követelményt, amely Ugron határozati javaslatában foglaltatik, törvényesnek és királyi rendeletek által indokoltak, majdnem magától érthetőnek tartja. Abban tehát, hogy egy ilyen törvényesen és királyi rendeleten alapuló intézkedésre utasítást adunk a közös hadügyi minisztériumnak, az a feltevés foglaltatik, mintha ennek a hadügyi minisztérium tényleg nem felelt volna meg. Arra pedig nincsen kellő adatunk, hogy egy határozati javaslatban a hadügyi kormányzatnak ily indirekt szemrehányást tegyünk. Szóla hallotta az e tekintetben felmerült panaszt, de mint alkotmányos testületnek tagja, közszájon forgó panasz alapján nem indulhat el. Minthogy azonban itt egy főnálló jogszabályunk végrehajtásáról van szó, mely a hadügyi kormányzat keretében, tehát a mi ellenőrzésünk alá tartozik: első lépésnek az tartja, hogy ilyen határozati javaslat nyújtassék be, hanem a nélkül, hogy indítványt akarna benyújtani, kéri a hadügyi kormányzatot, hogy jöjvőre egyéb kimutatásait együtt terjesztesse be arról is kimutatást, hogy a hadseregben szolgáló tisztek közül hányan vannak alkalmazva magyar ezredekénél és hányan vannak nem magyar ezredekénél. Amig ily kimutatás nem terjesztetik be, addig nem mondhat véleményét arról, hogy van-e szükség ily határozati javaslatra, vagy sem?

fájdalomban szeretettel találkoztunk. Mihelyt nem volt közös bánatunk, már gyáldtál, már gyüldtél. Ezért kell nekünk széjjel menni. ...

Az ur:

— Szegény, szegény Palikám! Ez nagyon hamar ismeri meg az életet!

Az asszony (haragra készen):

— Ugyan ki az oka?

Az ur:

— Mi. Mind a ketten. (A fiú szabályos, mely lélekzése hallszik.) Pszt. Jere csak. Elaludt. (Az alvó gyerek elé lépnek.)

Az asszony (halkan, megindulva):

— Alszik, — milyen szép! Nézd csak, mosolyog, az arcán kétfelől egy-egy nagy, odafagyott könnygolyó, — töröljük le, — te az egyiket, én a másikat, — vigyázz, — így! Mosolyog, nézzed...

A fiú (álmban):

— Jere ide Dankó, úgy pofon váglak...

Az asszony (letérdelve):

— Itthon maradhatok? Vezekelni? A gyerekek kedvéért?

Az ur:

— Lehetetlen. Hidd el, lehetetlen...

A fiú (álmban):

— Tanár ur, — mit jelent az: in flagranti?... Dankó olvasta az újságból... Ablatius lesz in-nel...

— Vége. —

Ugron Gábor beszédében szóba hozta az önálló magyar hadsereg kérdését és pedig abban a nexusban, hogy mily lelkesedéssel és mily édes örömmel szavaztak meg a védelemnek költőseit azok a nemzetek és képviselőtestületek, amelyek abban a szerencsés helyzetben vannak, hogy nemzeti, helyesebben szólva, önálló hadsereggel bírnak és viszont, legalább Ugron nézete szerint, milyen nyomott hangulatban, mily rezignációval szavaztak meg mi e költségeket. A hangulatcsinálásnak e nemét nem tartja helyén valónak, de nem tartotta helyesnek a felhozott ellenérveket sem, mert szóla ezzel szemben soha sem fogna azzal érvelni, hogy az önálló magyar hadsereg sem volna nemzeti hadsereg, mert ez az érvelés sem közjogilag, sem politikailag nem helyes. Magyarország nemzeti egysége nem közjogi fikció, melyet a tények reáerősítettek, hanem a történelmi és társadalmi tényezőknek törvény alakjába öltött kifejezése. A törvény és valóság, a jog és tény tehát itt teljesen fedik egymást és ebben áll a mi erőnk, ugy hogy a hadsereg, mely a magyar nemzetnek önálló hadserege volna, a szónak nemcsak közjogi, hanem tényleges, társadalmi és természetes értelmében is, teljesen és tökéletesen nemzeti hadsereg volna. Szóla egészen más védekezési módot választ. Nagyon jól tudjuk, hogy akkor, mikor a közös hadsereget fenntartjuk és az annak fenntartásához szükséges költségeket megszavazzuk, ez által minő tekintetben hozunk áldozatokat és ezzel szemben magunknak mit biztosítunk. A hadsereg kétrendőbeli nagy szolgálatot tesz a nemzetnek: Az első az, hogy a külfelenség ellen megvédi az országot; a másik az, hogy a nemzet belső konszolidációjának és összetömörülésének egyik hathatós eszköze. Az első: a védelmi szolgálat ezek közül az elsőbbségi szolgálat; míg a másik, t. i. a tömörítés és egybegyűjtés, a hadsereg természeténél fogva, a védelmi szolgálattal szemben mégis csak másodrendű. Nem tagadja, hogy a nemzet tömörítésére, a nemzeti érzés edzésére és összehangolására irányuló szolgálatot a közös hadsereg nem teljesíti oly tökéletesen, mint ahogy teljesítené az önálló magyar hadsereg; viszont ezzel szemben a pragmatika szempontjából folyó és az azon alapuló közös védelem érdekeinek a közös hadsereg az adott viszonyok közt sokkal jobban, sokkal tökéletesebben képes megfelelni, mint ahogy meg tudná annak felélni, mint különvált hadsereg.

Nem igazságos, midőn azt mondja, hogy a nemzeti konszolidáció tekintetében a hadseregnél 1867 óta semmizsem történt. Először is a mi mostani védrendszerünkben a katonai egységnek szoros fenntartása mellett is elismerésben részesül a magyar hadseregnek a magyar csapatoknak közjogi egységére, mely szerint a magyar honpolgárok csak magyar csapatokba oszthatók be. De érvényesül a magyar nemzeti gondolat is a hadseregben és viszont szolgálatot tesz a hadsereg ezen nemzeti gondolatnak az által, hogy nem vonja egy szempont alá a nemzetiségi nyelveket és a magyar állammal, amennyiben a katonai levelezések, a tisztvi vizsgák, utabban pedig a magyar katonai nevelés dolgában határozottan a magyar nyelvnek, mint államnyelvnek és a magyar állammal, mint közjogi külön egységnek talapatán áll. Ebben az irányban haladást lát az új vezérkari szervezetben is, amely a magyarság érvényesítésének a hadseregben és annak legmagasabb fokozataiban egyik leg-hathatósabb oltalmazója. Nem lehet tehát azt mondani, hogy ebben az irányban nem történt semmi és azért nem kell a hadsereg költségeit abban a rezignált hangulatban megszavazni, amelyre Ugron ösztöt. És ha az az érzés, amelylyel a magyar közönség a hadsereg iránt viselkedik, ebből nem az folyik, hogy mi, akik a közvéleményt vezetni hivatva vagyunk, ezt a reflektáltabb érzést még csökkentsük, hanem az, hogy az ezt az érzést inkább épölmi és fokozni iparkodjunk. Ilyen értelemben a költségvetést elfogadják. (Élénk helyeslés.)

Rakovszky István egy veszi észre, hogy az ellenzéki delegátusok szerepét a sirató asszonyok szerepének szeretik tekinteni. Az a mód, amelylyel a delegáció tárgyalásait siettetni akarják, már szinte a delegáció tárgyalásai komolyságának rovására megy. Az ellenzék azonban kötelességét teljesíteni óhajtja és azért nem engedí magát siettetni. Az ellenzék részéről távol áll az, hogy hátráltassa a delegáció működését, de megköveteli, hogy elég idő és mód adassék neki, hogy a költségvetésekkel szemben, ahol sok-sok milliónak megszavazásáról van szó, álláspontról kifejttesse. A delegáció kompetenciájának kérdésében megjegyzi, hogy oly országos ügyek, amelyekben a közös kormányok is érdekelve vannak — ha ezek elintézésé az országgyűlések hatáskörébe tartozik is — a nélkül, hogy itt dűlőre hozassanak, a delegációban igenis szóba hozandók hogy a közös kormány e tekintetben felvilágosíttassék.

Nem ért egyet Apponyival a tekintetben, hogy megindokolta Ugron határozati javaslatával szemben elfoglalt álláspontját. Apponyi lényesen bebizonyította, hogy ez a határozati javaslat tökéletesen megfelel a törvénynek és egy királyi rendeletnek. de hozzátette, hogy mivel ennek elfogadása a bizalmatlanság jelegével is birhat, a maga részéről csak kéri a hadügyi kormányt, terjesztesse elő jöjvőre jelentést arról, hány magyar honpolgár van mint tiszt a magyar ezredekénél alkalmazva. Ez nem egyéb, mint — ahogy hivatalos nyelven mondják — ein Schieber, elodázása egy olyan ügynek, amely telett előbb is határozhatnának. Azt hiszi hogy a hadügyi minisztérium olyan jól van berendezve, hogy akár holnap is előkészíthető ilyen kimutatást és itt mindjárt ezen előterjesztés megtörténte után a delegáció állást is foglalhatna; de amíg nem ismerjük a hadügyi miniszter választásáig addig nem foglalhatunk állást. Azért kéri a hadügyi miniszter választásáig még a vita bezárása előtt.

Beszéd ezután a militarizmusnak szociális hatásáról. A hadiszolgálati időnek leszállítását szükségesnek tartja. Figyelmezteti a hadügyi kormányt, hogy

ne ringassa magát illúzióban a tekintetben, hogy midőn az unjoncfelemelés kérdése az országgyűlésekben tárgyalás alá kerül találni fog olyan kormányt, aki ott az unjoncfelemelés fölemelését képviseli a nélkül, hogy más tekintetben, főleg a kétféle szolgálat behozatala tekintetében, nagy koncessziókat ne tegyenek. Ha financialiter nem is nyernék a kétféle szolgálat behozatala által, meg van ennek az az előnye, hogy a katonai kétféle szolgálat után közgazdasági tevékenységét — nem a bankokban (Élénk derűtlenség) — ismét megkezdeheti és visszatérhet munkájához.

Tökéletesen igazat ad Ugronnak abban, hogy a gyakorlati szabályzatból kibagyandó mindaz, amire a háboruban nincs szükség. Kifogásolja, hogy a hadügyi kormány nem tektet kellő súlyt a katonaságnál az istentelenségre. A hadügyi kormány a nyilatkozattal szemben elfoglalt álláspontjára jellemző, hogy D'Orsay Olivérnek, aki egy anketén öszintén nyilatkozott, nyugdíjba kellett mennie. Felemlít ezután még egy, a vezérkarnál előfordult hasonló esetet. Felpanaszolja, hogy Budapestben pünktösöd vasnapján délutántól késő estig meneteltették a katonaságot büntetéskeppen. Elég lett volna büntetésnek a kaszárnyáárstom is; a kivonulatlás már a kegytelenséggel határos.

A párbaj kérdésében, ellentétben Bolgárral, a ki azt mondta, hogy a párbajügyeket előbb a társadalomnak kell szánania és azután várható a hadseregben e tekintetben változás. megjegyzi, hogy éppen a katonai fellögas nyomán mehezdik a társadalomra, Ezért a katonaságból kell kiindulnia a párbajellenes mozgalomnak. Attér azután a Tacoli-Ledochowski-ügy részletes ismertetésére, különösen felhívja a hadügyi kormányzatot, hogy Ledochowski ügyét vegye revizió alá és adja vissza pályájának, amelynek tökéletesen megfételt, mert nem tett egyebet, minthogy teoretice elifélt a párbajt. Végül azt a kérdést intézi a hadügyi kormányhoz, hogy az Apponyi által felvetett azt a kérelmet, hogy a magyar tiszteknek a magyar hadsereg körében való alkalmazásáról terjesztesse elő kiutatást, lehetőleg ma vagy holnap teljesítse, hogy abba a helyzetbe jöhessen, hogy Ugron határozati javaslatával szemben állást foglalhasson. Kérdi továbbá a hadügyi minisztert, hajlandó-e a Tacoli-Ledochowski-ügynek teljes lefolyását itt előadni és hajlandó-e Ledochowsky ügyében reviziókat helyt adni. Végül a következő határozati javaslatot terjeszti be: A cs. és kir. hadügyi kormány felszólítattuk egy katonai becsületbírósi eljárást oly módon megállapítani, mely által eleje vételnek a császári és királyi tiszteknél a párbajkérdéseknél előforduló lelkiismereti konfliktusoknak, hogy ez által a vallási meggyőződésnek kellő védelem nyujtassék a végből, hogy ebből rájuk nézve hátrányos következmények ne származhassanak és hogy ez által tekintetbe vehető lehessen egyrészlő a törvény által biztosított vallási és lelkiismereti szabadság, másrészlő a katonai büntetőtörvénykönyv rendelkezése. Aláírva: Rakovszky István, gróf Zichy János, Ugron Gábor és Holló Lajos.

Rakovszky Nándor felemlíti, hogy a címekre és a tulkiadásokra nézve a zárszamadások megadják a felvilágosításokat, de a tételekre vonatkozólag nem. Az abizottsági tárgyalásokban pedig meggyőződött arról, hogy a tételek tekintetében a hadügyi kormány az átruházási jogot gyakorolta. Nem tesz erre vonatkozólag indítványt de kéri a hadügyi kormányt, hogy igyekezzen a legközelebbi költségvetés benyújtása alkalmával a delegációnak valamely előterjesztést tenni erre vonatkozólag és gondoskodni arról, hogy a delegáció határozatai megtartassanak. Ezt kívánja a delegáció tekintélye, komolysága és az a gondosság, amelyre utalva és kötelezve van. Attérve magára a költségvetésre, megjegyzi, hogy az 1892-ik évi hadügyi költségvetés csökkenése nem valóságos és nem állandó csökkenés.

Az új ágyuk kérdésében felhívja a hadügyi kormányt, hogy ne állítsa majd a delegációkat bevégtelt tényekkel szembe, hanem mielőtt a kivételhez fogna, hívja esetleg öszse a delegációkat rendkívüli ülésre. Együttel felhívja a hadügyi kormányt, hogy Magyarország ipara ebben kellő mértékben részesítessék. A kétféle szolgálat kérdésében teljesen csatlakozik gróf Apponyi Albert álláspontjához, hogy t. i. itt a döntést a monarchia két állama törvényhozásának kell fenntartani. Megjegyzi egyuttal, hogy tévedésnek tartja azt az állítást, mintha a harmadik évi kontingensenk hazabocsátása által gazdasági munkanérő takarítatnék meg, mert ha ez a harmadik évi kontingens haza megy, helyébe új anyag kerül majd a katonasághoz. A költségvetést a maga részéről megszavazta, mert abban lényeges újítás nincs, másfelől pedig figyelembe veszi az ország teherviselési képességét. Örömmel konstataja, hogy a gazdasági és közjogi tekintetben felmerült kívánalmaknak a hadügyi kormány mindig igyekezett eleget tenni. Polemizál Ugron Gábor azon állításával, hogy a közös hadsereg számára a költségeket csak nehéz szíjjel szavaztuk meg. Felhívja a hadügyi kormányt arra, hogy a költségvetéseket behatóbban indokolja és valahányszor új tételt hoz be, ismeresse meg a delegációval programját is. Szóba hozza az építési kérdések ügyét és kéri, hogy mi a végösója, terjedelme és programja az építkezéseknek. A nélkül, hogy kívánna a hadügyi kormánytól bizalmas terveinek előterjesztését, kívánatosnak tartja, hogy általánosságban mégis megismerjük, milyenek a dimenziók, ameddig ezek az építkezések terjedni fognak. Kívánja továbbá, hogy a hadügyi kormány tulajdonát képező épületek fenntartása tekintetében megfételt program állítsassék fel. Óhajtja, hogy a hadügyi kormány a felszerelések körül legyen egyfelől takarékos, másfelől tájékozottasza ezekről jelőlere a delegációkat. Kiterjeszkedik ezután a katonai nyugdíj kérdésre is és rámutat arra hogy a nyugdíjak a személyi kiadások negyven százalékát teszik ki. Hibáztatja, hogy a nagyszámú nyugdíjazások a

tisztí fizetések emelése után következtek be. A nyugdíjazások körül a lehető legnagyobb rigorozitás gyakorolandó, mert lehetetlennek tartja az emberi anyagnak olyan mérvű elhasználását, amilyen mérvű a nyugdíjazások számára emelkedést. Felhívja ezután a hadügyi kormányt, hogy igyekezzék a maga körében a dualizmus szelleméből indulni ki, mert a monarchia közjogi alakulásának teljesen jogos és szükséges figyelembe vételére minden téren csak növelni fogja a hadsereg tekintélyét és azt az oszadást, amely szükséges ahhoz a nehézség elhárításához, amelyet a katonaság teljesít. Ugron határozati javaslatával szemben gróf Apponyi Albert álláspontját foglalja el. De hangsúlyozza, hogy ennek a határozati javaslatnak tartalmát a hadsereg harcoképessége szempontjából nagyon fontosnak tartja. A párbajok kérdésére nézve kijelenti, hogy a párbajkultuszt a legmesszebbemlézőleg elítéli, úgy a társadalmi téren, mint a katonaságnál. Felhívja a hadügyi kormányt, hogy iparkodjék ezen a téren minden túlhatást megakadályozni. Helyeselve azokat, miket Rakovszky mondott, e téren a legmesszebb mentő óvatosságot ajánlja a hadügyi kormány figyelmébe. A költségvetést elfogadja.

Holló Lajos: Rövid megokolás után kijelenti, hogy elfogadja Ugron határozati javaslatát. Egyúttal indítványt nyújt be, hogy mutassa ki a hadügyminiszter, hány százalék magyar visel tiszti rangot az osztrák-magyar hadseregben és hol vannak alkalmazva, mint katonai hivatalnokok, vagy a közös hadsereg egyes ezredeiben, mint annak intézményeiben.

(A hadügyminiszter képviselője.)

Jekelfalussy Lajos altábornagy első osztályfőnök: Ugron Gábor tegnapelőtt interpellációt intézett a hadügyi kormányhoz D'Orsay nyugalmazott meneszkari ezredes nyugdíjazása ügyében. Első sorban az interpellációra önjajzatást adni. Előadja az ügynek előzményeit. Nemrég a magyar földművelésügyi minisztérium ankétet hívott össze a lótenyésztés kérdésének megítélésére ügyében, amelyen D'Orsay ezredes kétszer felszólalt és második felszólalásában kijelentette, hogy nem szolgál többé kedvvel a hadseregben, mert hatáskörével nincsen megelégedve. Tekintettel arra, hogy nem várható, hogy egy kedvetlenül szolgáló tiszt üdvös szolgálatot tenne, a hadügyminiszter alkalmat adott D'Orsay ezredesnek, hogy nyugdíjaztatását kérje és ő felsége ezt is fogadta. Biztos tudomása van azonban, hogy az ezredesnek alkalom adatik arra, hogy a magyar állam szolgálatában széleskörű ismereteit értékesítse. Kéri a bizottságot, hogy választást vegye tudomásul.

Ugron tegnapi felszólalásában felhozta, hogy a közös hadsereg tisztjeit a kadétkolában német nyelven nevelik, sőt, akik magyarul tudnak, azok is elfelejtik ott anyanyelvüket, ezt a vádat kerekén visszautasítja. Hiszen itt a delegációban számos oly tiszt segítődik a hadügyminiszternek, aki kitűnően beszél magyarul.

Ugron Gábor egyoldalunak mondta a katonai nevelést. Teljesen igazva van, de hol nevelnek univerzális embert? Nagy hállára köteleznék Ugron a kulturát, ha megadná a nevelés recipjét. A prólátortanulja meg a mesterséget, az orvos is a magáét, hogy azonban az orvos prókátort is legyen, azt követelni kissé sok volna. A katonatiszt mindenesetre elég ismeretet szerez a katonai intézetekben arra, hogy fenntartsa magát abban az esetben is, ha a hadsereget elhagyja, bár a volt katonatisztet ismeretei nem képesítik arra, hogy éppen a legnagyobb fizetési fokozatokban nyerne alkalmazást. Egyébként a jövőben a katonai nevelőintézetben s így a kadétreáliskolákban is érettségi vizsgálatot fognak tenni, ami arra vall, hogy a hadügyi kormány e tekintetben sem ellensége a haladásnak.

Ugron egy további vadjára azt feleli, hogy politikai meggyőződése miatt a katonaságnál senkit sem üldöznek. Egy esetben igenis előfordult, hogy egyvalaki, mikor más dolog miatt kénytelen volt lemondani tiszti rangjáról, egy politikai kérdést tolt előtérbe, mert ez szebben hangzott. De ezzel szemben újból ismétli, hogy politikával a katonai becsületügyi eljárás nem foglalkozott a multban és nem fog foglalkozni a jövőben sem.

Azt mondta Ugron, hogy a tisztí állás inog, mert olyan szabályai vannak, melyek e pálya szilárd talapzata gyanánt nem szolgálnak. Ezzel szemben hangoztatja, hogy minden tiszt állása sziklaszilárd, ha teljesíti kötelességét. A tisztnek szeretettel és kedvvel szolgálnak, amit az is bizonyít, hogy 30-40 éves szolgálat nem ritkaság.

Több delegátus szóba hozta az egyes szervezetek áthelyezését is. Ezzel szemben arra utal, hogy az áthelyezés a katonai kiképzéshez okvetlenül szükséges, hiszen ma mondotta Rakovszky is, hogy mennyire sokoldalunak és önállóknak kell a tisztnek lenni, ha katonai hivatalának meg akar felelni. Ha valaki a magyar Alöldön szolgál 3 évig, hogyan tanulja meg a dombos terepek kibaszását. Ami a tiszték áthelyezését illeti, ez valóban minimális, ezt csak személyi tekintetek, halálozás stb. idézik elő, de ez nincs anyagi hátránnyal összekötve, mert a költségeit megtérítik. Nem gátolja gyermekeik

nevelésében sem, mert tudvalevőleg az áthelyezés rendszerint szeptemberben történik, amikor a tanév kezdődik. Ugron azon állításával szemben, hogy a békeszervezet nem felel meg a hadiszervezetnek, azt feleli, hogy a két szervezet tökéletesen azonos.

Azt az osztályfőnök is konstatalja, hogy a monarchia szervezete 15-16 hadosztályba be nem osztható, pedig tekintetbe kell venni azt, hogy vannak hadialakulások, amelyek nyilvánosan nem tárgyalhatók. Vádat formál továbbá Ugron Gábor a honvédséghez tartozó tiszteknek a közös hadsereghez való áthelyezéséről is. Ezeket nem a hadügyminiszter kezdi, hanem maguk az illető tiszték kérik. E tiszték pedig az áthelyezési jogot a törvény 10 esztendei szolgálat után okvetlenül megadják. Felsőbb parancsnoksági helyeket bárki elnyerhet, ha azokra alkalmas. A sematizmus mutatja, hogy ezen állásokban magyarokat egyáltalában nem mellőznek. Sajnos, — koncedálja a szónok — kevesen vagyunk magyarok a nagyobbbrangú tiszték között, de ezt a hadügyminiszternek felróni nagy igazságtalanság.

Most is fölmerült az az óhaj, hogy a hadügyminiszter terveiről számoljon be és adjon felvilágosítást a delegációknak. Erre azt válaszolja, hogy a hadügyminiszternek nincs terve, amely pénzbe ne kerülne. (Zajos derűtségg.) Míthogy pedig pénzbe kerül, természetes, hogy előbb a két kormányynyal, azok pénzügyminisztereivel kell értekeznie a hadügyminiszternek, csak azután állhat elő terveivel.

Ezt mindenkor megtette, de megteszi a jövőben is. Nem tesz azonban jó szolgálatot az ügynek, ha már előre, a két kormányynyal való megállapodás előtt nyilatkozik. Csakis e keretben szólhat az osztályfőnök a létszámok emeléséről is, melynek megállapítása a két országgyűlés hatáskörébe tartozik. Kijelenti, hogy a katonai kormány ügyelni fog arra, hogy az ország pénz- és véráldozatát mértéken túl igénybe ne vegye.

Ami a büntetőeljárást illeti, koncedálja, hogy ez a kérdés már csakugyan tengeri kigyóvá nőtte ki magát. De most már a tervezet a hadügyminiszteriumtól kikerült, a két honvédelmi miniszteriummal van és így alapos a remény, hogy a reform mihamarabb létrejön. A reform alapelvei megegyeznek a modern jogi követelményekkel, nevezetesen kifejezésre jutnak benne a védő, a vádló és bírő különválasztása. Elvei lesznek a nyilvánosság, szóbeliség, közvetenség és a bizonyítékok szabad mérlegelése. (Általános tetszés.)

Áttér a szónok Rakovszky Istvánnak mai felszólalására és azt mondja, hogy az istenfélsé seholsem kultiváltatik annyira, mint a katonaságnál. De igen bajos 21 éves embert vallásra tanítani, ha ezt az érzést hazuról nem hozza magával, mert minden erre irányuló oktatás kényszernek fog tekintetni. Újból hangoztatja, hogy a katonaságnál rendkívül nagy figyelmet fordítanak a vallásos érzület ápolására.

A becsületügyi eljárásra vonatkozólag kijelenti, hogy tisztnek lenni senkit sem kényszerítenek. Az elől mindenki kikerhet, hogy becsületügyi eljárás útján ki akarják ütni a hadseregből, ha előzőleg lemond tiszti rangjáról, amikor olyasmit készül tenni, ami tiszti állásával össze nem tér. Sőt jurcsa gondolkozásra vall, ha valaki, mint tartalékos tiszt komperative elküldeti magát. Különbön az ilyesmit nem a hadügyi kormány kezdeményezi, hanem a tisztikar végezi el. A katonai párbaj a becsületbeli eljárásban egyáltalán nincs említve. Párbajt viv minden tiszt, ha úgy akarja, visszautasítja, ha úgy látja, de természetesen eljárása következményeit ő maga viseli. Mindenesetre azonban a becsületügyi eljárás alatt a tisztikar intézi a dolgokat, a hadügyi kormány csak a iormák betartására ügyel és e kötelességének mindig szigoruan eleget is tesz.

Rakovszkynak felszólalására megjegyzi, hogy gróf Ledochowsky ügyére egyáltalán nem reflektál. Ez már magánember, nem katoná, pörének revízióját nem kérte, helyzetével meg van elégedve. Ha Ledochowsky a revíziót nem kéri, a hadügyminiszter nem kinalhatja neki; ha kéri fogja, a hadügyi kormány a legnagyobb lelkiismeretességgel fog eljárni.

Horánszky Nándornak válaszára megjegyzi, hogy a hadügyi kormány alapos tárgyalás tárgyává teszi észrevételeit, azt azonban kötelessége hangoztatni, hogy vajmi nehezzé teszi a kezelést, ha a hadügyi budget keretéből az átruházási jogot teljesen kizárják. Az ügyek dolgában kijelenti, hogy semmi-féle lépést nem tesznek addig, míg minden tekintetben megnyugtató eredményt nem kapnak, akkor a delegációk elő járulnak vele. Ugron téved, ha azt hiszi, hogy el kell térnünk a bronzy anyagától, ha más államok sutba vettétek. Csináltunk már olyasmit, amit egész Európa utánzótt. Egyébként a kísérletek még nincsenek befejezve, amelyek meg fogják alapítani, vajjon bronzyt vagy acélt használjunk-e. A nyugdíjazásról szóló kifogásra megjegyzi, hogy a mai viszonyok közt nem esodálatos, ha az emberanyag gyengül. Vannak oly tiszték, kik elérnek

bizonyos rangot, amelyen túl személyükben rejltö egyéni oknáló fogva nem igen mehetnek. Mit tehet a hadügyminiszter az ellen, ha ily tiszték nyugalmazott mennek.

Ugron Gábor határozati javaslatára nézve azt a fölvilágosítást adja, hogy mivel a hadügyminiszterhez ő felsége legfelső kéziratot intézett, mely megszabja, hogy a magyar ezredeknél lehetőség szerint magyar tiszték alkalmazzanak, semmiéle határozati javaslatra szükség nincsen. Nem képzelt oly hadügyminisztert sem a multban, sem a jövőben, kire nézve ő felségének a kézírata föltétlen parancs ne volna. Hangoztatja azonban, hogy számszámra érkeznek a kérvények a hadügyminiszterhez, melyben magyar születésű tiszték maguk kérik, hogy a német nyelv elsajátítása végett osztrák ezredbe helyezték azt őket. Míután azonban a hadügyminiszterium az ország törvényeit lelkiismeretesen betartja, kéri a delegációt Ugron határozati javaslatának mellőzésére.

Rakovszky István Jekelfalussy altábornagyunk beszédéből azt olvassa ki, hogy az ő határozati javaslatát elfogadja, mert hiszen nem nyilatkozott róla, holott Ugronról kijelentette, hogy határozati javaslatát mellőzi. Örül, hogy gróf Ledochowsky pörének revízióját az esetben, ha maga kéri, újabb megfontolás tárgyává kész tenni a miniszter. Lojalisan tartja e nyilatkozatot és reméli, hogy annak elég is tétetik majd. Mindazonáltal nem elégtették ki az osztályfőnök kijelentései. Óhajtotta volna, hogy gróf Ledochowsky ügyében a teljes tényállást híven előadja és hogy a magyar tiszték számarányáról is felvilágosítást adjon.

Ugron Gábor nem veszi tudomásul a választ, melyet a hadügyi kormány gróf D'Orsay meneszkari ezredes ügyében hozzá intézett interpellációjára adott. Ugy látszik, hogy aki a gróftól följelentette, nem tud magyarul, valamint az ezredes sem mestere a magyar nyelvnek. Neki az anketén jelen voltak másképpen adtak elő a tényállást. Nem az tűnik ki abból, amit D'Orsay ezredes szájába adnak.

Nem lehet követelni, hogy egy öreg katona tökéletes szónoki művészetrel fejezze ki magát. Ime, hogy milyen sikamlós a katonai pályá meg magasabb fokozataiban is, azt bizonyítja D'Orsay ezredes nyugdíjaztatása. Elismeri, hogy a katonai kormány készségesen adott felvilágosítást sok kérdésben, de hamar megtalálta a parlamenti körökkel való érintkezés folytatn a formulát, hogy más lényeges kérdések, például az ujoncletázm dolgában az érdemleges kérdésben a törvényterüzség színezetével kibújjon. Elfogadásra ajánlja határozati javaslatát.

Gróf Szapáry Gyula elnök a vitát bezárja és felteszi a kérdést, vajjon tudomásul veszi-e a bizottság a hadügyi kormányunk Ugron interpellációjára adott választ.

A delegáció a választ Holló, Zichy, Ugron és Rakovszky szavazataival szemben tudomásul vette.

(Délutáni ülés.)

A delegáció délután négy órakor folytatta a tárgyalást:

Mánich Aurél előadó Ugron Gábornak némely megjegyzésével polemizál. Konstatalja, hogy a hadügyi kormány a legnagyobb készséggel bocsátotta az országos bizottság rendelkezésére az összes kimutatásokat és hogy a költségvetést háromszázalékos lapra terjedő indoklásban minden kérdést bőven megvillagít. Ezután áttér a kétéves szolgálati idő behozatalára és megjegyzi, hogy ennek folytatn a hadügyi költségek csökkenését nem lehet elvárni; ellenkezőleg, azok szaporodni fognak, mert ezzel kapcsolatban az ujoncletázm felemelése válnék szükségessé. Ami Horánszky Nándornak a virementra vonatkozó megjegyzését illeti, kiemeli, hogy azokat a hiányokat, amelyeket felemlített, ő maga is évek hosszú során át észlelte és kivánatosnak tartja, hogy a kérdés a maga egészében nyersen megoldást. Meg van arról győződve, hogy a hadügyi kormány, amint ezt a hadügyminiszter helyettese kijelentette, a jövő évi költségvetés előterjesztésekor az ügyet rendezni fogja. Ugron Gábor és Rakovszky István határozati javaslatának elutasítását, ellenben Holló Lajosnak elfogadását ajánlja, mert azt hiszi, hogy ennek elfogadása után érdekes adatok birtokába fog jutni az országos bizottság és ezen adatok előterjesztése semmiéle akadályokba nem ütközik. Egyébiránt nézete az, hogy Ugron Gábor is meg fogja nyugtatni az a körülmény, hogy a delegáció elé ezen határozati javaslatban foglalt kimutatás be fog terjesztetni.

Erre az országos bizottság a költségvetést általánosságban a részletes tárgyalás alapján elfogadja, Ugron Gábor és Rakovszky István határozati javaslatát mellőzi, Holló Lajos határozati javaslatát azonban elfogadja.

A részletes tárgyalás során Ugron Gábor a nazarénusokra nézve kéri a hadügyi kormányt, hogy a nazarénusokat a hadi szolgálatnak azon neméinél alkalmazza, amelyeknél öidőkli fegyvert hordani nem kell. Annál inkább ajánlja ezt, míután a nazarénusok nem nagy számban szolgálnak és nagyon derék és jóra való emberek.

Erre Jekelfalussy Lajos altábornagy, a közös hadügyminiszter képviselője megjegyzi, hogy amennyiben a nazarénus felekezet nálunk nem befogadott felekezet, az nem esik ugyanazon megítélés alá, mint a többi hitfelekezet, pl. a református, vagy róm. katolikus. Ezeknek tehát a vallási meggyőződésük egyéni nézetnek tekintendő. Ha ez az ország törvényeivel ellentétbe jön, az államhatalom kénytelen ezen meggyőződéssel szemben állást foglalni. (Helyeslés.) Azonban mindennek dacára megtette a hadügyi kormány azt, hogy a mennyire lehet és amint Ugron

Gábor magát kifejezte, a mennyire a viszonyok megengedik, alkalmazza az illetőket ott, ahol ördöklő fegyver nincs kezükben. De nincs a hadseregnek olyan tagja, aki ha csak rakatári porolásra vagy irdai szolgálatra van is alkalmazva, így verhorodzó katonává ki ne képezhetné. Ezen a stádiumon a nazarénusoknak is keresztül kell menni, és ha keresztül mentek, ha fegyver alatt ki vannak képezve, csak akkor alkalmazhatók az említett szolgálatokra. A nazarénusok tehát azért büntetők, mert éppen akkor nem akar fegyvert kezébe venni, amikor katonává akarják kiképezni. Ha pedig ezt elharapózná engednék, igen sok vidéke lenne Magyarországnak, (Ugy van! Ugy van!) ahol valamennyi ember nazarénus lenne csak azért, hogy a fegyverrel ellátott megmeneküljön. (Ugy van!)

A szövetkeztek kérdésének tárgyalásánál Ugron Gábor egy megjegyzésére Jekelfalussy Lajos altábornagy, a közös hadügyminiszter képviselője azt mondja, hogy mihelyt a szövetkezetek egyes állomásokon létre jönnek és tényleg szállító képessékké lesznek, igyekezzin fog a hadügyi vezetőség ezen szövetkezeteket minden tekintetben figyelemben részesíteni. (Helyeslés.)

A magyar nyelv tanítására nézve Jekelfalussy Lajos altábornagy kijelenti, hogy az akadémiában valamennyiben, de a kadét-iskolákban nem mindenben kötelezett tantárgy a magyar nyelv, kivéve a Magyarországon elhelyezetteket. Előfordult tehát az az eset, hogy egy nem magyar kadét-iskolában kiképzett tiszt magyar ezredhez kerül szolgálatba; azonban arról gondoskodva van, hogy ezen tisztnek záros határidő letelte alatt az ezred nyelvét, ha az magyar, vagy horvát, vagy szerb vagy oláh, három év leforgása alatt el kell anyira sajátítania, hogy az ezred legénységével érintkezni tudjon, azt oktatassa és vezesse. Ha ennek a feltételnek meg nem felel, előléptetésre nem alkalmas és mindaddig a minőségben marad, míg e feltételnek eleget nem tesz.

Különbön a hadügyi költségvetés részleteiben is tárgyalattott és annak minden egyes tétele változtatlanul fogadtatott el.

(A bosnyák vita.)

Következett a négyes egyesült albizottság jelentésének tárgyalása.

Mánich Aurél előadó ismertetéi a megszállott tartományok hitelet s aztán így folytatja: Ezen költségvetés tárgyalásával kapcsolatban a megszállott tartományok kormányzatával megbízott közös pénzügyminiszter az albizottságnak rendelkezésére bocsátotta Bosznia és Hercegovina közigazgatásának költségvetését is. Ugy ezen költségvetésből, mint a miniszter által előterjesztett érdekes összehasonlító adatokból kétségtelenül kitűnik, hogy a megszállott tartományoknak nemcsak közbiztonsági, hanem általában közigazgatási, továbbá közgazdasági és kulturális viszonyai nagy haladást tüntetnek fel. Csak természetes tehát, hogy az albizottság nevében ezuttal is nemcsak a szóban forgó rendkívüli szükséglet elfogadását vagy bátor ajánlani, hanem azt a javaslatot is előterjesztsem, hogy az országos bizottság a Bosznia és Hercegovina kormányzatával megbízott Kállay Béni közös pénzügyminiszternek e működésben elért szép eredményeiért elismerését fejezze ki. (Élénk helyeslés.)

Papp Géza nem bocsátja annak a kérdésnek boncolásába, vajjon a megszállott területek lakóinak haladása és a humanizmushoz való közeledése előnyösebben és kedvezőbben valósulhat-e meg akkor, ha jelenlegi helyzetében van, vagy ha kívánágukhoz képest abba az állapotba terelhetnének, amelyben történelmi múltjukat leléteék. Hiszen elég egy tekintetet vetni a Kelet nagyobb városaira, legnagyobb fociusaira és megítélhetjük, hogy milyen kínai falakkal vannak azok ma is elzárva a haladás azon útja elől, amelyen el akarja vezetni a kormány éppen az ő érdekében a megszállott területek lakóit. Beszéde befejezésűli elismerését és köszönetét fejezi ki annak a férfinak, a ki egy emberöltő legszebb éveiben egész erjét és fáradságát egy népnak, egy jelentékeny területnek a humanizmussal való megismertetésére, kulturális átalakításra fordította. Ez a férfi teljes igazságszággal, becsületességgel, odaadással teljesíti a megszállott területek kormányzását. Kívánja neki, hogy munkálkodását annyi siker kísérje, amennyi jóakarát és odaadás vezeti őt ebben a munkálkodásban.

Ugron Gábor nem vállalkozik az atyáskodó abszolutizmus dicsőítésére, nem vállalkozik arra sem, hogy a szabadságot dicsőítse, ugyanakkor pedig a bürokratizmus egyedül boldogító voltát hirdesse. Ilyen exotikus területen a kormányzás nem könnyű feladat, különösen kezdetben. Az igazi jó kormányzás azon alapszik itt, hogy a népet nevelje, meggyőzze, jóindulatát és rokonszenvét megnyerje. Ha Bosznia és Hercegovina kormányzását tekintjük, nem csodáljuk, hogy ott elégtelenséget lát, mert mindenütt elégtelen a nép, ahol idegenek kormányozzák őt, ha jó is a kormányzás. Kérdi, milyen alapra van leteleve Boszniában és Hercegovinában a névelés? Bosznia valamikor a magyar királyságnak képezte tartományát és ezért kitörölhető, hogy Boszniában teljesen osztrák, a Bach korszakbeli bürokrácia mintaképe van a kormányzás szervezve, ami nélkülöz minden magyar momentumot. Ha Bosznia hovatartozásának kérdése egyszer eldöntésre kerül, akkor az Magyarországhoz lesz csatolva. Helyteleníti, hogy a tized még mindig fennáll, mint adózási rendszer és nem hozott be helyébe egy kataszteri alapa fektetett adózási rendszer. A tized, a jelenlegi rendszer, nagyon meggátolja az intenzív gazdálkodást. A betérjesztett költségvetéssel nem foglalkozik, mert nem mond bírálatot olyan költségvetésről, amelynek zárszámadásait nem látta. A hitel megszavazásához nem járul hozzá.

Kállay Béni közös pénzügyminiszter: T. országos bizottság! Csak pár szót akarok mondani, különösen egy kérdésre nézve. Annak a vitatásába, hogy Bosznia hova tartozék majd egykor, természetesen nem bocsátkozom, hanem arra nézve, hogy hogyan kormányoztatik ma, mégis meg kell jegyezmem azt, hogy nem kormányozható sem magyar, sem osztrák szellemben, hanem csakis monárkikus szellemben, azaz, mivel ilyen nem existál, korrektele oly szellemben, mely megfelel az egész monárkia mostani állásának. Azt hiszem tehát, hiba volna, akár az egyik, akár a másik. De azért ez nem annyit tesz, hogy az egyik vagy másik iránt ellenszenv uralkodnék. De hallottam ilyen is. Méltóztassék megkérdeznit azokat a kereskedőket, akik most odatértek jártak, vajjon tapasztalták-e azt, hogy a magyarság ellen ellenszenv van? Azt hiszem, éppen az ellenkezőt tapasztalták. En csak azt álítottam, hogy az adminisztrációba átvisni a monárkia egyik vagy másik államának szellemét, nem volna helyes; amig a mostani állapot existál, azt oly szellemben kell vinni, hogy megfelelő legyen a monárkia mindkét felének. A többi kérdésre nézve, azt hiszem annyit beszéltem már az előbbi években ezen t. országos bizottság kebelében, hogy talán méltóztatnak most elengedni s talán nem is kívánja a t. országos bizottság, hogy olyan kérdésekre, amilyen például a tized kérdése és más effélékre bővebben kiterjesszkezzem. (Élénk helyeslés.)

Ezután az országos bizottság a betérjesztett költségvetést általánosságban és részleteiben is elfogadta, mire az

elnök a legközelebbi ülés holnap délelőtt tíz órára tűzi ki; tárgyai a jegyzőkönyv hitelesítése, a hadügyi albizottság és a négyes egyesült albizottság jelentései alapján hozott határozatok végleges megszavazása és végre az országos bizottság második költségvetésének tárgyalása. Tajékozás végett bejelenti, hogy ha az egyeztető albizottság időközben betérjesztéi jelentését, második ülésé a delegáció déli 12 órákor tartaná az egyeztető albizottság jelentésének tudomásulvétele végett.

Szligyi Dezso bejelenti, hogy a delegáció irattárának kezelésére nézve a holnap ülésen indítványt fog előterjeszteni. Nemkülönbön indítványt fog előterjeszteni az iránt is, hogy a közös miniszterek részéről teendő előterjesztések hogyan szereltessenek fel.

Az indítványok tárgyalása, nemkülönbön Rakowsky azon bejelentett indítványának tárgyalása, amely szerint ajánlani fogja, hogy a külügyminiszteri expozé mint hiteles kiadvány, az országos bizottság irományaihoz csatolassék, a holnap délelőtt tíz órákor tartandó ülésre tüzetel ki.

Elnök az ülést ezután ¼8 órákor bezárta.

Az osztrákok bosnyák vitója.

Eés, június 10.

Az osztrák delegáció mai ülését délután 3 óra 20 perckor nyitotta meg Lobkowitz herceg elnök. A formalitások elintézése és a beérkezett irományok felolvasása után a delegáció áttért a költségvetési bizottságnak az okkupált tartományok költségvetéséről szóló jelentésére. A tárgyalást Barvinski előadó vezette be.

Iro azt kívánja, hogy az okkupált tartományokat ne tekintés a monárkia részének, hanem kapcsolják Magyarországhoz. A bosnyák csapatoknak Asztriában való elhelyezését nem helyesli. Ezután a boszniai iparról beszél és azt mondja, hogy a boszniai mezőgazdasági termékek értékesítésére alakult részvénytársaság nem magánvállalat, hanem az országos kormányzat vállalata, amelybe az országos kormányzat nagy tőkéket fektetett bele. Epp olyan homályosak a szerajevói kereskedelmi és szállító-részvénytársaság viszonyai, amelyben a kormányzat szintén van része. A boszniai takarékpénztárakat rosszul vezetik és nem ellenőrzik eléggé. Ezután a bosznia-hercegovinai országos bank igazgatását kritizálja és roszszalja, hogy az országos kormányzat főleg lengyel és magyar nemeseket alkalmaz. Magyarország bejolyása érvényesül az új boszniai vasutak ügyében is, amelyek csak a magyar forgalmat fogják emelni Ausztria rovására. Szemére veti a közös pénzügyminiszternek, hogy Magyarország érdekében részrehajló politikát követ s azt mondja, hogy pártja nem fogja megszavazni az okkupáció költségvetését.

Ivcevic Dalmácia szempontjából foglalkozik a boszniai vasutak kérdésével.

Pommer az okkupált tartományok államjogi helyzetével foglalkozik és tiltakozik az ellen, hogy Boszniát Magyarországhoz csatolják, mert akkor megtörténelmének, hogy Magyarország szláv hegemonia fejlődik a magyar hegemonia helyett. Hibáztatja a hiányos adórendszert és különféle panaszokat sorol fel. Amig a kormány ezeket a panaszokat nem orvosolja, szláv nem hajlandó az országos kormányzat költségvetését megszavazni.

Kállay közös pénzügyminiszter mindenekelőtt Iro beszédével foglalkozik és azt mondja, hogy nem akara a dolgokat rózsás színben festeni, hanem igyekszik mindent úgy fejtűntetni, amint tényleg van. Ugyan információkat, amelyeknek kellő alapjuk van, mindig szívesen meghallgat, mert aki egy nagy kormányzati áganc az élen áll, nem tudhat mindent és ennél fogva tévedhet is. A bosnyák csapatok nincsenek állandóan elhelyezve Ausztriában hanem bizonyos idő elteltével visszatérnek hazájukba.

A miniszter aztán a megszállott tartományokat illető közgazdasági politikáról nyilatkozik,

azután szembeszáll a szemrehányással, hogy illdésért milliókat adtak ki. A hivatalnokokról azt mondják, hogy tulnyomó részük lengyel és magyar nemes, akik csak vadászatnak és estélyekre járnak. A hivatalnokok száma Boszniában a csendőrséget is beleértve 7891. Ezek közül 13-26% német, 3-61% magyar, 82.36% szláv s az utóbbiak között vannak a lengyelek is, akiknek aránya valamennyibe képest 58 1%. Az az állítás tehát, hogy Boszniában nagyon magyarosítanak nyilván tévedésen alapszik. Miért nem vetették szemére a miniszternek, hogy germanizál, holott a német hivatalnokok száma aránylag nagyobb? (Derűtség és helyeslés.) A nemesekről nem adhatunk kimutatást, mert ilyen kimutatást nem vezetünk. En az embereket nem a születésük szerint itelem meg, hanem egyes egyedül a szerint, hogy megvannak-e benne azok a tulajdonságok, amelyek képessé teszik annak az állásnak betöltésére, amelyre kinevezük. Kívánom, hogy mindenütt olyanok legyenek a hivatalnokok, mint a mieink. Minthogy az alkalmazottaknak alig 23%-a belöldi az aki ilyen elítélően nyilatkozik a boszniai hivatalnokai karról, a maga honfirtárait itéli el. En azonban mondhatom, hogy büszke vagyok arra a hivatalnokai karra, amely vezetésem alatt Boszniában a monárkia érdekeit képviseli. (Helyeslés.)

Azután tiltakozik a miniszter az ellen a ráfogás ellen, hogy a boszniai vasutak ügyében Magyarország érdekeit képviselte, majd átír az adók kérdésére és azt mondja, hogy azok a rossz adók, amelyeket az országos kormányzat a török uralomtól átvett, mint országos adók többé nem léteznek, hanem csak az egyes községek szedik be ezeket az adókat. A mi az ortodoxok helyzetét illeti, a miniszter már a múlt évben kijelentette, hogy a kormány nemcsak a legnagyobb jóindulattal viseltetik irántuk, hanem kész a legnagyobb előzékenységet tanusítani irántuk, ha viszont ők is engedékenységet tanusítanak. Az állítólagos áttérésekről azt mondja a miniszter, hogy a felhozott eseteket egytől-egytől helytelenül tüntették föl. Beszédét így fejezte be a miniszter: Nem vagyok az az ember, aki rózsás színben festi a dolgokat. Sok dolog hiányzik nálunk de hiányzik még a monárkiában a kellő érdeklődés is ez iránt az ország iránt, az érdeklődés, amelyet csak a közvetlen tapasztalás és a megbízható információ elégíthet ki. Ezek a tartományok nem osztrák tartományok, nem is magyar tartományok, hanem a monárkia hatalmi sferájába tartoznak s azt hiszem, hogy akármilyen történelmi is később velők, csak a monárkia előnyére és hatalmának, rangjának emelésére fognak szolgálni. (Helyeslés.)

Az előadó zárószava után az okkupáció költségvetését részleteiben további via nélkül elfogadták.

Azután a hadügyminiszter válaszolt néhány interpellációra, majd Weigel, Ivcevic és Blass tettek jelentést a beérkezett kérvényekről. Az előadó indítványait ellogadták.

Pergelt engedelmet kér, hogy utólag hozzászólhasson a hadtengerészet költségvetéséhez és azt mondja, hogy gondoskodni kellene a Khinában elesett harcosok családjairól.

A legközelebbi ülés holnap délután 1 órákor lesz. A mai ülés 7 óra 35 perckor végződött.

KÜLFÖLD.

Az osztrák parlamentből. A képviselőház mai ülésén alakult meg a kiegyezési bizottság, miután a bizottság tagjait déltájban megválasztották. A vicinális vasutakról szóló törvényjavaslat tárgyalásánál Loser interpellált, amire Wittek vasutügyi miniszter válaszolt, utalva arra, hogy a napirenden levő törvényjavaslat nem befejezése a helyi vasutak hálózatának, sőt kiemelve, hogy a legközelebbi években nagyobb tevékenységet akarnak kifejteni a vasutak építése terén, öt év alatt 540, s az azután következő négy év alatt 693 kilométert fognak kitépíteni.

Néhány felszólalás után a vita berekesztése s a két megválasztott vezérszónok, majd az előadó s azután a részletes tárgyalás következett. Az egyes cikkeket hamarosan tárgyalta a ház s végül a ház élénk helyeslése mellett harmadik olvasásban is megszavazták az egész törvényjavaslatot.

Az urakháza ma egyhangulag elfogadta a vizitatoról szóló törvényjavaslatot. A vita folyamán valamennyi felszólaló elismerését nyilvánította a kormánynak, különösen gróf Thun volt miniszterelnök megleget zavakban emelte ki, hogy Ausztria hálával tartozik a mai kormánynak, a miért a parlament céltudatosan a gazdasági tevékenység útjára terelte.

Koerber miniszterelnök köszönetet mondott az elismerésért s hozzátette, hogy a kormány a beállott fordulatban annak a jelét láthatja, hogy lassanként lépérlől-lépésre talán mégis lehetséges lesz, hogy a parlament más kérdéseket is nyugodtan és higgadtan tárgyaljon. A kormány különösen a nemzetiségi kérdésben kerülni fog minden egyoldalúságot és mindent, ami az egyik néptörzsrnek hasznára válnék ugyan, de az egésznek ártalmára, mert a többieket sérteni alkalmas. A miniszterelnök végül konstatalja, hogy ennek a felismerése kezd lassanként felülkerekedni a szenvedélyeken. (Élénk helyeslés.)

Botháné küldetése.

Budapest, június 10.

Szombaton két óra hosszat beszélgetett *Botháné Chamberlain* és *Lord Roberts*szel, holnap pedig Brüsszelbe utazik, hogy fontos délafrikai üzeneteket adjon át *Krüger*nek. *Botháné* küldetéséről általában azt mondják, hogy az nem hivatalos jellegű s amit cselekszik, azt a saját felelősségére teszi. Bármint álljon is a dolog, *Botháné* Londonban és Brüsszelben való megjelenése fontos fázisa a délafrikai háborúnak, mert lehet, hogy a háború sorsa most már ennek a hölgynek ügyes kezeibe van letéve.

Hogy miről érkezett *Botháné Chamberlain*nel, arról semmi hír sem jött; ellenben úgy az ő küldetésére, mint a standertoni állítólagos — bár csak ideiglenes — békekötésre érdekes világot vet *Botháné* a boerokhoz intézett nyílt levele, melyet a márciusi tárgyalások félbeszakadása után írt s mely így hangzik:

Kedves testvéreim! *Lord Kitchener* leveleinek az irányzata világosan mutatja nektek, hogy a brit kormány semmi egyébre nem törekszik, mint nemzetünk teljes megsemmisítésére s hogy ránk nézve teljesen lehetetlen elfogadni azokat a feltételeket, melyeket ő nektek ajánl. Ha bármikor kényszerülünk a harcot abbahagyni, akkor sem bánhatna velünk a brit kormány másképp. Ezt tartások szemetek előtt. Olyan kormányt akar ő nektek adni, mely az ő saját hivatalnokai-ból állna, olyan emberekből, akiket ő maga válogatna ki. A nép kívánságai egyáltalában nem vételnének figyelembe. Különös kegyként tüntetik föl előttünk azt, hogy egy millió font sterling fordítatnék az államadóságaink fedezésére, holott a legrosszabb eset bekövetkezte a brit állam maga lenne köteles az adósságainkat átállalni; hiszen a győztesnek nem lehet csupán az állami bevételeket lefoglalnia.

Polgártársainknak kemény harcokat kellett a háborúban átszenvedniök; de ez nem is lehetett másképp olyan háborúban, amelyben a létünk forgott kockán. Rettenetes, hogy mennyi könny omlott e háború miatt; de még sokkal nehezebb lett volna elviselni, ha honunkat elvesztettük volna. En teljesen együtt érzek azokkal, akik családijoktól megfosztattak; de senki e miatt kétségbe ne esék, mert akkor nemcsak igazságtalan lenne a saját népe iránt, hanem még hitét is elárulná. Minél erősebben szorongatnak bennünket az ellenségeink, annál bátrabban kell országunkat és jogunkat védelmeznünk. Miként *Dániel* az oroszok barlangjában: bizzunk az Urban!

Botha Lajos, vezértábornok.

Ermelo, március 15.

London, június 10.

Botháné londoni tartózkodása állítólag összefügg *Kitchener* és *Botha* tárgyalásával. *Chamberlain* szombaton fogadta *Bothánét*, akivel két óra hosszáig tárgyalt. *Botháné* azután fölkereste *Roberts* lordot és a hadügyminisztert. Hír szerint *Kitchener* és *Botha* szerdán Standertonban ideiglenes békét kötöttek, amelynek feltételeit még titokban tartják. Most alapos remény van a végleges béke megkötésére. A legutóbbi huszonegy óra alatt fölfüggesztették a lö, elesés és hadiszer szállítását. A *Daily Mail* jelentése szerint Brüsszelben híre jár, hogy *Botháné* a hó 12-én meglátogatta *Krüger* elnököt. Ugyanennek a lapnak jelentik, hogy *Botháné* utközben a hajón bámulattal beszélt *Kitchener*ről. Igazságos, nemes és jóságos embernek mondotta, aki sohasem szegte meg ígretét.

Brüsszel, június 10.

A transvaali ügyvivőség kétségtelennek mondja, hogy *Botháné* rendkívül fontos üzenetet hoz férjétől *Krüger*nek. *Botháné* holnapig Londonban marad s onnan *Krüger*hez utazik; június végén visszamegy Dél-Afrikába.

Dublin, június 10.

Fisher, aki *Botháné*val Londonba érkezett, utközben a *Freemans Journal* tudósítja előtt egy nyilatkozott, hogy *Botháné* utazásának célja első sorban egészségének helyreállítása, de azért, ahol csak lehet, érvényesíti befolyását *Kitchener* beleegyezésével minden lehető el fog követni, hogy a dolgok állásán javíton és honfitársai helyzetét enyhítse. Teljesen a maga felelősségére cselekszik, de valószínű, hogy ha *Krüger* nem hallgat rá, a harcoló boeroknak nagy része szintén önállóan fog cselekedni s megszünteti az ellenségeskedést.

London, június 10.

Nagy megbotránkozást kelt *Kitchener*nek az a távirata, amelylyel a hadügyi hivatal kérdésére

azt feleli, hogy egy szó sem igaz abból a *Reuter*-táviratból, hogy *Wilson* ezredes *Bayer* kommandójt *Warmbath* közelében meglepte és megverte. Némely lap ehhez azt a megjegyzést fűzi, hogy jó volna, ha *Kitchener* más esetekben is ily őszinteséget tanusítana.

London, június 10.

A *Times*nak jelentik Middelburgból: A Pretóriában lakó hollandusok közül néhányan abban a föltalásban egyeztek meg, hogy a háború gyors befejezésére az volna a legjobb mód, ha közzéténnék, hogy bizonyos határidő múlva el fogják kobozni mindama boer harcokosk farnaját, akik nem teszik le a fegyvert; ennek a felhívásnak az lenne a következménye, hogy a boer harcokosk legnagyobb része letenné a fegyvert.

HIREK.

Az ifju De Wet-nek.

— Búcsuzóul. —

Féltem, hogy a szabadság, mely magában,
Elhagyva küzd most távol Afrikában,
S nagy szájjal helyett erős kart várna tőlünk,
A kik esténként lágy párnákra dőlünk:
Féltem, hogy a szabadság kivevet.
Ezért nem mentem el hozzád, De Wet!

*

Ha télen nézi az egész világ,
Hogy Albion néped nyakára hág.
Ha nincs erőnk, hogy érte síkra szálljunk:
Illendőbb volna, hogy ne deklamáljunk,
S némán tiszteeljük bátor, nagy szívéd!
Ezért nem mentem el hozzád, De Wet!

*

Ó nem becsülhet többre senki tán
Mint én, te ifjú, edzett kapitány!
De attól, hogy dísz-verset nyújtsak át,
Füledbe zúgjak száz dísz-csokjását,
S dísz-lakomán harsogjan a neved:
A szegény tartott vissza, hős De Wet!

1901. június 10.

Abrányi Emil.

Budapest, június 10.

— BUDAPESTI NAPLÓ. Május 31-én új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejében gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— Személyi hírek. Gróf *Tolsztoj* *Leó* teljesen felgyógyultan elhagyta Moszkvát és most birtokán, *Jasnaja-Polyánán* lakik. — *Leuchtenberg* *Ernö* herceg, a cár közeli rokona, mint *Pétrov*várról jelentik, veséjében súlyosan megbetegedett.

— A király. Bécsből táviratozzák hogy ő felsége szerdán délelőtt 9 óra 55 perkor utazik el Prágába és 18-ikán tér vissza Csehországból. A király ma délen ellátogatott a Volksgartenben levő ugynevezett Görög templomba és megnézte az ott kiállított régiségeket, amelyeket a hajdani *Eleusz* területén ástak ki osztrák tudósok az osztrák közoktatásügyi minisztérium támogatásával. A király látogatásakor a muzeumban jelen voltak *Goluchowski* és *Hartel* miniszterek, *Mahmud Neddim* bég, török nagykövét, *Gausch* és *Byland* volt miniszter és a több udvari méltóságok. A király fél óra hosszat időzött a görög régiségek között.

— Ferdinánd fejedelem házassága. Ismétetlen, s most már határozott formában merül fel annak a híre, hogy *Ferdinánd* bolgár fejedelem feleségül veszi a montenegrói fejedelem leányát, *Xenid*. Szofijából táviratozzák, hogy *Ferdinánd* fejedelem már legközelebb el is jegyzi a hercegnőt, aki tudvalevőleg az olasz királyné huga.

— Beck tábornagy jubileuma. Bécsből jelentik, hogy báró *Beck* tábornagy holnap üli meg a vezérkar főnökévé való kinevezésének huszadi évfordulóját. A tábornagy jelenleg Erdélyben van szemleuton.

— Bókay János kinevezése. *Bókay* Jánosnak egyetemi nyilvános rendkívüli tanárá történt kinevezését a hivatalos lap legközelebbi számában fogja közölni. Ez alkalomból feleltjük, hogy *Bókay* professzor édesatyja, id. *Bókay* János nyomdokain haladva, náunk a gyermekgyógyászat egyik uttóje lett. Mint a *Stefánia-kórház* igazgató főorvosának, nagy érdemei vannak a gyermek-klinika kifejlesztése körül; meghonosította nálunk a difteria-szérumot és

fejlesztette a *Krup*-gyógymódot. *Bókay*-gyógymódja a külföldön is rendkívüli elismeréssel találkozik.

— Gróf *Lónyay Elemér* betegsége. Hírt adtunk arról, hogy gróf *Lónyay Elemér* betegségeket s orvosai tanácsára alkalmas helyet keresnek a számára, ahol kellő nyugalom és ápolás mellett mihamarabb felgyógyulhasson. Mint *Baden*ből jelentik, a grófné állapota az utóbbi napokban már jobbra fordult. Ezzel kapcsolatosan azt is jelentik, hogy *Jenő* főherceg felajánlotta a grófnának, hogy a nyár egy részét töltsze az ő badeni villájában. A grófné szívesen fogadta a főherceg figyelmét és mihelyt az orvosok megengedik, *Baden*be utazik.

— Ifjabb *Abrányi Kornél* betegsége. Ifjabb *Abrányi* *Kornél* országgyűlési képviselő állapotában, mint örömmel értesülünk, tartós javulás állott be. *Herczel* tanár ma konstátta, hogy újabb operációra szükség nem lesz, mindazonáltal még jó időbe fog tartani, míg a beteg — ha nagy sebének gyógyulása a rendes processzust követi is — teljesen felgyógyul. Ma is számosan látogatták meg *Abrányi* *Kornélt*, vagy adták le nála névjegyüket. *Hegedűs* *Sándor* kereskedelmiügyi miniszter ma behatón tudakozódott *Abrányi* állapotáról. A látogatók sorában voltak *Kövesligethy* *Radó* egyetemi tanár, *Weisz* *Julián*, *Abrányi* *Emil*, *Szurányi* *József*, *Simon* *Jakab*, *Gulyás* *Ferenc*, *Zubovits* *Fedor*, *Tarnóczy* *Gusztáv*, *Kazár* *Emil*, *Gottier* *Lajos*, *Kohn* *Gusztáv* földbirtokos stb. Gróf *Apponyi* *Albert* ma Bécsből táviratban kérdézközdött *Abrányi* *Emil*nél, beteg bátyja hogylétééről s *Abrányi* *Emil* ugyancsak táviratban adta meg a megnyugtató választ.

— A gödöllői nők *Róna József*nek. A gödöllői nők, akik oly lelkesen fáradoztak a gödöllői Erzsébet-szobor létesítése körül, hálás szeretettel emlékeztek meg a zseniális szobrászról, aki művészet teremtő erejével visszaadta a gödöllői virányoknak a magyarok védőgászonyját. A gödöllői nők *Róna József* számára művészi kivitelű ezüstkoszorút készíttettek a következő felirattal:

— *Róna József*nek, a gödöllői Erzsébet-szobor megalkotójának — Elismerésük jeleül, a gödöllői nők.

Kapczy *Vilmos* és *Ripka* *Ferencc* urhölgyek ma adták át a mesternek a remek koszorút és a nők küldöttségéhez csatlakozott *Kapczy* *Vilmos* és *Ripka* *Ferenc*, a két bizottsági elnök is, hogy a művészek az ő nemes alkotásáért a szoborbizottság hálás köszönetét tolmácsolja.

— Dan tudós Budapest. *Schumacher* *Sándor* koppenhágai tudós, a Kisfaludy-társaság kültagja, aki nemcsak barátja hazánkknak, hanem nyelvünk is megtanulta a különösen *Csiky* *Gergely* több színdarabjának lefordítása révén szerzett érdemeket a magyar irodalom ismertetése körül, ma *Gyuláról* Budapestre érkezett. A jeles tudós már hosszabb ideje hazánkban tartózkodik. Erdélyben a székelyeket tanulmányozta, majd a magyar Alöld népét látogatta meg ura s most a fővárosba érkezett, ahonnan tovább utazik s többek között az *ulvai* feyházat is megszemléli.

— *Galgóczy* tábornagy afférje. *Galgóczy* tábornagy, przemysli hadtestparancsnok és gróf *Konarsky* nagybirtokos között különös lovagias ügy támadt, amelyről a lengyel lapok a következőket írják: Gróf *Konarsky* nemrég meghagyta a béréseinek, hogy döntsenek le egy át, amely *Przemysl* és a birtoka közötti utba esett. A parasztok rosszul értették meg az utastást és egy már *Przemysl* határához tartozó fát emeltek ki, amely a katonai kincstár tulajdona volt. E miatt *Galgóczy* kártérítési pört indított gróf *Konarsky* ellen és egy bizottság amely a kárt fölbecsülte, *Konarskyt* 40 korona pénzbüntetéssel sújtotta, amely összeget rögtön be kellett szolgáltatni a katonai kincstárba. *Galgóczy* ezzel még nem elégedett meg, hanem lopás miatt is panaszt emelt *Konarsky* ellen. *Konarsky* erre válaszul elküldte segédét, *Kozlovsky* lovagot és *Zamojsky* grótot, hogy ezért az alaptalan vádért, amely őt személyében mélyen sértette, elégtételt vegyenek. *Galgóczy* azonban nem akarta a segédek fogadni, amire *Konarsky* aztal fenyegette, hogy mindent nyilvánosságra hoz. *Galgóczy* erre bocsánatot kért *Konarskytól*, aki azonban ezzel nem elégedett meg, hanem jegyzőkönyvi elégtételt is követelt, amit *Galgóczy* szintén megadott és ezzel az affér befejeződött.

— Találkozó. *Dr. Hajós József* losonci ügyvéd fölkéri volt iskolatársait, akik 1891-ben tettek értségit a losonci gimnáziumban, hogy június 1-én, délelőtt 9 órakor a főgimnázium dísztermében jelenjenek meg. Az iskolatársak június 30-ikán este a *Vigadó*ban gyülekeznek.

— Bérmlás a budai várban. A budavári koronázó Mátyás templomban június 12-én, szerdán tartják meg a bérmlást, amelyre a várból, Tabánból, a *Krisztina*- és a *Viziváros*ból mintegy ezerkétszázán jelentkeztek. A szentséget *dr. Kohl* *Medárd* főszentelt püspök osztja ki, aki ezzel be is fejezi a bérmlást a fővárosban.

— Halálozás. *Braun* *Armin*, a *Blitz* és *Braun* nagykereskedő cég belfelja, 45 éves korában ma meghalt Budapest. Temetése holnap délután 3 órakor lesz az Erzsébet-kört 32-ik számú gyászházban.

— **Szekula Hugó.** Meghalt egy kedves, jó ember, miután életerejét megtört egy nagyszabású vállalkozásért folytatott emberfeletti küzdelemben. *Szekula Hugó* nem sokáig élte túl azt a csapást, hogy *Ós-Budavár* afelmásztásáról reményt vesztve, le kellett mondania. Tegnap délután halt meg a budakeszi Kossuth-telepen, ahová már nagybeteg vették nemrégiben. Tavaly télen is erősen aggódtak érte barátai, amikor híre terjedt, hogy délre menekült súlyos bajjal, kimerülten, de tavasz felé egyszerűen csak itthon termelt s jó emberei, különösen írók és újságírók körében beszélt, lelkesedett nyári mulatójáról, az ő hálátlan és szívtelen szerelméről, amely évről-évre megcsalta, szíjlozta, pedig utóbb már alig maradt valamije, amit elvethetett tőle. De ő azért újra csak agitált érte. Sápadt, barna arcából emészto tüzzel villogott ki a szeme, mikor magyarul, hogyan kell *Ós-Budavárról* igaz, magas színvonalú mulatót csinálni: előkelőt, fényeset, amelyért érdemes legyen az idegennek is eljönni. Tavaly roskadozva még neki vágott a nagy munkának, de az akadályok legyűrték végképpen. Nem volt szerencséje. Egyszer volt csak örmő a tarka ősi tanyában, az első esztendőben, amikor a milleniumi kiállítás védelme alatt virágozott. Akkor csak egyik alapítói volt a vállalatnak. Aztán, hogy ő lett az igazgató, a következő csöndesebb esztendőben a bajok egymást érték, s hiába való volt sok kezdeményezése. Az *Ósbudavári* színpad számára fiatal magyar írók munkásságát kereste, s velők, egykori kollégáival szövötte is sokat próbált, de a színes mulató-telep csak nem hozta meg a várva-várt nagy sikereket. Mikor tavaly végre ott hagyta *Szekula* hiábavaló küzdelmeinek terét, az éjjelezéstől és gondtól megörült szervezettel beállott hivatalba, hogy valami nyugalmasabb talajon dolgozzék a családjáért. A Magánisztviselők Országos Nyugdíjintézeténél kapott munkát, ott dolgozott visszavonultan. Az ő életének tragikumja talán ott kereshető, hogy nem tudott idején elmenekülni a veszedelmes vállalkozástól. Ot gyermeke és felesége siratja s rokonainak és barátainak nagy serege emlékezik rá szeretettel.

— **A Mencke-expedíció.** A déli tenger főlkutására alakult expedíció egyik tagja, a brombergi *Kothe*, egyik német lap szerint levelet írt szülőinek. A levélben többek közt a következő történetet mondja el:

— Már jó ideje laktunk Szent-Mátyás-szigetén s az volt a célunk, hogy a szigetet főlkutatjuk. Mivel azt vettük észre, hogy kémiai szereinkből s élelmünk-ből sok hiányzik már, március végén Herberstshöhe mentem, hogy az elfogyasztottakat pótoljam. Négy európaít s vagy negyven-ötven benszüllöttet hagyunk hátra sátraink őrzésére. Hét napi távollét után visszatérve, csak két európaít találtunk élve, ezek is súlyosan meg voltak sebesítve. Másik két társunkat a benszüllöttek legyilkolták. Mencke, az expedíció vezetője is halott. A benszüllöttek virágvasárnap napján támadták meg a sátrakat s nyilakkal lödözték agyon társainkat. Meneket a szigeten teteműk el.

— **Li-Hung-Csang humora.** A *Pall Mall Gazette* egyik munkatársa nemrégiben vendége volt az *Óreg Li-Hung-Csang*knak. Beszélgettek kínai aktualitásokról, főképpen arról, hogy most az egyes nemzetek szép lassacskán visszavonják csapataikat Kínából.

— On sokféle nemzet katonáját látta most, excellenciás uram — szólt az újságíró. Mondja csak, melyik nemzetélt tartja a legkitünőbb katonának?

— A törököt — válaszolt *Li-Hung-Csang* némi gondolkodás után.

Törökország ugyanis ama kevés hatalmasság közé tartozik, amely egy száz katonát sem küldött Kínába.

— **Adomány a tüdőbetegek szanatóriumának.** A szegénysorsu tüdőbeteg szanatórium részére tett adományát csetei *Herczog Péter* 10.000 koronás ágyalaptárványára egészítette ki s ezzel az egyesület elsőrangú jótévedő közé lépett. — A szanatórium-egyesület igazgatótanácsa f. hó 18-án, kedden délután 4 órakor, az első magyar általános biztosító-társulat palotájának tanácstermében (Vigadó-tér 1.) ülést tart.

— **Pályázat tanársegédi állásokra.** A budapesti orvosegyetem első számú bonctani tanszékén augusztus 31-ikével két tanársegédi állás írsedik meg. Az orvosegyetem dekanátusa most erre a két tanársegédségre pályázatot hirdet. A bonctannal behatóbban foglalkozó orvosok pályázataikat legkésőbb e hó 18-ikán kell, hogy benyujtsák a dekánnál.

— **Papválasztás.** *Szilágy-Somlyón* e hó 9-én volt a református papválasztás. Tizenyele pályázó közül *Ince Lajos* nagyborosnyói és *Barabás Samu* magyar-láposi pap között oszlottak meg a szavazatok. *Ince* 145, *Barabás* 37 szavazatot kapott, így tehát *Ince* Lajos lett *Szilágy-Somlyó* lelkésze.

— **Üngylikos kereskedő.** *Nagyváradról* távirozózzák, hogy *Deutsch Márton* nagy-szalontai kereskedő főlölte magát és meghalt. *Deutsch Márton* gyógyítlan betegség győzte és ez kergette a halába.

— **A magyar orvosok és természetvizsgálók vándorgyűlése.** A magyar orvosok és természetvizsgálók ez idén *Bártfán* tartják meg harmincegyedik vándorgyűléseit augusztus 20-ika és 25-ike között. Az orvosokat és természetvizsgálókat ebből az alkalomból nagy ünneppézzel készülnek fogadni *Bártfán*. A megnyitói ülés augusztus 21-én lesz és ezen *Berzevics* Albert mondja a diszbeszédet. A záró ülés után mükedvelői előadás és tánc lesz. A gyűlésen résztvevők több kirándulást is rendeznek, többek között *Zvóbróra* és a határon át *Kzycidra*.

— **Huszonhárom közül tizenegy.** A gyöngyösi állami főgimnáziumban huszonhárom diákok becsátottak a szóbeli érettségire, huszonhárom olyan diákok, aki a nyolcadik gimnázium utolsó vizsgájával, az osztályvizsgával már végzett, tehát számot adott arról, hogy a gimnázium megtanulni való anyaga a fejében van. Egyiknek persze több az anyagból, a másiknak kevesebb, de még a legkevésbé is azt mondja a kvalifikáció, hogy: — elégséges. A huszonhárom diák közül aztán tizenegy elbukott az érettségien. Hároman véglegesen. Ezek ismétlők voltak. Az egyik annyira a szívére vette a bukást, hogy indulatosan rákiabált *Pasteiner Gyula* egyetemi tanárra, a vizsgák kormánybiztosára s aztán összeesett s epileptikus rohamokban fetrengett a diákok és a tanárok csoportjában, míg el nem szállították. A városban egyebet so tárgyálnak mostanság, mint a túlságosan szigorú érettségi vizsgát s most már a diákok is elkeveredve beszélnek arról az elbánásról, amiben részesültek. Van köztük néhány, aki jó osztályzatall járta végig mind a nyolc gimnáziumot s meglepetten hallgatták a tanulóársak, hogy ezek is elbuktak. A diákok lemondtak a közös vacsoráról, amit az érettségi utánra terveztek. Ha tizenegy patjas szomorodik, hát nem találták illendőnek az ünneplést.

— **Politikai verekedés.** Szombat este csinos verekedést rendeztek *Salzburgban* a szocialisták. Teljes számban megjelentek egy politikai gyűlésen, amelyet a német nemzetiek pártja rendezett és a karzatról valóságga bombázták a német nemzetieket. *Sörös kanocsóval, tányérral, sórtartóval, sőt még vasszekekkel is hajigálták őket* az ablaktáblák esővízömpölvé hullottak rájuk. A *Schönerer*-pártiak a teremből menekülni igyekeztek, de a szocialisták lerohantak hozzájuk s botjukkal derekasan elagyabuggyálták őket. Végre rendőrök jöttek, akik rendet csináltak és a termet kiürítették. A terem a pusztulás képét mutatta: valamennyi ablak be volt törve; asztalok és székek össze-vissza hevertek; az asztalkendők véresek voltak. A szomszédosobák zsufolva voltak emberekkel, akiknek se bét bekötözték; egy ember agrázkódást szenvedett. Több szocialistát letartóztattak.

— **Mac Kinleyné asszony.** Ha csakugyan az a legjobb asszony a világon, akiről legkevesebbet beszélnek, úgy *Mac Kiley* feleségét illeti meg az asszonyi erények pálmája. A nagy amerikai köztársaság elnökének érdemes hitvese most körülbelül ötvenéves asszony. Atyja egy *Ohio* állambeli kis bankár volt, aki kitünő nevelésben részesítette leányát s így nem esoda, ha a köztársaság elnöke szemet vetett a kisasszonyra. 1871-ben a lányal az alig pár évvel idősebb *Mac Kinley* nőül vette a bankárkisasszonyt. A házasság nem volt minden tekintetben boldog. A fiatal asszonynak csak egy gyermeke született, az is korán elhunyt s nehéz betegségbe döntötte az elnökét. *Mac Kinleyné* asszony hősiesen viselte el betegségét következményeit s ma sem esett volna tán újabb szomorúság rája, ha nem utazik férjével együtt nagy politikai körútra. A napokban oparálták meg az újját, mert a sok *készorítás* folytán meggyulladt a gyűrűk által vezetelmesen megsérült. Valóban speciális asszonysors s nagy mártírúma *Kinleyné* asszonynak, hogy a férje politikai céljaiért immár valóságga fölládozta a kis újját.

— **Üngylikos konzul.** *Münchenből* távirozózza tudósítónk, hogy *Bambergben* ma föbe lötte magát *Stern M.* az Egyesült-Államok konzula, aki csak néhány nappal ezelőtt mondott le hivataláról. Semmiféle írást nem hagyott hátra s még csak nem is sejkük üngylikosságának okát.

— **Az iskolai év vége.** A főváros középiskoláiban már megkezdődtek az évszáró vizsgálatok, amelyek a jövő hét végéig tartanak. Az évszáró bizonyítványokat *Péter-Pál* napján, június 29-én osztják ki. Ugyanaznap a legtöbb iskolában évszáró ünnepélyeket tartanak.

— **Ellopott kis leány.** *Tolbischer Antal* hidegkúti gyümölcsárú ma reggel a *Döbrentey-téri* piacra hozott egy koozi cseresznyét. Magával hozta tizenkét éves *Mariska* nevű leányát. Mikor már a cseresznye nagy részét eladta, átjött *Pestre* s kis leányát a koozi mellett hagyta. Egy óra múlva visszatért, de akkor már nem volt a piacon sem a kis leány, sem a koozi. Ugy látszik, hogy a kis leányt valaki elcsalta s elhajtatott a koozival. A vézna kis leány hidegkúti születésű, barna haju, kis paraszt szoknyát és pruszlikot visel. A rendőrség keresi.

— **Az új pap.** *Bihardiószeg* öreg papja, *Pap Zakariás* ennek az esztendőnek az elején bement *Nagyváradra* s egy sirkőkereskedőnél megrendelte a sirkővét. Olyan biztosra vette bizonyos égi jelek után azt, hogy március tizedikén hunyja be a szeimet örökre, hogy ezt a dátumot is belevésete a sirkőbe. Mikor aztán március tizenegyedikén jó egészségben fölébredt s ez a szögyen megeseett vele másnap, harmadnap is, fogta a kalamárist s megírta a püspökének, hogy lemond a papágról. Miután az *Ur Isten* ennyire csuffa tette *őreg* szolgálóját a gyülekezet előtt, az *őreg* szolgáló félre áll. Van ebben a történetben egy kis eszelősség — s az *őreg* pap lemondását elfogadták. *Unapján* választottak új papot. Két párt küzdött egymás ellen. Az egyik, különösen az asszonyok — a fiatal lázi pap kőre csoportosult. A másik párt pedig egy hatvan esztendő *őreg* urat akart minden áron beültetni a parókiaiba. Az *őreg* pap mellett az volt a főargumentum, hogy *bihardiószegi* születésű ember, illendő tehát, hogy visszakérüljön a falujába, akár hatvan éves korában is. Es a mint ez már másképpen nem is volna rendjén papválasztás alkalmából, rémitően összeverekedtek a hívek, amikor összeszámlálták a szavazatokat s külső, hogy az asszonyok jelöltje győzött. Beleszólt a dologba a csendőrség is, de sok kemény koponyát beszakítottak addig a hívek, a mig valahogyan helyreállt a rend.

— **Régi műemlékek a budai várban.** A budavári Mátyás-templom környékének rendezése most folyik és teljesen átalakítják az *Albrecht-utrá* nyíló hegyoldalt. E végből lebontják a régi várbaástyát, amelynek a helyére stilszerű oszloposarnokot építenek, éppen úgy, mint a „*Halász-bástya*“ fölé. Az ásatások közben a napokban igen sok érdekes régi emlékre bukkantak. Különösen sok faragott sirkő s sirkőréz került felszínre, a legtöbbje a *Mátyás király* idejéből. A többek közt megtalálták a *Gara nádori család síremlékét* is. E régi sirkőveket részint az új bástya oldalába falazzák be, részint a székesfőváros muzeumába helyezik el.

— **A párisi párbajok.** A *Max Regis* antisemita vezér és *Laberdesque* hírlapíró közt folyt szörny-párbaj második napján tudvalevőleg megtörténtek a szükséges sérülések, de a második napon *Regis* annyira izgatott volt, hogy sértéseket szórt az ellenfelére, hogy egyez ozt a párbaj helyén kilátásba helyezte az újabb provokálást. Ennek a fele se volt már tréfa, vagy mégis inkább teljesen a humor felé hajlott a dolog. Ugy látszik, a felek is jól érezték ezt, mert, mint *Párisból* jelentik, a folytatólagos párbajból semmi sem lesz. *Laberdesque* ugyanis barátai tanácsára lemondott arról, hogy *Regis* újból kihívja. *Ellenben Regis és Géralt* között meglesz a viadal, hanem csak akkor, mikor *Regis* sérülései meggyógyulnak.

— **Megszökött körjegyző.** *Pécscről* távirozózza tudósítónk: *Szita Sándor rámeceket körjegyző* ezelőtt három héttel főbírói engedéllyel szabadságra ment. Szabadsága tegnap lejárt, de ő nem jelentkezett. Távolléte alatt fejlejtették és a vizsgálatt folyamán kitünt, hogy az *Agrárbanktól*, melynek megbízottja volt, 40.000 korona fölvev kölesont az ügyfeleknek nem szolgáltatott át. Ma irodájában is vizsgálatot indítottak, mert gyanítják, hogy ott is hűlen kezelést folytatott. *Szita Sándor* több évig élt *Amerikában*, mint sebész. Harminc évvel ezelőtt jött haza és miután a jegyzői vizsgát letette, megválasztották jegyzőnek. Többször volt már fegyelmileg büntetve. Minden jel arra mutat, hogy az *Agrárbank* pénzével *Amerikába* szökött.

— **Házasság.** *Dr. Heller Bernát* állami főreális iskolai tanár eljegyezte *Halász Etelka* kisasszonyt, *Halász Nátán* polgári iskolai igazgató leányát.

Plandrák Károly Bécsből eljegyezte magát e hó 6-ikán *Steiner Olga* kisasszonnyal, *Steiner Lajos* bódi bérlő leányával.

— **Vakok oktatása.** A *Vakokat Gyámolóó Országos Egylet* nem elégszik meg azzal, hogy vak embertársainkat derék iparosokká képezze, hanem oda is törekszik, hogy műveltségüket gyarapítsa. Ebből a célból a vezetőség elhatározta, hogy felolvasásokat fog rendezni a vakok számára. Az első felolvasást ma tartotta meg *Török Sándor* tanár. Ki a koronázási évforduló alkalmából, királyunkról és a koronázásról olvasott fel. Az egyesület vezetősége felhívja a humánus emberbarátokat (nőket és férfiakat egyaránt), vállalkozzanak minél számosabban felolvasások tartására. A könyvkiadók meg a nagyközönséget arra kéri, segítsék elő könyvkiadványaikkal azt a tervet, hogy a vakok részére könyvtár létesítsenek. A felolvasók szíves jelentkezését és a könyvadamányok az egylet gondnokának (VII., *Hungária-kört* 16. szám) küldendők be.

— **A tizenhétéredik.** *Dr. Mitzgernek*, a jeles szakorvosnak hírneves intézetében tegnap ünnepelték a tizenhétéredik felgyógyult beteg távozását. *Rengeteg* sokan üdvözítették a jeles orvost, aki sok ezer, a legsúlyosabb ideg-, vér-, bőr és nemi betegségben szenvedő embernek adta már vissza egészségét. *Dr. Mitzgernek* *Teréz-kört* 44. szám alatt levő intézetét bizonyára ezután is bizalommal fogják fölkeresni szenvedő embertársaink.

— **Mrs. Irvy pályázat-hirdetése.** Mrs. Nancy Irvy, Chicagóban élő hölgy vagyonának egy igen csekély részével, kétezernyolcszáz forinttal jogot váltott, hogy egy kellemetlenül mondjon a világ összes üzletembereinek. Pályázat formájában kellemetlenkedett, letétét ezt az összeget egy bankban az olyan kereskedő számára, aki kétségbevonhatatlanul be tudja bizonyítani, hogy egy hónapig, egy álló hónapig becsületesen, minden hazugság nélkül folytatta a mesterségét. Mert ő makacsul valija a következő tételt:

— Az üzletemberek alaposan bele kell magát élnie a jelentékeny tolvajok és hazugok szerepébe, hogy sikerei legyenek.

A vád merész persze, s ha a pályázat hirdetője nem volna Mrs., akkor az üzletemberek keményen kioktanák a felöltött való jobb vélekedésre. Egyébként lehet, hogy a pályázat csak Amerikára vonatkozik, s a yankee-üzletemberek tán még hízlelőnek is tartják Mrs. Irvy gorombáskodását. Ki ne akarna tiszteletreméltó tolvaj lenni, hogy mint üzletember sikereket arathasson!... Tudniillik odaát Amerikában. A pályázat sorsa fölött őt választott bíró dönt majd. Mrs. Irvy azt tartja, hogy soha még ilyen biztosan el nem helyezte a pénzét, de ha mégis akadna, aki a pályázat feltételeinek megfelel, az bizonyára úgy tönkrement a becsületessége miatt, hogy derekasan megérdemli ezt a kis segítséget.

— **Gyékény-panama.** A magyar államvasutak igazgatósága munkát akart biztosítani néhány mezőségi község székelységének s évenként nagyobb mennyiségű sásból fonott lábtörölt rendelt meg bennük. Az árú szállására egy *Ságyékné lábtörölt szállítási vállalat Csávé és Telében* nevezetű vállalat gondoskodott, amelynek a vasutal kötött szerződés értelmében a megrendelés összegének nyolcvan százalékát ki kellett volna osztani a munkásnép között és a közvetítés díjában csak husz százalékot tarthatott meg. A szegény székelyeket azonban rutul becsapta a vállalat. A *Magyar Sós* írja, hogy legutóbb rájöttek arra, hogy a vállalat, amikor az árut át kellett volna vennie, kijelentette, hogy a vasutal visszavonta a megrendelést, tehát a gyékényre semmi szükség. Mint-hogy azonban a vállalat csupa emberégség jó lélekből áll, nem akarja azt, hogy a szegény munkásnép kárt szenvedjen. Megvásárolja a lábtörölőket mégis és pedig a harminchat fillére becsült darabokat nyolc-tíz fillérért. A nép lépne ment és a vállalat bezsebelte a sak pénzt. Tudomására jutott azonban az ügy az ipartejlesztő bizottságnak is, amely vizsgálatot indított s annak folyamán csakugyan küldte a lelketlen csalás.

— **Nacionalista tüntetés Autuilben.** Tegnap *Autuilben* verseny volt, amely azonban nem maradt meg tisztán sportmúltságnak. A verseny után, mint Párisból táviratozzák, egy nagy nacionalista csoport tüntetést rendezett a minisztérium ellen. A rendőrség letartóztatott néhány embert, aki az igazságügyminiszert, mikor a versenytérről távozott, gúnyos kiáltásokkal kísérte. Figyelemreméltó, hogy a letartóztatottak közt volt *Lesseps Mathieu* is, *Lesseps Ferdinánd*-nak a Panama-pörben meghurcolt híres mérnöknek a fia is. A tüntetőket kihallgatásuk után szabadon bocsátották.

— **Ranavalo híte.** A bronzszínű királynő, aki most Páris utcáin sétál iurcsa kíséretével, természetesen nem kerüli el sorsát. Nyomában a legfurcsább történeteket eszel ki a találatkony nép. Ujában leplezték, hogy a madagaszkari ex-királynő miként jutott a hitéhez. Tudnivaló, hogy az exotikus fejedelemasszony protestáns. Protestáns pedig a francia kormányzó lekiismeretessége vagy bürokratikus gondolkodása folytán. Az érdemes kormányzótól a királynő minisztere, Rainimaravo ur harmincezer frank sápot kért s ennek fejében megígérte, hogy a királynőt először hatholikussá, aztán franciává teszi. A francia kormányzó sietve vitte a harmincezer frankot a hitérítő miniszternek és szavakkal nyújtotta át:

— Miniszter ur, adjon róla nyugtát.

A fekete miniszter tiltakozott. Hogy ő írást nem adhat róla, mert ha megtudják, legott elcsapják. A kormányzó azonban megmaradt az óhatása mellett s most már nem akart hallani sem a dologról.

— **Igazolnom kell magamat kormányomnál** — mondta s a nyugtától nem állhatok el.

A miniszter erre büszkén visszaadta a nyugtát s egyenesen egy angol misszionáriushoz ment, aki legott kiállította a harmincezer frankról szóló csekket a tananirvi bankra s így esett, hogy a királynő rövid néhány nap alatt a protestáns hitre tért.

— **Égő állvány-k.** Tegnap délután nagy veszedelem fenyegette az eskütéri hid építését. A pesti oldalon lévő állványok kigyulladtak s a száraz gerendák csakhamar nagy lánggal kezdtek égni. A 480-számú rendőr észrevette a veszedelmet, amelyről értesítette a IX. kerületi tűzoltóságot. Mire a tűzoltók kiértek, az állvány egyik része lángokban állott, s a partról nagy közönség nézte a nappali tűzijátékot. A tűzoltók és az építő munkások félóra munká után

elfojtották a tüzet. A kár 400 korona. A tűz egy munkás vigyázatlanságából eredt, aki égő szivarját a kiszáradt gerendák közé dobta, amittől azok lángot fogtak.

— **Állami tisztviselők mozgalma.** A tisztviselőknek általánosan ismert rossz anyagi helyzet és rendezetlen szolgálati viszonya általános mozgolódásra készteti első sorban az állami tisztviselőket. Legutóbb Dicsőszentmártonban tartottak értekezletet, s megalkotották a vármegyei helyi bizottságot. Az értekezleten az összes szolgálati ágak képviselői voltak, s elnöknek Végh Albert kir. táblai bíró, intéző elnöknek dr. Schwetz Vilmos kir. tanfelügyelőt, jegyzőnek Kis-pál László kir. segédmérnököt választották meg. A bizottság abban állapodott meg, hogy a vármegye területén megválasztott országos képviselőket felkéri az állami tisztviselők érdekeinek meleg felkarolására. A képviselőkhez intézett memorandum legfőbbnek tartja az általános anyagi helyzetnek javítását, valamint a szolgálati pragmatika megállapítását és életbe léptetését. Erre való tekintettel felkéri a bizottság a vármegye országos képviselőit, hogy törekedjenek arra, hogy még ebben az ülésszakban ilyen irányú törvényjavaslatot terjesszen az országgyűlés elé.

— **A Dreyfus-eset tetovált képekben.** A párisi nyolcadik kerületi büntető kamarának a minap egy *Auguste Fromin* nevű kamarával volt dolga, aki érdemes arra, hogy szélesebb körben is foglalkozzanak vele, illetőleg a — testbőrrel. Ez a testbőr ugyanis tele van tetoválva a Dreyfus-ügy egyes jeleneivel. Jobb karján láthatók mindazoknak a tiszteknek az arcképei, akiket a Zola-perben kihallgattak, bal karján ott van *Faure*, az akkori köztársasági elnök, a mellén Dreyfus megjelenik a bírái előtt, a hátán lefokozzák a szerencsétlen embert, csipőin zászlócskák és jelképek ékeskednek, többek között tőrrel átszurt szív, amelyből véresöppek hullanak, aztán egy kígyó, amely egy embert megrögz. *Fromin* ugyancsak nagyra becsüli a bőrét. Beszéli, hogy az ezredorvosa négy száz frankot ajánlott föl neki azért, hogy a hátáról a lefokozás jelenetét eltávolítsa. Igérte az orvos, hogy semmi fájdalommal nem jár majd a műtét és teljes gyógyulás lesz a vége, de ő nem engedett. Így hát valami boldog gyűjtő mondhatja csak majd a magának valamikor *Fromin* ur nevezetes bőrét. *Fromin* ur különben nem egészen normális. A törvényszék előtt is olyan formán viselkedett, hogy elméje megbízhatóságára lehetett következtetni.

— **Egy örült asszony rémtette.** *Fiuméből* írják: Egy vasuti fékező neje tegnap este egy furdókádba fullasztotta hét hónapos fiacskáját; három éves fiát is el akarta emészteni, de a gyermek még idejekorán elfutott. Az asszony azután egy borotváló mély sebet vágott a nyakán, a karján és csipőjén; vértől borítva találtak reá, amint két egymásra tett láda előtt térdelelve imádkozott. A ládára két égő gyertyát tett. A szerencsétlen asszony vallási őrgöngyében szenvedett s ilyen állapotban követte el borzalmas tettet. Most a kórházban ápolják.

— **Vizbefut katonák.** Az *ungvári* katonai uszodában furdés közben két közűshadseregbeli katonára az Ung folyóba lelte halálát. Az egyik közlegény a vízben fuldokolni kezdett, egyik bajtársa észrevette és segítségére sietett, de oly gyorsan fogta meg a fuldokló a lábát, hogy magával rántotta a víz alá. Az egyik debreceni lakos, tíz évet töltött kint Amerikában, családos, három gyermek atyja, akit távollaradása folytán csak most sorozták be katonának.

— **Az idő.** Az országos meteorológiai intézet jelentése szerint június 10-én az időjárás az ország legnagyobb részében száraz és jobbára derült volt. Zivataros esők csak elvétve voltak. A hőmérséklet emelkedett.

— **Rablás a vasuton.** A Szavójában lévő *Chambéryből* táviratozzák: Modena és Saint-Michel között a vasuton három ember kirabolott egy *Schandale* nevű amerikai embert, akivel egy kocsiszakasban utaztak. A kárvalott értesítette a csendőrséget a lopásról, de a tolvajok futásnak eredtek, beleugrottak a megáradt Are folyóba és belefuláltak a vízbe.

— **Rendőri hírek.** *Bergl* Adolf sodronyszölvő-tanone tegnap a nyit Dunában furdott s az ár elragadta. Hoittestét nem találták meg. — *Pichler* Ferenc napszámot letartóztatva a rendőrség, mert fel akarta törni *Vaska József* hentesüzletét az Ujvilág-utcában. — *Kovács* Eszter 14 éves eselőd Erzsébet-körút 39. számú házban a gyorsforralnó ételt melegített. A spiritusz láng meggyújtotta a ruháját s mire a házbellek észrevették, a szerencsétlen leány súlyosan összeégett. A mentők az első segély nyújtása után a Rókusba szállították. — *Reichfeld* Izidor 14 esztendő lakatosnás tegnap délután a Rózsau-tele 40. szám alatt levő lakásán. *Röbert-pisztolylyal* töbe lötte magát. A mentők a Rókusba vitték. Eleutnóságának okát nem tudják — Ma délbén a Lövölde-tér 1. szám alatt *Schönborn* Károly 53 éves mérszáros háromszor melbe lötte magát és meghalt. Hoittestét a boncintézetbe vitték. Tettének oka ismeretlen.

(x) **Kérjük mindenütt Emke-gyűjtőt!**

(x) **Figyelemztetjük** a gazdaközönséget és iparvállalat-tulajdonosokat, hogy gépolaj és hengerolaj szükségletükre a hirseves orosz-amerikai olajipar-részvénytársaságnál fedezzék. Az egyedüli elirásítás Reich és társa Király-tele 99. szám, mely cég minta- és árjegyzékkel készséggel szolgál.

A búrok elutazása.

— A *Budapesti Napló* tudósítójától. —

Budapest, június 10.

A hagyományos magyar vendégszeretet ritkán nyilvánult oly impozáns módon, mint az elmúlt napokban, amikor a két boer állam küldöttei idözte köztünk bizalmat keresve a mi rokonszenvünkben, szabadságszeretünkben.

Ma délelőti is sokan jártak De Wetnél, de senkit sem fogadhatott, mivel a tegnapi népgyűlés izgalmai nagyon kifárasztották. Délbén együtt ebédelt báró *Reibnitzel*, dr. *Valentin* kapitánnyal és a boer-bizottság tagjaival az Erzsébet-szállóban.

— Sok várost bejártam, mondta, sokféle nép között megfordultam, de azt a lelkesedést, amelyet itt tapasztalok, sehol sem láttam.

Ebéd után Győrmegeyből tizenhárom parasztember kereste.

— Csak azért jöttünk, — mondotta a szószóló, — hogy lássuk De Wet urát, s tizenhárom falu nevében a magyarok istenének áldását kérjük boer testvéreink legyvereire.

De Wettel nem beszélhettek, dr. *Valentin* fogadta őket.

Ebéd után az elutazásra készülödek boer vendégeink.

A szálló előtt a közönség ezalatt óriási módon megszapordott úgy, hogy a rendőrségnek nagy erőfeszítésbe került a rend fenntartása. Kevéssel öt óra után összegyűltek a vendégek s a boer bizottság tagjai a szálló földszinti termében, ahol *Hahothy* Sándor a bizottság buzgó elnöke elbucszott De Wet parancsnoktól, aki meghatva fogadta a magyarok lelkes ovációját. Azután öt órakor hosszú kocsisorban, a közönség szünni nem akaró éljenzése mellett megindultak a nyugati pályaudvar felé. Amerre a menet elhaladt, mindenütt lelkes ovációban részesítette a publikum a boerokat és kíséretüket.

A közönség sorfala között ment De Wet és kísérete a váróterembe, miközben valóságos virágövel árasztották el.

— Éljen De Wet! Éljenek a búrok! hangzott sok száz torokból kint a pályaudvar előtt és nagyon sokan jegyet váltottak a Perrona, csakhogy tanul legyenek a bucsuzás jelenetén.

Bent az első osztályú váróterem elkülönített részében dr. *Szalay* Károly a búr parancsnokok elé állt és néhány meleg szóval mondot istenhozódat a bucsuzóknak. De Wet erre sorra csókotta a búr bizottság tagjait és szemébe könyek toltak, amint kilépett a Perrona, ahol ismét megújult az ováció.

Virágokat szórtak lábai elé, esokokkal rakták meg kezét, babékoszorukat akasztottak nyakába s a megjelent szebbnél-szebb leányok, asszonyok megharhanták s össze-vissza ületék esókolták. Végre nagy nehezen beért kupéjába s az ablakhoz jött. Végre egy kissé csend lett, mikor Wallentin parancsnok néhány szóval bucsut vett a közönségtől. De ismét kitört az éljen vihar, mikor *Éljen Magyarország!* szavakkal fejezte be beszédét.

— *Halljuk De Wet!* hangzott minden oldalról.

Éljen De Wet!

De Wet kihajolt az ablakon s bucsut vett a publikumtól.

— Akkor — ugymond — mikor Magyarországból eltávodom, nem mulaszthatom el, hogy egy Isten hozzádot ne mondjak még a kedves, szabadságszerető magyaroknak. De nem mulaszthatom el azt sem, hogy meg ne emlékezzem az itt jelenlevő Simon Vilmos magyar boer parancsnokról és arról a tizenhét magyarról, akik hazám szabadságáért oly hősiessen küzdöttek s nem sajjálták véruket ontani a szegény boer néprét. Isten áldását kérem e hősökre, kérve a Mindenható, hogy hazájuk, a szép Magyarország javára s diszére őket sokáig éltesse.

Ujbló lelkesen éljenzett a közönség, kendőt, kalapokat lobogtattak s visszhangzott a hatalmas pályaudvar a folytonos éljenzéstől, melynek csak a vonat indulása vetett véget, de amíg csak látható volt, a lelkes magyar boer-barátok, kendőiket lobogtatták a hosszú utra induló boer vendégeknek.

A tömeg lassan oszladozni kezdett, miközben kijutott az éljenből a fogadó bizottság tagjainak is.

De Wet boer parancsnok lapuunk utján a követhető felhívást intézi a magyar közönséghez:

Budapest székesfőváros nemes közönsége, a hazafiás sajtó, a testületek és társaságok s álta-

lán az egész lakosság iránti legforróbb hálátát és köszönetemet tejezem ki. nemzetem nevében, mely örökre jó és balsorsban halálával fog visszaemlékezni azon pártalan rokonszenvre melyvel hazám igaz ügyét felkarolja, bennünket, mint hazám szabadsága eszméjének szerény apostoait kitüntetni sziveskedett. Isten áldja meg azért a szabad magyar nemzetet s annak szemelényét a jövőre s nemeslelkű polgárságát. Budapest, 1901. június 10-én.

De Wet s. k.

Megemlítjük, hogy a boer vendégek fogadtatásának összes költségeit a belvárosi Sas-kör vállalta magára.

Az üres koporsó.

— Egy kőműves leányának regénye. —

A legnagyobb regényírónak, az életnek egyik szövénnyének története, amely részben Rómában, részben pedig Elzász egyik falujában játszik, osztatlan befeljesztést nyert az imént az által, hogy az évtizedeken át folytatott misztifikációról a véletlen lerántotta a fátyolt. Pienoci grófnéól van szó, akit a hazug híresztelés halottnak hirdetett és akit most leánya, mint élő felismert, illetőleg föltalált.

Egy szerencsétlen házasság.

A hatvanas évek kezdetén Párisba vetődött egy Bock nevű hochfeldeni német kőműves leánya és szolgálatba lépett. A rendkívül szép leány szerelemre gyullasztotta Pienoci grófot, az olasz aristokrácia egyik előkelő tagját. A fiatal gróf, aki excentrikus természetű miatt sok aggodalmat okozott családjának és aki Párisban mint nőhódító volt ismeretes, rövid ismeretsége után belátta, hogy csábításának minden művésze kudarcot vall a szegény, de becsületesebb leány jellemzőségeivel szemben. Szenvedélyes érzésektől áthatottan szembeszállt tehát apjának, Róma polgármesterének tiltakozásával és feleségül vette az építómestert, amint az olasz főúri körökben mondták, az egyszerű kőművesnek leányát.

A házasság nem volt szerencsés. A három gyermek közül, kikkel Pienoci grófné férjét megajándékozta kettő meghalt és csak egy leánya maradt életben. A grófi pár társadalmi helyzete azonban rövid idő múlva változatlenné vált. A fiatal nő, aki az előkelő római társaságok szalonjaiban sehogysem tudott otthonossá lenni, ez által lépten-nyomon kellemetlen helyzetbe jutatta a férjét. Ezt a nő is belátta, átértette és ennek tudható be, hogy — bár fájó szívvel — nemsokára ő maga is belenyugodott férje tervébe, az elválásba. A grófnőnek a válópör kezdetén csak az az egy kívánsága volt, hogy leánykáját magával vihesse a saját hazájába. Amde ez az egy óhajta is akadályokba ütközött. Addig magyarázat előtte, hogy leányának jövője csak úgy lesz biztos, fényes és szerencsés, ha az anya lemond róla, míg végre meghozta ezt az áldozatot is, még pedig azokkal a kötelező kijelentéssel, hogy leánykáját nem fogja többé látni soha.

Huzamosabb időn át a Campagnában egy grófi kastélyban lakott az elvált fiatal asszony. Pontosan megkapta a számára megállapított életjáradékot, ment volt az anyagi gondoktól és elégséges szolgaszemélyzet állott rendelkezésére. Szolgái azonban egyuttal örei is voltak. A grófnőnek még a kastélyt sem volt szabad elhagynia, oly szigorúan őrizték. Megunva az örökös felügyeletet, illetőleg a rabságot későbbben arra határozta magát, hogy visszautazik Hochfeldenbe, igazi otthonába és ott elvonultságban fogja leélni hátralévő napjait.

A becsmépzett leány.

Évek múltak el, amióta a grófné visszatért, aki máröbön a jótékonyaságnak élt.

Vagy tizenöt év előtt mérhetetlen vágy fogta el a grófnét a leánya után. Kijelentette, hogy lemond évi járadékáról, ha csak egyszer zárhatja karjai közé gyermekét. Rómába utazott és legnagyobb meglepetésére alig találkozott ellenmondással.

Fivére palotájában történt meg a viszontlátás. Dobogó kebellet lépett a terembe, ahol egy előkelő modoru és elegánsul öltözött fiatal hölgyet mutattak neki be.

— Leányom! — kiáltott fel a grófné, mialatt keblére akarta vonni gyermekét. De ez féltékeny hátrahúzódott, tisztelettel kezet csókolott, egyebekben se árult el gyermeki szeretetet.

Ez a fiatal hölgy nem volt más, mint egy erre a célra betanított komorna, akit fölbéreltek, játszani a leány szolgálatát. A grófné pedig úgy vélte, hogy leánya nem akar róla tudni.

Végleg lesujtva tért vissza a szerencsétlen asszony Hochfeldenbe, ahol még inkább visszavonulva élt és csak a plébánossal közlekedett, aki jótékonyaságát közvetítette. Különbözik pedig minden idejét

kedvenc állatai: kutyák és macskák között töltötte. Mikor e felől megkérdezték, így felelt:

— Az állatok mindig jobbak voltak hozzám, mint az emberek.

Nem is sejtette a szerencsétlen asszony, hogy kettős misztifikációnak az áldozata. Mert mialatt azon siránkozott, hogy leánya nem akar róla tudni, abban a téves hitben is tartották a leányt, hogy anyja már évek előtt meghalt.

Vallomás a halálos ágyon.

Néhány év előtt helyezték el a Pienoci-féle kriptában azt a koporsót, amely állítólag a grófné földi maradványait rejtette magában. A pompás sírfelirat a grófné nevét és halálának dátumát mutatta. A szerencsétlen asszonnak, akinek halála híre költötték, sejtelve se volt erről a csalásról.

Néhány év előtt halt meg gróf Pienoci és felesége mellett helyezték el örök nyugalomra. A leány pedig oltalma alá került nagybátyjának, elhalt atyja fivérének, aki unokahugát szintén meghagyta abban a tévhitben, hogy anyját már elragadta a halál.

Mult hónapban súlyosan megbetegedett a nagybácsi és amikor érezte, hogy halálos órája közeledik, magához hívatta unokahugát:

— Vallani akarok ...

És megvallott mindent.

A viszontlátás.

Rögtön a temetés után a leány édesanyja után kutatni kezdett. Ugy akarta a véletlenség, hogy ugyanabban az időben a grófné ismét kezdett vágyakozni gyermeke után, aki neki tizenöt év előtt olyan fájdalommal csalódást okozott. A plébános levele éppen akkor érkezett meg, amikor a grófné utra készült.

Három nap előtt látta viszont egymást a hatvan éves anya és negyvenéves leánya, miután négy év-tizeden át egymást halottnak hitte. Megrendítő volt ez a jelenet. Három nap múlva a grófné leánya társaságában elhagyta szülőföldjét, miután házát és minden jószágát a plébánosnak adta át jótékonycélokra.

Magyar bányászok sztrájkja.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Resicza, június 10.

A resiczai bányamunkások mozgalma nagyon komolyra fordult. A munkások Budapesten járt küldöttsége a tegnapi gyűlésen beszámolt arról, hogy az igazgatóság nem tárgyal a sztrájkolókkal, és erre a bányamunkások igazgatottsága veszedelmes mérveket öltött. A sztrájkoló bizottsága se tud már rendet tartani a munkások között, ezért be is jelentette lemondását. A fősolgabíró katonaságot táviratozott és már meg is érkezett két század Resiczára. A mozgalom különben terjed és Anináról is a munkások forrongásáról adnak hírt.

Dél előtt a sztrájkoló munkások tüntető felvonulást rendeztek a Józsa-ligetbe. Az asszonnok a főtérré vonultak nagy lármával. A táskáikban kövek voltak. Meg akartak ostromolni a főtisztartóság épületét. Szidták a főtisztartót, mert megtiltotta a kereskedőknek, hogy a sztrájkolóknak hitelt adjanak, holott ez nem igaz. Azt kiabálták, hogy ők és gyermekeik éheznek. A csendőrök szurony-szegeze, fútolépekben vonultak a főtérré. Az asszonnokat kiszorították és elzárták a főtérré vezető utcákat. A sztrájkoló bizottsága látja, hogy nem tarthat rendet, lemondott Gartner Zoltán főszolgabíró előtt, aki erre táviratilag katonaságot kért. Temesvárról erre a 29-ik ezred 2. százada külön vonaton ideérkezett. A katonaságot az osztrák magyar államvasuti társaság elemi iskolájában szállásolták el.

Anina, június 10.

A resiczai bányászsztrájk után most Aninán tört ki az elégedetlenség a bányamunkások között. Ötszáz bányamunkás bejelentette a gyár vezetőségénél, hogy abba hagyja a munkát s nem dolgozik mindaddig, amíg követeléseiket nem fogják teljesíteni. — Szombaton, mikor megkapták heti bérüket, beszüntették a munkát. Az aninai bányamunkások több munkást küldtek a cs. és kir. szabadalmazott osztrák-magyar államvasut tulajdonát képező gyár felügyelőségéhez és egy memorandumot nyújtottak át a vezetőségnek. E memorandumban a munkások arra kérték a felügyelőséget, hogy a jelenleg 12 órai munkaidőt szállítsa le 10 órára. A felügyelőség elutasította a munkásokat, mire a gyárakban kitört az elégedetlenség. A felügyelőség attól tart, hogy a sztrájkoló meglátványok azokat a munkásokat, kik esetleg munkába állanak. A zavargások meggátolják a csendőrök összpontosított Aninán. Aninára érkeztek Sikorszky Béla csendőrnagy és Szilágyi Gergely csendőrszázados, a lugosi csendőrszárny parancsnoka, kik az összpontosított csendőrség fölött átvették a pa-

rancsnokságot. Egyben táviratilag Aninára rendelték az oravicabányái és stájerlakai csendőrszárnyak legénységét.

A resiczai sztrájk ügyében Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter a kerületi iparfelügyelőt már a sztrájk kitörésekor azonnal utasította, hogy a helyszínre ment megyei alispánhoz csatlakozva, a munkaadó társaság és a munkások közt felmerült differenciák kiegyenlítésénél közreműködjen. Azóta naponta távirati jelentést kap a kereskedelemügyi miniszter a sztrájkmozgalomról. Minthogy a sztrájk egyik oka a munkások szerint az, hogy az ipartörvényben előírt délutáni félórás szünetet a vállalat nekik nem adja meg, a miniszter már a sztrájk okának megállapításakor elrendelte, hogy a szabadalm. Osztrák-Magyar Államvasutársaság magyar bányái, butái és uradalmainak igazgatottsága a törvény követelményeinek tegyen eleget, illetőleg a törvény szabályaival ellenkezésben álló munkarendet az iparhatóságok haladéknél nyújtsa be. A kereskedelemügyi miniszter e rendelkezését az iparfelügyelő a helyszínre ki is hirdette a munkásoknak.

FŐVÁROS.

(*) Budapest májusban. A főváros közigazgatási bizottsága ma tartotta a rendes havi ülését, amelyen a hivatalok főnökei terjesztették elő jelentésüket a múlt hónapról. Rudnay Béla főkapitány jelentése szerint májusban 1447 bünesben jelezte be a nyomozást a rendőrség. 160 eset az ember élete, a többi a vagyona ellen irányult. A tettesek közül 138-at letartóztattak. A fogház- és toloncigóosztályba 2559 ember került, 533 embert eltoloncoltak. 150 embert kitiltottak a fővárosból, köztük 20 külföldit. — Az adófelügyelő örömmel jelentette ma a közigazgatási bizottságnak, hogy a múlt hónapban 6,663.261 korona adót fizettek, 88.673 koronával többet, mint tavaly májusban. — Dr. Schermann Adolf tisztii főorvos kedvezőnek mondta a főváros közegészségügyét. A múlt hónapban született 1941, meghalt 1097. A budapesti összes kórházakban 9142 iekvő és 10.656 járó beteget gyógyítottak. A hajléktalanok menedékházában a múlt hónapban 23.750 férfi, 1473 nő és 79 gyermek kapott szállást.

(*) Drezdai küldöttek Budapestén. A drezdai tanács négytagú küldöttsége érkezett ma Budapestre a fővárosi hatósági intézmények tanulmányozása céljából. A küldöttség délelőtt Halmos János polgármesternél is tisztelgett, aki nagyon szívesen fogadta és készséggel ígerte meg tanulmányukban való támogatását. A küldöttség azután Almády Géza tanácsos kalauzolásával megnézte a főváros több közintézményét.

(*) A központi vásárcsarnok kibővítése. A harmincasbizottságban ma szóba került a központi vásárcsarnok kibővítésének kérdése. A közlemezési ügyekben kiküldött albizottság a szükségesnek tartja a kibővítést. Jelentése fölveti azt az eszmét, hogy vegye át a főváros a köztárházakat, amelynek telke és épületei erre a célra jól felhasználhatók. Itt azonban az az akadály mutatkozik, hogy a köztárházak harminc évre bérbe vannak adva. Ami a költséget illeti, noha sokba kerülne az átvétel, mégis előnyösebb lenne ez, mintha drága idegen telkeket kellene kikapcsolni. Az előző polgármester megjegyezte, hogy ez a tervezés nem a harmincas bizottság föladata, hanem mégis köszönettel veszi tudomásul az albizottság szíves érdeklődését. Mert tény az, hogy a központi vásárcsarnok fölépítésének már a második évében szűnik bizonyult s ezen okvetlenül segíteni kell. Ha azonban minden hiányt vagy hibát pótolni akarnak, akkor milliókra lesz szükség, ami pedig ez idő szerint nem áll rendelkezésre.

(*) A kerületek új beosztása. A jóléti bizottságnak az az albizottsága, amelynek a kerületi elöljáróságoknál észlelt hiányokról kellett beszámolnia, e feladata teljesítése közben az orvosias módjával a kerületek új beosztását ajánlja. A terv, ahogy azt megvalósítani óhajta, kétségtelenül néhány figyelemre méltó részletet tartalmaz, de egészében elhibázott, mert csak szaporítaná a város terheit. A harmincas bizottságban ma élénk vita támadt a javaslat körül s több szóok: Rácz Károly, Radocza, Polónyi azt hibáztatták benne első sorban, hogy mellőzi a történelmi momentumokat, Morzsányi ellenben határozottan a VII. kerület kettősztása mellett nyilatkozott.

Halmos János polgármester, mint elnök, helyesli, hogy az albizottság fölhívja a törvényhatóság figyelmét a kerületek beosztásában mutatkozó hiányosságokra és hibákra. Ezeket ő is régóta ismeri, de konkrét javaslatokat azért nem tett, mert a főváros pénzügyi viszonyai nem engedik meg az új, nagyobb rendezést. A legnagyobb bajokat az egyes kerületeknek a külterületi okozták, mert ezekben az egyes helyek annyira szét vannak szórva, hogy a közigazgatási tisztviselőknek a velük való érintkezés igen nehéz. Épp ezért nem rossz eszmé az, hogy például a VI. és VII. kerületek külterületből új kerületet alakítsanak. De

általában az a nézete, hogy ez idő szerint a kerületek mai állapotát megbolygatni — főleg a pénzügyi szempontok miatt — nem lehet.

Virava József kéri annak az indítványnak az elfogadását, hogy a Tabán és Krisztina-város csatlósságát a Belvároséhoz, annál is inkább, mert most már az új hidakon igen kényelmes lesz a közlekedés.

A bizottság nem járult ehhez hozzá. De az albizottság javaslatait is elvetették 6 szóval 4 ellen.

(*) **Egyházközség és lelkész.** A budapesti görög keleti szerb egyházközség egy szép napon fölmondott a papjának, Trojanosz Germanosznak. Az egyháztanács azonban Trojanoszt visszahelyezte az állásába. Az egyházközség erre kijelentette, hogy meghajlik a felsőbb határozatok előtt, de Trojanosznak fizetését nem ad. Fizesse az egyháztanács. A lelkész a belvárosi előjárásához fordult s az előjáró a lelkész fizetésére foglalta a hitközség Petőfi-tér 3. számú házában a házberéket. A hitközség a foglalás ellen a miniszterhez fordult, a miniszter pedig a közigazgatási bizottságot mondotta ki illetékesnek. A közigazgatási bizottság mai ülésén tárgyalta az egyházközség s a lelkész konfliktusát. A bizottság az előjáró határozatát megsemmisítette, mert az előjárásnak nem volt joga a lelkész kérelmére a foglalást elrendelni.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Operaház.** Az Operaházban tegnap este *Tannhäuser* került színre és Szendrői Lajos, ez a kitünő énekes ezúttal először jelent meg Herrmann, thüringiai örgróf jelmezében. Szendrői sok méltósággal ruházta föl ezt a nemes alakot és ritka hatalmas organuma különös erőben ragyogott; méltán megérdemelt nagy sikert aratott. A többi szereposztás a régi volt.

** **Zeneakadémia.** A nyilvános hangversenyek sorozata ma zárult be az operai tanfolyam első- és másodéves növendékeinek vizsgálati előadásával. A tizenhárom számból álló műsor egész sereg növendéknek adott alkalmat, hogy érdeklődést, tetszést, sőt meglepetést keltsen a nagyszámú, diszes közönség soraiban. A különös figyelmet érdemlő tehetségek közt említhetjük Maleszky Biankát, Ambrusné-Benkó Etelt, Gross Adélt, Víkolt Rózát és Sebők Sárít. Maleszky Bianka Lakméből a nagy áriát énekelte és könnyen megütött fejhanglejtésével valószínűsített okozott. A csengettyű-reifraine merész staccatát tisztán, finoman patogták, trillájak egyenletesen csengett és a befogó hang a magyar E-re minden erőltetés nélkül szökött fel. Ha ez a fiatal, nagyon muzikális leány, aki zongorázni is kitünően tud, szerencsésen fejlődik tovább: a koloratur-szakmának egyik szuverénje lehet.

Ambrusné-Benkó Etel, aki évekel ezelőtt vidéki színpadokon énekel, bámulatos haladását mutatott. Tömör, erős drámai szopránja gyönyörűen szárnyalt a Desdemóna-áriában. Éneke biztos, szingazdag, tele megkapó érzéssel és nemes hangsúlyozással. Játék dolgában is messze fölülte állott a rendes növendék-nívónak. Gross Adél a *Szevillai borbélyből* énekelte áriát és kettőt (Ney Bernattal) és újabb bizonyosságát adta eminens szubrett-talentedumának. Hangja, éneke épp olyan grációzus, mint a mozgása. Víkolt Rózának talán valamennyi növendék közt a legszébb, leghatalmasabb organuma van. Ez a mezoszoprán-hang igazán tüneményes. Ha idegességét legyőzi, ez a fiatal leány uralkodni fog a színpadon. Ma este *Recha* magánjelenetét adta elő a *Zsidónőből*. Alakja is rendkívül szép, a legerősebb drámai szerepekre hivatott. Sebők Sári Szilágyi Erzsébet nagy áriáját énekelte a *Hunyady Lászlóból*. Hangja erős és nagy terjedelmű. A fejlődés meghozza még azt a bársonyos lágyságot is, ami egyelőre hiányzik ebből a komoly feladatokra termett organumból. Hangjának a finomságával és biztos magasságával keltezt figyelmet *Kadies* Szidónia, aki Hamletből énekelte. A jelesebb tehetségek közt említhető még Schrecker Matild, Durigó Lona, Radó Etelka, Sternheim Malvin, Keller Elza és Joksch Irma, míg a kedves, temperamentumos Weisz Erzsikének inkább az operettel mérnénk szép jövőt jósolni. A férfinövendék közül csak kettő mutatta meg magát: Nográdi Albert és Strósz Árpád. Nográdi reményekre jogosító kezdő, míg Strósz Árpád már azon a határvonalon áll, ahol a kész énekes kezdődik. Organuma igen nemes, éneke megnyerő és előadásában sok az előkelőség. A *Bolygó hollandiból* előadott részletekben szinte művészi árnyalatok voltak. Az Akadémia tanárai: Abrányiné, Maleszkyné és Passy-Cornet a mai vizsgálat fényes eredményével épp úgy meg lehettek elégedve, mint a közönség, mely zajos tapsokban fejezte ki elismerését.

** **Városligeti Szinkör.** A Városligeti Szinkörben e héten a *Gipszszobor vagy a vén szónokjához* című énekes bohózat kerül színre először. A bohózatot a külföldi színpadain mindenütt a legnagyobb sikerrel adták. Ugyancsak e héten mutatják be *Feld Mátyás* parodisztikus énekes bohózatát, az *Ocskay brigadéros*t. A bohózatához *Barna* Izzo irt zenét, az igazgatóság pedig teljesen új díszleteket és kosztümöket készíttetett.

** **Arányi Dezső.** Mostanság, amikor *Operaházunkban* a tenorista-krízis legfurcsább faja dühöng, fölöttébb érdekes, hogy Arányi Dezső, a jeles lírai tenorista, akit eddigelé nem tudtak pótolni, ez időszert Budapestten tartózkodik. A jövő évre már Berlinbe szerződött, most pedig Prágába megy vendégszerepelni Neumann Angelo színházához. Augusztusban a salzburgi Mozart-ünnepélyeken Lehmann Lili ajánlatára Arányi Dezső énekel a lírai tenorszerpeket; reméljük, hogy Arányi Dezsőt nem közönséges külföldi sikerei számunkra teszik nagygyá.

** **Az Operaházban** holnap, kedden Wagner Richard A *Niebelung gyűrűje* című zenedráma-trilógiájának az előjátéka A *Rajna kincse* kerül színre Keszey M., M. Rotter H., P. Bartolucci V., F. Penny I., Saccoré M., Valent V., Broulik, Ney D., Szendrői, Kiss, Takács, Dabóki, Várdy és Kornai fellépésével.

** **Lili utolsó.** Káry Klára, a Népszínház művésznője, ki e hét végén kezdi meg nyári szabadságidejét, pénteken lép föl e szezonban utóljára. Bucsuzól a Lili hármias szerepét fogja eljátszani, melyben művészteljesége anyyi diadalt aratott. Káry Klára 1894. óta játsza Hennequin és Millaud mesterművének ezt a pompás címszerpét. Hatvanháromszor aratott benne tapokat alakításával és dalaival, s a múlt év júniusában játszotta utóljára.

** **Solymosi színelőadók.** A jövő vasárnap, június 16-án délután harmadéki órákor tartja vizsgálati előadását a Népszínházban. Előadják a *Becstelenek* második felvonását, ezután az *Egy kis vihar* című egyfelvonásos vígjátékot és végül *Suderman Otthonának* 2., 3. és 4-ik felvonását. Jegyeket előre lehet váltani a Népszínház jobboldali pénztáránál.

** **Pálmay nem megy.** Egy *bukaresti távirat* jelentette a napokban, hogy a román királyné meghívta Pálmay Ilkát, hogy egy magyar tárgyú népszínművében egyszer fellépjen. A *diva bukaresti* időzése alatt a román királyi pár vendége lett volna. A kitüntető meghívásnak, mint biztos iorrásból értesülünk, Pálmay Ilka nem tehet eleget. A királyné szövegében forgó darabjának előadását ugyanis a királyné születés napjának fordulójára, június 25-ikére tűzték ki s ez az idő oly rövid, hogy a diva egy új szerep betanulására, amelyet művészi hírnevéhez méltóan kellene kreálnia, nem vállalkozhatott. Egyébiránt kérdés történt a román királynénál, vajjon nem lehetne-e a darab bemutatóját későbbre halasztani s ha kedvező válasz érkezik, akkor a diva készségesen fog megfelelni az oly lényesen kitüntetett meghívásnak.

** **A Magyar Színházról.** Néhány lapban ma az a hír jelent meg, hogy a Magyar Színház tegnap esti előadását egy botrányos jelenet zavarta meg. Ezel szemben az igazgatóság kijelenti, hogy az egész hír teljesen légből kapott koholmány, amennyiben az előadás alatt semmi olyas nem történt, ami az említett közleményben foglalt állításoknak megfelelt.

** **Milliók a hó alatt.** A Népszínház ily című új darabjából, melyet D. Ch. Murray után Bálint Dezső dolgozott át magyarra, ma délelőtt tartották meg a jelmezes főpróbát a sajtó meghívott képviselőinek jelenlétében. A bemutatott előadás holnap, kedden lesz és szerdán, csütörtökön, szomban és vasárnap ismétlik az előadást. A női főszerep *Fedák Sári* játsza, ki ezúttal komolyabb drámai szerepben mutatkozik be, melyet azonban énekes- és táncbetétek élénkítnek. A darab öt képből áll, melyek a következők: I. *Utazás egy érem körül*; II. *Detektív a hálóban*; III. *A kis muladt fiú*; IV. *Utban az aranyország felé*; V. *Az utolsó küzdelem.*

** **Zenevizsga.** Ujhelyi Józsefné okleveles zene-tanárna vasárnap délután sikerült hangversenyt rendezett növendékeivel a Drechsler-léle vendégül egyik emeleti termében. A tágas terem zsu olásig megtelt érdeklődőkkel, akik gyönyörűséggel hallgatták a hangversenyt, amely egyúttal mint vizsgálat is tanúságot tett a növendékek szép tehetségéről és haladásáról. A növendékek nagy része zongorán, más részegedőn játszott oly kitünő technikával és oly szabatos előadásban, amely méltán dicsegetésre válik a jeles tanárnő oktatási módszerének. A közönség lelkes tetszésnyilvánításokkal adott kiemelést elismerésnek és sokan személyesen is gratuláltak a buzgó tanárnőnek a fényes eredményéhez.

** **Fővárosi Nyári Színház.** Gondos, összevágó előadásban adták ma a budai szinkörben A *denevért*. A közönség sokat tapsolt a szereplőknek, akik közül Sugar Aranka, Sárosi Paula, Pázmán, Krémer és Faragó érdemel díszeset fölémlítést.

** **Legújabb zeneművek** kaphatók Szilágyi Béla könyv- és zeneműkereskedésében, Károly-kört 26. Az árak koronában értendők. *Operettek és operák:* Hoffmann meséi 10.—, Troubadour 3.60, Traviata 4.80, Rigoletto 4.80, Aida 9.60, Aircos bal 5.—, Faust 7.20, Mignon köve 10.80, Bohémek 10.—, Bajazzók 8.40, Postás fiu, Kis szökevény, Cirkusélet 1.7.—, Geisha, New-York szépe, Görög rabszolga, Lucky Star darabja 6.—, San Toy 5.40. — *Magyar szöveggel:* Kis szökevény, New-York szépe, Hoffmann meséi. A model 2—2 fűzet, fűzetekint 3.— korona, Du mein Girl magyar vagy német szöveggel 2.— korona, Susi mein Kind, Couplet a Venus ai Erden című operettből, 1 korona 40 fillér. Zongorára 2 kézzel: Ziehrer, Die 3 Wünsche 2 fűzet 1.3.— korona, Royle, Toreador Walzer 1.80, San Toy Marsch 2 korona 40 fillér, Girl Walzer 2.—, Fregoli-induló 1.50, Cadettenmarsch 1.45, Ocskay brigadéros bővített

kiadás 3.—, Buberl komm, keringő 2.40. Könyv- és zenemű-árjegyzék bérmentve. Allandó vevők kedvezményben részesülnek.

** **Krecsányiék Triesztben.** Krecsányi Ignác szintársalata, mint Triesztből táviratozták, tegnap a *Politeana Rossetti*-ban, Trieszt legnagyobb színházában zsuolt ház előtt fényes sikerrel adta elő a *Cigánybarót*. Az olasz közönség egész este zajosan ünnepelte a magyar színészeket, a toborzó-jelenet pedig valóságos extázist keltezt. Anday Blankát, aki Szaffit játszotta, nagyon sokszor kitapsolták.

** **A filharmonikusok közgyűlése.** A m. kir. Operaház zenekarából alakult filharmoniai társulat ma tartotta rendes évi közgyűlését. A közgyűlés konstatálta a lelojót év nagy művészi sikerét, a tisztikarnak egyhangulag megadta a fölmöntvényt és több kisebb ügy elintézése után az új választásokat ejtette meg. Az új tisztikar a következőképpen alakult meg: Elnök: *Mészáros Imre.* Alelnök: *Faludi Károly, Titkár: Recht Sándor.* Pénztárnok: *Seifert Róbert.* Ellenőr: *Metz Albert.* Bizottsági tagok azonkívül: *Arányi Frigyes, Lux Lajos és Trebusz Pál.*

** **Új zeneművek.** Megjelent és kapható *Bárd Ferenc és Testvére* zeneműkereskedés és színházgyárirodájában, IV. Kossuth Lajos-utca 4. szám. „Csak egy kis lány” angol dal magyar és német szöveggel 2 korona. „Susi mein Kind” dal 2 korona. „Miért vagy másé” dal magyar és német szöveggel 1 kor. 50 fill. *Palotásy-Huber-léle* 101 legszebb magyar dal cigánymodorban, II kötet 3 korona. Legszebb magyar nóták V. tolyam 16. szám. „Jai de szépen muzikálnak” és „Pista bácsi jöjjön ide kérem” 60 fillér. 17. szám. „Te földelő álmódoztam” és „Restaurálják a vármegyét” 60 fillér. 18. szám. „Fel a pohárt” és „Ez az élet” 60 fillér. VI. tolyam I. szám. „Solyomadar rakja fészékét a sziklán” és „Csütörtökön este” 60 fillér. „Cirkusélet” teljes zongorakivonat 6 korona, „Hoffmann meséi” 2 fűzetben ének és zongorára magyar szöveggel 6 korona, „Postás fiu” teljes zongorakivonata 7 korona. „Julcsa a Postás fiúból” 3 korona, „San Toy” teljes zongorakivonat 5 kor. 40 fill. „Naptogatók”, *Modelle* ének és zongorára magyar szöveggel 3 fűzetben. *Modelle* ének és zong. magyar szöveggel 3 fűzetben. *Modelle* 2 fűzetben, fűzetekint 3 korona. *Bárd-léle* cimbalom-gyűtemény, 10 legújabb magyar dal tartalommal 3 korona. *Pütyü-kuplé* „New-York szépe” operettből cimbalomra 2 korona, zongorára 2 korona.

** **Wagner-cyklus a Telefon Hírmondóban.** Wagner Richardnak, a „Niebelung gyűrűje” zenedráma-tetralógia nagynevű szerzőjének művei kötik le az operaház nyári szünete előtti hátralevő napjainak műsorát. Ma este A *Rajna kincse*, a tetralógia első része kerül színre. A Telefon Hírmondó ez előadást fényesebben közvetíteni fogja az előzetők lakására, s így mindazok, akik a Wagner-cyklus ez első előadását végigélni akarják, a Hírmondón keresztül is meghallgathatják. — Az operaközvetítés után az est folyamán érkezett legújabb híreket olvastatták a beszélő uság, majd annak bevezetésével 11 óráig cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Emke- és az Elite-kávéházból közvetít a Telefon Hírmondó.

VIDÉK.

— **(Pestvármegyei törvényhatósági bizottsága** ma délelőtt kezdte meg évnegyedes közgyűlését. Az alispán megtette szokásos jelentését, amely első sorban a sorozás eredményét ismerteti. 12.519 hadköteles fiatal embert hívtak föl jelenkezésre, tehát 595-tel többet mint tavaly; megvizsgáltak 11.354-et s bevált 4935 fiatal ember. Az alispáni jelentés szerint is ez az eredmény nem mondható kedvezőnek.

Szól a jelentés a tervbe vett munkálatokról és fölemlíti, hogy legközelebb megkezdik a Rakospatak rendezését, ami 64.000 korona költségű igényel. Az elmúlt évnegyvedben a közegezségügyi állapot általában kedvező volt s az állategészségügyi téren sem fordult elő nagyobb baj.

A mezőgazdasági termények, az utóbbi időben beállott kedvező időjárás folytán, némileg javultak, noha a május hónap második felében beállott nagy hőség sok helyütt okozott árokot. A gyümölcs- és szőlő-ültetvények igen szépen állanak s nagy termést ígérnek.

A vármegye gazdasági egyesülete igen szép tevékenységet fejtett ki; munkásmozgalom az elmúlt utóbbi hónapok alatt nem fordult elő a megye területén. Az aratásra, csépeésre vonatkozó szerződéseket a munkások hangulata békes és csendes s így joggal remélhető, hogy az arató-munkálatok rendezavarás nélkül mennek végbe.

A közgyűlés napirendjére tűzött tárgyak nagyobbra helyi érdekűek, amennyiben főleg csak az egyes községek költségvetését és számadásait foglalják magukban. Ezeket gyorsan tárgyalgatta a közgyűlés. Nagyobb érdeklődést keltezt az alispánnak a tisztviselők egy része fizetésének az emeléséről szóló jelentése. A vármegye ugyanis fölíratilag kérte a belügyminisztert, hogy főleg a legkisebb javadalmazás alkalmazottak fizetésének javítására engedélyezzen nagyobb állami javadalmazást. A belügyminiszter teljesítette a kívánságot s most értesíti a vármegye közönségét, hogy a tisztai, a segéd-, kezelő- és szolgaszemélyzet törzsfizetésének az emelését már az idén 28.913 korona állami pótlólagos javadalmazásban részesíti. A közgyűlés a miniszter javaslata meghatarozta ez összeg főhasználásának módját és az alispán indítványára felkéri a belügyminisztert, hogy a lakások emelésére is adja meg a kért összeget.

— **(Abaujvármegye)** közgyűlése a tisztviselők fizetésének felemelésével foglalkozott és az államtól kiutalványozott összeget arányosan felosztotta.

(Borsodvármegye közgyűlése.) Miskolcra látogatások: Borsodvármegye báró Vay elnöke alatt közgyűlést tartott. Bemutatták a belügyminiszter leiratát, melyely *Tarnay* alispán ügyében akként döntött, hogy az alispán elleni panaszpontok közül 15-öt tárgyalatannak nyilvánít, ötre nézve amely pontokat jelentéktelen mulasztásoknak jelzi a leirat, a miniszter dorgálással téri az alispánt, akiknek egyéb kiváló érdemeit elismeri a miniszter. Ezután *Lichtenstein* József, *Elek* Kálmán, *Bizony* Akos, *Kubik* Béla, *Melzer* Gyula felszólalásai után 139 szavazattal 19 ellenében kimondta a közgyűlés, hogy az alispán ellen indokolatlanul, méltatlanul indított házját a vármegye közönsége előtt. Tiltakozik az erőszakoskodó s az önkormányzatot veszélyeztető meghurcolás ellen, amelyből a vármegye minden önkormányzati tényezőjének kijutott. A miniszteri véghatározatot tudomásul vették és kimondták, hogy az alispán személye és működése iránt feltétlen bizalommal viseltetik. E határozatot lelkes éljen: és követte. Az alispánt szívélyes ovációkban részesítették. A közgyűlés folytatását ezután holnapra hasztarták.

(Villamosvasut Kassán.) Kassán villamos vasutat építenek. Ma volt a közigazgatási bejárás. Jelen voltak a kereskedelemügyi minisztérium részéről *Papp* Árpád osztálytanácsos és *Kelethy* Dénes műszaki tanácsos, a hadügyminisztérium részéről *Ullsberger* Ferenc vezérkari százados, a földmívelésügyi minisztérium részéről *Puky* Pál kulturmérnök és még tizenhárom város és különböző hatóságok és hivatalok részéről. A villamosvasut két körből fog állani, amelyek felölelik a város több közlekedési pontjait.

TÖRVÉNYSZÉK.

Takács Zoltán és társai.

Budapest, június 10.

Könnyebb szörnyűkődni *Takács* Zoltán fölött, mint megérteni. A nyomorult ember ma másodszer került a bírósági sorompók elé. Mind a kétszer magával hozta doktor juris címét, választékos allúrjeit és kirihathatlan kriminális hajlamait. Legyünk őszintek: *Takács* Zoltán pályájának kezdetén senki sem sejtette, hogy ez az ember életének javarészt fegyházakban fogja tölteni. Szeretlennül hű, de egyébként igyekvő fiatal embernek mutatkozott. Aránylag elég ifjan szerzett magának doktori címet és ügyvédi oklevelet. Korán élvezett birnevet és ünnepeltetést. A tisztelőreméltó tulajdonságai közül ki kell emelnünk nem közönséges szorgalmát: mint egyetemi ifju, négy-öt tanár előadása után készítet litográfált jegyzeteket. Büntetőjogi jegyzeteket is szerkesztett. De ezeket csak árusította, tanulságokat nem merített belőlük. Elzűllésének okát csak jellemének ilyesztő lágyágában találhatjuk meg. A bűnös ösztönök zsarnokilag, korlátlanul uralkodtak fölötté. Minden alkalom készen találta a bűnre. Kész diszpozíciókkal született a fegyház számára és mi sem lehetett alkalmasabb a diszpozíciók kifejtésére, mint a fővárosi élet, amelynek zajában, tivornyáiban *Takács* Zoltán vezetőszerre vágott.

Jegyezzük meg, hogy a mai törvényszéki szenzáció szánalmas hőse nagyon jelentéktelen értelmi eszközöket hozott magával a közpályára. Olyan ügyvédből, mint amint ő volt, még tizenkettőből is alig telik egy tuat. Feltűnni vágyott, de esze és tanulása ebben nem igen állott segítségére. Más eszközök után látott. Adta az előkelő urat. Tüntetően vásárolt ékszerket és szerelmet, s habitúje lett a mulatóknak. Ez pecsételte meg sorsát, mely a mai tárgyaláson már tulnyomó részben a szánalmat mozgósította.

A rovott mult mély rovátkákat szántott sápadt, beteges arcán. Ijesztően sovány nyaka alig tartja csüggedt fejét. A humánus elnök székel kinalja meg, mert tudja, hogy a rabkórházból állították elő.

Takács Zoltán a mai pénzhamisítási bűnperben sokkal tisztességesebben, hogy ne mondjuk, rokonszenvesebben viselkedett, mint mikor 1893-ban sikasztásért vonták felelősségre. Akkor merész tagadásal, hetykeséggel igyekezett szabadulni a jogkövetkezmények elől, ma, ha nem is töredelmesen, de megürten vallott. Csak itt-ott tett kísérletet kendőzni a nagy erkölcsi defektusokat. A szomoró órákban csak hiusága tartott ki mellette hűségesen. Ennélfogva kifejezéseiben választékoságra törekszik, elbeszélésének novellisztikus szint és azt akar adni. Helyenkint finomabb jogi distinkciókba becsátkozik, s magyarázatai során minduntalan hangzik: *bocsánat, könyörgöm alássa, tetszik tudni, méltóztassék figyelembe venni stb.* Szóval, miután más nem lehet, comme il faut vádolt akar lenni.

Szomorú hiuság, de *Takács* Zoltán göröcsően ragaszkodik hozzá. Nagyon szeretné, ha boldogtalan, tragikus alaknak minősülne; nagyon szeretné, ha el tudná hitetni, hogy őt az újabb bűnös szereplésre, a bankóhamisításra a méltatlanok, az ekkeseredés vitte. Erre erősítette megernyandit energiáját a boldogtalan, nyomorult ember. Ugy igyekezett magát feltüntetni, mint a jogszolgáltatás nyomorékját, ki első bűn-

tetésének elszenvédeése után hiába akar tisztességesen megélni, mindenütt visszataszítják a bűnbe.

— És mikor a doktori cím viseléséért, mondom, a maximumra, vagyis száz korona pénzbüntetésre ítélték és zsandárokkal házolták, akkor elvesztette lelki egyensúlyát, s egy ideges, beleges, szerencsétlen pillanatban elhatározta, hogy vezetője lesz a nagy bankóhamisítási szövetkezetnek, melyet mások alapítottak, s amelyre őt a szövetkezők bizalma hivta meg.

Igy beszélt ma *Takács* Zoltán, s szinte komikus hangzik, hogy maga a vádirat következetesen doktornak címezi.

Nagyobb arányú bűnpörre az utolsó évtizedben alig emlékezünk. A szilenciumos prókator ma harmenegy büntetésével jelent meg a bíróság előtt. Igen különös társaság, többnyire földmives emberek a nagy Alföldről és Sárospatakról. Akad közöttük földbirtokos, gépész, fotografus, napszamos, vasuti baktér, több patriarkális arca aggastyán, néhány színes selyembluzos varróleány és két-három özvegyasszony.

Ezek a *Takács* Zoltán társai, a monstre-szövetkezet tagjai. Mindnyájukat az *animus lucri*, a gazdagodási vágy hozta egy kalap alá. Mindnyájukat *Takács* Zoltánban tisztelte az értelmi erőt a tehetséget a bankóhamisításra. És *Takács* Zoltán igyekezett is megfelelni, a bizalomnak. Dolgozott szervezett, rajzolt és utazott, hogy a hamis százások elkészüljenek. Igen, megtanult rajzolni, de miután ez a képessége nem elégítette ki, kiment Berlinbe. Münchenbe, hogy beszerezze a bankóhamisításához szükséges gépeket. E közben betegik lakott félre-eső tanyákon, viselt álszakált, s csak mikor hiusága ösztökelte, pattant lóra, hogy belovagoljon Kunszentmártonba. Ez akkor is majdnem vesztét okozta. Azután lakott a Royal-szállóban és megtanult fotografálni. Szóval, óriási tevékenységet fejtett ki itthon és a külföldön.

És mikor az olcsó hamis százások elkészültek, akkor csul rajta vesztett. *Takács* ugyanis a hamis százásokból három darabot *Mandl* József vendéglősnek adott át, akit meg akart nyerni szövetségeseének. Mandt szinleg hajlandónak is mutatkozott a társaságba beállni, de ezzel egyidejűleg följelentést is tett a rendőrségnek, amely 1900. szeptember 6-án letartóztatta a tettesek nagy részét.

A mai tárgyalásnak ez volt az első szenzációja, hogy az általános kiballgatások során a legtöbb vádolt vagyonos embernek mondotta magát. Egy természetes parasztasszony, *Korda* Gergelyné, ki szintén a vádoltak között szerepel, *ötvénzer forint* vagyont vallott be. Egy másik vádolt hatvanezer forintot emlegetett, sőt *Stuhr* Fülöp *szelevényi* gazdálkodó igen jámbor arcal valotta, hogy neki tizennegy gyermeke és százhuszezer forintot érő vagyona van.

Az ítélőtáncsban, mely a monstre-pört tárgyalja, *Lenk* Gyula táblai bíró elnököl. A vádhatóságot dr. *Etter* alügyész képviseli, védők: dr. *Eötvös* Károly, dr. *Visontai* Soma dr. *Vadász* Manó, dr. *Vaisz* Sándor, dr. *Keszi* Antal, dr. *Pap* Zoltán, dr. *Balog* N. Imre dr. *Haviár* Gyula, dr. *Walduiser* Géza, dr. *Heltebrandt* János és dr. *Parall* Ferenc.

(Takács Zoltán vallomása.)

Miután az esküdtzéki teremből eltávolították a vádottakat, *Lenk* elnök hozzálát *Takács* Zoltán kiballgatásához.

— Mint művelt embert, mint jogászt figyelmeztetem. Ugymond az elnök, hogy csak javára szorgál, ha töredelmesen vallomást tesz. Beszélje el első sorban röviden életét történetét.

Takács elmondja, hogy tizenegy esztendő korában került Budapestre. Itt végezte tanulmányait, volt joggyakornok a budapesti törvényszéknél, innét kineveztek *Lippára* alegyezgének.

— Miért hagyta el az állását?
— Akkor egy lelki rázkódtatásért s ennek a hatása alatt rálöttem egy tisztviselőre.
— Hová ment *Lippáról*?
— Athelveztek *Zilahra*, de nemsókára ezt a hivatalomat is elhagytam.
— Hol telepedett aztán le?
— Sokáig tartózkodtam külföldön részint szárazkózás, részint tanulmányozás végett.
— Ön jobbára Monako körül tartózkodott. Játsozott, hogy anyagi viszonyait, melyek akkor meglehetősen zűlaltak voltak, föllendítse. Honnét vett pénzt az utazásra?
— Volt nekem akkor jövedelem elég. A jegyzetekből is volt pénzem, de azoknál nyertem is a játékbankban.

Takács elmondja még, hogy külföldről hazajövet letette az ügyvédi vizsgálatot s nyolc hónap mulva érte az a katasztrófa, hogy sikasztásért három esztendőre ítélték. A büntetését *Balassa-Gyarmaton* és *Szegeden* ülte le s 1898. január 7-én föltételes szabadságot kapott.

— Volt akkor valami segélyforrása?
— Volt. A szüleim támogatattak. Hozzájuk költözöttem *Baracska*ra. Elkötvettem mindent, hogy állást kapjak, de nem sikerült. Voltam *Kautz* Gyulánál

is, az osztrák-magyar bank kormányzójánál, aki egykor tanárom volt. Kértem, hogy adjon valami állást, de *Kautz* azt felelte, hogy juristának való állás a banknál nincs.

— Kivel lakott ön *Baracska*n?
— Egy nővel, aki már meghalt. Talán megengedi a tekintetes törvényszék, hogy elhallgassam a nevét.

— Ez jogában van. Most mondja meg, mikor kereste föl önt először *Csapó*?
— 1899-ben.

— Hát ki az a *Csapó*?
— *Balassa-Gyarmaton* ismerkedtem meg vele a fegyház kórházában.

— Tudta, hogy pénzhamisításért volt elítélve?
— Tudtam.

— Hogy tudta azt *Csapó*, hogy ön *Baracska*n lakik?
— Azt kérem. A fegyházban mindenki tudta, hogy a szüleim *Baracska*n laknak.

— Mit akart magától *Csapó*?
— Azt mondta, hogy *Bereczcel* együtt volt elzárva s olyan adatokat tudna nekem adni, melyeket pörújításnál, melyet megindítani szándékoztam, nagy hasznát vehetném. En természetesen örültem a látogatásának. Mikor másodszer jött, szóba hozta a pénzhamisítást, olyanformán, hogy kiadnék-e egy kifundé sikerült övenest. En ezt visszautasítottam. Később azt kérdezte, hogy az a festőné, akivel laktam, megrajzolná-e a kliséjét. En kértem, hogy engem ilyen dolgba ne avasson bele.

— Mit akart *Csapó* azzal a klisével?
— Nekem akkor nem mondott semmit.

— A legutolsó alkalommal mit mondott?
— Hogy le kellene menni az *Alföldre* pénzhamisítás céljából. Van, ugymond, ott egy szövetkezet, mely a pénzt rendelkezésemre fogja bocsátani. Olyan emberre van szükségük, aki a kellő instrukcióval látná el őket. Akkor történt meg velem, hogy elítéltek száz forint pénzbüntetésre, mert doktornak írtam magamat alá egy jegyzőkönyvön. En a fölött való elkeveredésemben, hogy ilyen törvénytelenség ért engem, elhatároztam, hogy én sem fogok visszaretenni a törvénytelenségtől, melynek elkövetésére írszólítottak. Azt mondtam *Csapónak*, hogy rendelkezésére állok s elutaztam vele. Gavaluór állomásnál leszálltunk. Ott kivettem a zsebemből az álszakált s föltettem.

— Ki várt ott magukra?
— *Oravetz*.

— Miért tette föl az álszakált?
— Nem akartam, hogy a szövetkezet tagjai megismerjenek.

— Hová mentek aztán?
— Kocsin elmentünk *Szelevényre*, az *Oravetz* lakására. En kiköttem, hogy engem a háziggadán kívül senkivel meg ne ismertessen. Ugy is történt. Még a szobalánynak, aki a vacsorát fölitalta, annak is rögtön távoznia kellett. Így aztán magunkra maradtunk.

— Mit beszéltek *Oravetz*-cel.
— *Oravetz* elmondta, hogy van itt egy kész pénzhamisító szövetkezet, azonban nem tudnak boldogulni. Amint később megláttam, ők tisztán fotografái uton...

— Amit később megláttam, arról most ne beszéljünk.
— Azt mondta, hogy miután a szövetkezet nem boldogul, engem mint szakértőt kíván meghallgatni. En azt mondtam, hogy csak akkor állok be a szövetkezetbe, ha perfect hamisítványokat tudnak előállítani. Ehhez pedig gépek kellene, melyek legalább kétezer forintba kerülnek. *Oravetz* kétszáz forintot adott azzal utasítással, hogy rajzoljak előbb egy százast egy kőre. En a százast felét lerajoltam. Ugylát-szik tetszett neki a rajzom, mert kijelentte, hogy a kétezer forintot elő fogja teremteni.

— Volt *Oravetz*-nél akkor valami bankóprés?
— Az nem volt, hanem testéket és papirt lát-tam nála.

— Nos megkapta a kétezer forintot?
— Előbb csak negyyszáz forintot adott. Abban állapotunk meg, hogy én elmegeyk külföldre s kiválasztom a gépeket, a pénzt pedig utánam küldi. Hogy valaki bele ne mükedve-ösködje a dologba, abban állapotunk meg, hogy táviratainkat és leveleinket *Anni*, *Aleuz* és *Böske* névelvel fogjuk jegyezni.

— Honnét vették ezeket a neveket?
— Ez *Oravetz* három lovának a neve.

— Hová utazott tehát?
— Először *Berlinbe* mentem s a *Westminster-fogadóba* szálltam.

— Milyen néven?
— *Torelli* néven.

— Gróf *Torelli* néven. És kapott oda pénzt?
— Kaptam ezer márkát.

— *Berlinből* aztán ment *Charlottenburgba*, Münchenbe. Minek utazott annyit?
— Néztam a gépeket.

— Meg is rendelt néhányat.
— Igen. Münchenben vettem egy camerát s egy objektivet s azt *Oravetz* névre küldöttem el.

— Ön tanult fotografálni is?
— Tanultam, de mindig zavartak.

Takács elmondja még, hogy míg a gépek megérkeztek, egy parasztember tanyájára kötöztek a cök-mókkal, miután az *Oravetz* lakására a helyzet napról-napra kellemetlenebb lett. Egyre többen tudakozódtak, hogy ki ő s mit keres *Szelevényen*. *Oravetz* egy budapesti cég üzletvezetőjének adta ki, de azt nem igen hitték az emberek. Azért kellett a műhelyt másóháza áthelyezni. A tanyán köre rajzolta a százast s abból levonatot készített. A százások tetszetek *Oravetznek* és barátjának. Azt mondták, hogy jó lesz az is, csak csináljak belőle mennél többet. O azonban primitívnek találta a hamisítványokat s szándékossan szalonával bekente a követ, hogy a zsírosít a lenyomatokat hasznavehetlenül tegye.

— Hány darabot készített?

- Negyven-ötven darabot.
- Nos, és mikor jöttek meg a gépek?
- 1900. februárban.

Takács elmondja még, hogyan váltotta ki a nyomógépet és hogyan vitte el Sárospatakra. Az elnök bemutatta a bűnfeleket és délután két órakerékesztette a tárgyalást. Folytatása holnap reggel kilenc órakerékes lesz.

Nyiltér.

SZOLYVAI

GYÓGYVIZ

Kiváló határu: **kőszóvny, hólyag, cukorbetegség, vesébajknál, gyomor, torok, fűdő és gégbántalmaknál.**
Megrendelhető: a forrásbirtokosnál Szolyva (Bereg megye).
Budapesti forrástár: VIII. Kerepesi-ut 11. L. em.

Rohitsi

FŐRÁKTÁR
Budapest
Hoffmann József-féle
Bathory-utca 8. szám.

A Rohitsi savanyúvíz mint gyógyszer felülmúlhatatlan hatás gyomor- és bélhurutnál, az ivarszervek hurutjainál máj-és lép-bajknál, de különösen váltóknál.
A Tempel forrás borral vegyítve kitűnő üdítő ital.
A Szt. Anna forrás ellenben kizárólag ivókúrára használatos.

Savanyúvíz

KÁPOSZTAREPÉT

és bányai repéket idei termésű, már most vesznék termelőktől minden állományon a legjobb árakon és előnyös feltételek mellett a bevett terület szerint és mennyiség szavatosság nélkül. Szives ajánlatokat kérnek:

Reich Jenő és társa, gabonakereskedők,
Budapest, Károly-körút 3. szám.

Utolsóelőtti Hét

Concordia Sorsjegyek á 1 kor.

Főnyeremény 30.000 korona ajándék!
Bejmel Lajos bankháza IV. Kecskeméti-u. 13.

PÖSTYÉN

európai hír-gyógyhelye a csúsz, kőszóvny, ischlás, stb. bajoknak.
Modern internacionális jellegű fürdő, szolíd árakkal. Prospektust díjmentesen küld az igazgatóság.

(Az e rovat alatt közöltettek sem tartalmáért, sem alakjáért nem felelős a szerkesztőség.)

EGYESÜLETEK.

(A lellei gyermektelep.) A Szingidei Gyermektelep-Egyesület az idej telepek megválasztása alkalmával Lellét, a legrégebbi telepek egyikét mellőzte, mint egy közlemény hangsúlyozta, az ottani lakosság ellenséges magatartása miatt. Szóke István telepvezető most arról értesít bennünket, hogy a telep mellőzésének távolról sem a közönségnek a gyermekek iránt való ellenszenv, hanem csupán az ott tapasztalt lakhatási és megélhetési viszonyok kezdetlegesége és drágasága az oka. A lellei nép részéről mindig a legnagyobb előzékenységgel találkoztak a gyermekek. Tudomásul vesszük a nemes célu egyesület e helyreigazító sorait. Megjegyezzük, hogy a lellei már meg-előzőleg tiltakoztak az ellen, mintha ők az odatelepitett szegény iskolás fiúk iránt ellenséges indulattal viselkedtek volna. Az egyesület fentebbi nyilatkozata megadja nekik az óhajtott elégtételt.

(A Szeretet országos egyesület) tegnap tartotta meg évi rendes közgyűlését Kish István elnökle mellett. A közgyűlés, amelyen az egyesület tagjai közül számosan vettek részt, a jelölő elnököt Rakovszky Istvánt az egyesület tiszteletbeli tagjává választotta meg s ezt közzétette fogja tudtára adni. Az évi jelentés és számadások tudomásul vétetvén dr. Szabó József pénztárnoknak jegyzőkönyvi köszönetet fejeztek ki és helyébre dr. Kovács Ernő ügyvédet választották meg. Az egyesület két menházat tart fenn, egyet a siklőknémák, egyet a hillyék számára s most tette meg a lépéseket egy epileptikusok tanintézetének felállításáért. A közgyűlés az elnökségnek buzgó működéséért jegyzőkönyvi köszönetét fejezte ki.

SPORT.

••• **A Derby-meeting vége.** Holnap fejeződik be elég érdekes programmal a hosszú, viszontagságos Derby-meeting. Még az utolsó napnak is jut egy érdekes eset: a 6000 koronás Lady Patroness-verseny, mely rendszeren a legjobb flyereket szokta startjához

gyűjteni. Ezuttal nem lesz nagy az indulók száma, sőt alig valószínű, hogy Antoniuszal és Haideroseval még 2-3 lónál több vegye fel a küzdelmet, mert olyan sebes két ló ez ezer méterre, mely mellett alig van más lónak kilátása a győzelemre. Érdekes lesz még a Schluss-verseny, itt *Quid nunc?* fogja megmutatni, hogy Ladon után ő a legjobb két éves. A tipeket holnapra itt adjuk:

- I. Nero—Kormos.
- II. Tiamo—Gaudirole—J'insiste.
- III. Antonius—Haiderose.
- IV. Nina—Lederer-istálló.
- V. Da Capo—Kegyi.
- VI. Mautner-istálló—Tippu-Tipp.
- VII. Quid nunc?—Blockade.

••• **A bécsi löversenyek eredményét** a Telefon Hirmondó útján tudhatja meg a nagyközönség, mert a Hirmondó kiküldött tudósítójának telefonjelentése alapján abban a helyzetben van, hogy minden más orgánunál megelőző a versenyek eredményét és a versenyek tartama alatt tudat-hatja előfizetőivel. Így az első két futam eredményét fél 5, az első négyet háromnegyed 6 és az összeredményt 7 óra tájban olvastatja fel, kétszeres riadójellet híván fel erre az előfizetők figyelmét.

TÁVIRATOK.

A kínai udvar Pekingben.

Budapest, június 10.

Li-Hung-Csang tegnap félhivatalos táviratot kapott a Szinganfuban időző udvartól, amely a császár, az özvegy császárné és a trónörökös Pekingbe való visszatérése napjával szeptember elsejét jelöli meg. A kínai udvar állítotja azért nem megy Pekingbe már most, mert ott túlságos a hőség, amelytől az „agg császárné” nagyon szenved. Az udvari csillagvizsgálók heteken át vizsgálták az égi konstellációkat s kutatásuk eredménye az, hogy szeptember elseje szerencsés és alkalmas nap.

Az udvar tehát visszamegyen a félig el-hamvasztott Pekingbe. Hogy addig mit csinált Szinganfuban, s hogy ott kinek kezében volt a gyeplő arról egy mandarin érdekes dolgokat mesélt Szingáiiban.

Szerinte most is, mint annakelőtte, egészen az özvegy császárné és reaktionárius környezetének kezében van minden hatalom. A császárnak semmi befolyása sincs az ország ügyeire, barátait eltávolították mellőle, senki sem törődik vele. Sápadt és törődött, a temérdek gond ráirta arcára jegyeit. Az özvegy császárné, akit agy matrónának mondanak, kitűnő kondícióban van s negyvenévesnek hat. Pucsum trónörökös állandóan mellette van: a tizenhat éves kövér suhanc faragatlan egy tuskó, csöpp fogalma sincs illendről, komoly dolgokra nem is hederit. Ha csakugyan ő lesz Kína császára, akkor ugyan szépen állnak majd ennek az országnak ügyei. Pucsum égőn gyűlöli az idegeneket és lelkes barátja a boxereknek.

Ilyen a képe a kínai udvar legfőbb tagjainak. Kevés reménytel bíztat tehát a jövő s valószínű, hogy az özvegy császárné rögtön Pekingbe való visszatérése után ismét megkezdi aknamunkáját az idegenek ellen.

Jokohama, június 10.

Waldsee ma délután a *Hertha* hadihajóval Kobéba érkezett és ott rögtön partra szállt. A polgármester üdvözlő beszédre nagyon nyájasan válaszolt, azután pedig a német konzulátus házába szállt. Ma reggel aztán Kotón át Tokióba utazott. A Qelpart szigetén történt zavargásra néve elmondandó hírek vannak forgalomban. Annyi azonban bizonyos, hogy a keresztények és más beenszülöttek között harcok folytak.

Peking, június 10.

Li-Hung-Csang félhivatalos táviratot kapott, amely szerint az udvar szeptember elsején visszatér Pekingbe.

Berlin, június 10.

A *Berliner Correspondenz* jelentése szerint a német csapatok közül Kínában marad három gyalogezred, amelyeknek mindegyike három zászlóaljból és ezek mindegyike három-három 110 fős századból áll, továbbá egy század lovasított vadász, egy tábori tüzérszázad három üteggel, egy utászszázad és egy vonatszázad. A Kínában maradó német csapatok száma összesen 5600 és ebből 800 ember, t. i. két zászlóalj egy üteggel Sanghaiban fog állomásozni. A Pecsüli-tartományban maradó csapatok zöme Tiencsinben lesz koncentráva, egy-egy zászlóalj pedig Pekinget, Jangcut és Sanhaikvant fogja megszállva tartani. A kínai szolgálata csak olyan legénységet használnak, amely a folyó év őszen tul van szolgálatra kötelezve.

Róma, június 10. **Vilmos** császár meghívta az aosztai herceget és a torinói grótot a danzigi őszi hadgyakorlatra.

Lipose, június 10. A könyvkiadók negyedik nemzetközi kongresszusa ma nyílt meg. Elnökké *Brockhaus* Albertet választották meg.

A reichsrath elnapolása.

Bécs, június 10. A képviselőház mai ülésén *Schneider* indítványt nyújtott be a *zsidók javainak elkobzásáról*. Az esti ülésen több törvényjavaslatot intéztek el, aztán az elnök bereszt az ülészakot, amely, mint mondta, örökké emlékezetes marad az osztrák parlamentarizmus történetében. Végül az elnök kellemes nyaralást kíván a képviselőknek.

A kiegyezés Ausztriában.

Bécs, június 10. A *kiegyezési bizottság* elnökévé *Jaworskit*, helyettes elnökéivé *Mengert* és *Povst* választotta meg. *Jaworski* bejelentette, hogy a beérkező irományok között van a *kvóta-javaslat*.

Baernreither kiemelte, hogy, noha lehetetlen a Reichsrath küszöbön lévő beárásáig határozatot hozni, a kvóta dolgában a javaslatnak a bizottsághoz utalása mégis nagyjelentőségű dolog. A pártoknak a kormányval való közreműködése az utolsó hónapokban remélni engedi, hogy a kiegyezésre vonatkozó tárgyalásokban is fordulat fog beállani.

Körber miniszterelnök azt hangoztatta, hogy a közös ügyekre néve a megegyezés nehéz művét be kell fejezni. Ennek a munkának a befejezése annál sürgetőbb feladat, mert csak akkor lehet más hatalmasságokkal való kereskedelempolitikai viszonyunkat rendezni, ami a monarchia gazdasági fejlődése szempontjából föltűnően fontos feladat. Mindenekelőtt arról van szó, hogy megállapítsuk a közös kiadásokhoz való hozzájárulás arányát. Ha most az idő rövidsége nem engedné, hogy a bizottság végleges határozatot hozzon, remélhető, hogy az őszi a bizottság érdemi leg fogja tárgyalhatni a kérdést. Daszynski arra utalt, hogy Magyarországon az őszi új országgyűlés fog összejúlni, amelynek új kvóta küldöttséget kell választania.

Bareuther megjegyezte, hogy a tárgyalásra alkalmat fog adni a kiegyezésre vonatkozó császári rendeletnek a bizottsághoz utalása.

Kaiser csatlakozik ahhoz a nézethez, hogy a kvótatörvény tárgyalását ne kezdjék meg most, hanem fejezzék be a vitát. Az indítványt elfogadták.

Kaftan kijelenti, hogy a csehek készek bele-menni a kvóta és a kiegyezés tárgyalásába. Amde tekintettel a Reichsrath küszöbön lévő elnapolására úgy vélekedik, hogy ezt a kérdést csak az őszi ülés-zakban kellene tárgyalni.

Abrahamowicz Dávid szintén csatlakozik ehhez a nézethez, de azt hiszi, hogy a mai vita is tárgyalás-nak minősítendő, amelynek majd az őszi közvetlen a Reichsrath összejúlése után a bizottság első ülésén folytatása lesz. *Jaworski* elnök azzal rekeszti be az ülést, hogy a Reichsrath összejúlése után összehívja a bizottságot a tárgyalás folytatására.

Közgazdasági táviratok.

Bécs, június 10. Alaplatnok azok a jelentések, mintha a prágai vasművek és az alpeji bányák tárgyalást indítottak volna *Frigyes* főherceg bányáinak átvétele céljából. A vaskartell ügyében sem volt semmiéle tárgyalás.

Prága, június 10. A nemes földbirtokosok társasága nagy cukorgyárat készüli alapítani *Nagy-Becskerekén*. Ez lesz az első nagystíliú mezőgazdasági cukorgyár Magyarországon.

London június 10. (*Gabonapiac.*) Az irányzat általában renyhe. Az árak alacsonyabbak. Buza és tengeri 3 p-vel olcsóbb. Amerikai liszt 6 p-vel olcsóbb. Városi liszt 24 sn. 6 p. 22 sh. Repceolaj 24 sh. Tengeri 23 sh. Az idő szép.

New York, június 10. (*Terményfőzsé.*) (*Zárlat.*) *Gyapot:* New Yorkban helyben — (8 $\frac{1}{2}$), júliusra — (8.08). Októberre — (7.22). New-Orleansban helyben — (8.—). — *Petroleum:* Stand white New Yorkban — (6.90). Stand white Philadelphiban — (6.85). Refined in Cases — (7.90). Credit Balances at Oil City — (1.05). — *Zsír:* Western steam — (8.77). Rohe és Brothers — (8.90). — *Tengeri irányzat* állandó. — Júliusra 47.7 $\frac{1}{2}$ (48.—). Auguszt. — (—). — Szeptemberre 48.1 $\frac{1}{2}$ (48.1 $\frac{1}{2}$). *Buza* irányzata gyenge. Piros őszi helyben 80.4 (81.7 $\frac{1}{2}$). Júliusra 79.1 $\frac{1}{4}$ (79.1 $\frac{1}{2}$). Szeptemberre 74.4 (75.—). Októberre 75.— (75.7 $\frac{1}{2}$). Dec-re — (—). *Gabona szállítási díja* Liverpoolba — (1.1 $\frac{1}{4}$). — *Kávé:* fair Rio 7. sz. — (6.—). Júniusra — (5.15). Szeptemberre — (5.35). — *Liszt:* Spring Wheat cears — (2.85). — *Cukor:* — (3.1 $\frac{1}{2}$). — *Olj:* — (28.72). — *Réz:* — (17.—). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, június 10. (*Terményfőzsé.*) (*Zárlat.*) *Buza* irányzata gyenge. — Júniusra 72.1 $\frac{1}{2}$ (72.—). Jul-ra 72.1 $\frac{1}{2}$ (73.1 $\frac{1}{2}$). *Tengeri irányzata* szilárd. — Júniusra 42.1 $\frac{1}{2}$ (42.9 $\frac{1}{2}$). — *Zsír:* Júliusra 8.55 (8.40). — Szeptemberre 8.60 (8.45). — *Szalonna* short clear 8.30 (8.25). — *Sertészs:* Júliusra 14.80 (14.67). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

KÜLÖNFÉLÉK.

Dal.

Nem kérek a józanságból,
Én a mámort szeretem,
Amely mint egy arany-fátyol
Csillogón reng lelkemen,
Rája borul lengén, lágyan . . .
Hát az ember, még se lát,
Hullámzó arany-párában
Uszik az egész világ.

Hogy a mámort hol találom?
Hát ahol van, ott veszem,
Elragad az, a mi álom,
És az, a mi szerelem;
Asszony-ajkra, bor-kehelyre
Vágyam mohón rátápod,
Gondot és bűt szélnek vetve
Elfelejttem magamat.

A dal, mit a költő mondott,
Ekhöztátja lelkemet,
Nyíló bímbók, hulló lombok
Zengő dalra kellének,
Mind, mi szép van a világon,
Látás, érzés, gondolat,
Mint egy felhő, mint egy álom
Lelkem fölött áthalad.

Nem tekintem, mi valóság,
A mi látszik, van nekem;
Minden pernek az adóját
Gyanu nélkül elveszem.

S a gyönyört, mely két lelkembe,
Bár csalónak mondja más,
Egy valóság meg van benne:
Ez az édes ámulás.

Inozédi László.

† **Tristan de Cunha.** Egy kis elhagyott szigetnek a neve ez, amely Dél-Afrika és Dél-Amerika között az Atlanti-Oceán közepén fekszik. A múlt hónapban sikerült Ottó kapitánynak, a *Rikmer* hajó parancsnokának New-York és Hong-Kong között való útján a kis sziget lakóival érintkeznie.

Amikor a hajó négy tengeri mértföldre volt a szigettől, egy csónak közeledett a hajóhoz. Kilenc férfi ült benne, akik húst, tejet és tojást hoztak, hogy becsereijék lisztre, rizsre, dohánnyra. Elhasznált ruhákat is szívesen fogadtak. Erős, egészséges emberek voltak, akik a csere alkalmával nagy szerénységet áruáltak el. Elmondták, hogy a szigetnek jelenleg 63 lakosa van. Öt-hatszáz a marháik száma és körülbelül ennyi juhok is van. Minden évben egyszer egy angol hadihajó hozza és viszi a postát, valamint elszállítja a kivándorlókat. Az 1900-ik évi termés nagyon rossz volt, mert a nagy viharok tönkre tették a vetést. Hus, zó dség, tojás, vaj, burgonya bőven

van a szigeten, de nagy a hiány lisztben, teában, kávéban, sőt dohányban is, pedig csak öt ember dohányos közöttük. Hajó nagyon ritkán kerül a sziget közelébe, amint a bálna-vadászat a tengernek ezen a részén csökkent.

A szigetet felfedezőjéről Tristan de Cunharól nevezték el 1506-ban. A nagysága 164 négyzetkilométer és a szigeten lévő legmagasabb hegy, egy kialudt tűzhányó, 2000 méter magas.

† **Az alkalmi előadás.** Egy kis német városban nemrég a fürdőtulajdonosok kongresszust tartottak. A városba érkezett vendégeket a vasutnál a polgármester ékes beszéddel üdvözölte és többek között ezt mondta:

— . . . a városnak minden tényezője arra törekszik majd, hogy az önkéntes tartózkodását megfelelő szórakoztatással tegye kellemessé.

Hogy mik voltak ezek a szórakoztatások, arról nem ir az újság, amelyből e hírt átvesztük, de a színház — talán ólázatos — színlapja a kongresszus napján a következő volt:

Diszeloadás a Városi Színházban.

Az itt időszerű fürdőtulajdonosok tiszteletére:

A haramiák.

Irta: Schiller Frigyes.

† **Milliomosok látogatása.** London ez idő szerint sok amerikai milliomot üdvözölte a falai között. A newyorki kereskedelmi kamara küldöttei egymagukban 1000 millió dollárt képviselnek. Köztük van Andrew Carnegie 350 millió dollárral. J. Pierpont Morgan 300, Bayard Cutting 50, az ifjabb Morgan 25 millió dollárral. A lordmayor nagy szeretettel fogadta őket, mélyen meghajolt előttük, sőt Edvárd király is szíves fogadással üdvözölte őket és megengedte, hogy a windsori kastélyt valamint a királyi mauzóleumot meglátogassák. Ezt angol alattvaló eddig nem még nem tehette. Hogy az amerikai milliomosok az epsomi löversenyen is érdeklődés tárgyai voltak, az természetes. Különös véletlen, hogy a legnagyobb díjat egy amerikai milliomos, Mr. Whitney lova nyerte, amelyen amerikai jockey lovagolt. A legelőkelőbb Westend-szállók telve vannak a yankee-milliomosokkal és családjukkal. A pénzt pedig úgy szórják, hogy annak demoralizáló hatása van.

A legkülönösebb ember az amerikai milliomosok között Higgins, a vasutkirály. Öt millió dollár vagyona van és szocialista. Edward Bellamynek az a képe, amelyet a *Looking Backward*ban fest a jövő társadalmáról, Higgins előtt a legideálisabb állapot és azt

mondja, minden centet feláldozna akkor, ha ez az eszme megvalósulna. Ez a ha könnyen röppent el a milliomos yankee ajkairól . . .

† **Du Barry pavillonja.** Az *Evénement* jelentése szerint a napokban nyilvános árverésen eladják azt a versaillesi pavillont, amely Du Barry tulajdona volt. A pavillon még egészen jó állapotban van. A XV. Lajos király által ajándékozott remek kis házát Du Barry XVI. Lajos uralkodása alatt eladta a provençei grófnak. A forradalom idején a pavillon az állam tulajdona lett és az is maradt. A szerelemnek ez a csodás kis fészke most fogja a legprózaibb hangokat hallani a falai között: az árverező kalapács ütéseinek koppanását. . . .

† **Orthodiagraph.** Dr. Rieder müncheni orvos-tanár a Röntgen-sugarak használhatóságát egy új felfedezéssel fokozta. Legutóbb ugyanis egy sziv működéséről pillanat-élvételeket készített. Ilyenformán a sziv folytonos működését le lehet fényképezni és tehát némely szivbetegséget már a kezdő stádiumában megismerhetők majd az orvosok. A müncheni elektrotechnikus-egyesületben dr. Rosenthal orvostanár bemutatta egy izsákos ember és egy normális ember szívének a működését. Dr. Riedernek sikerült olyan készüléket konstruálni, amely Röntgen-sugarak útján lerajzolja a sziv fekvését, nagyságát és alakját. Az új készülék neve *orthodiagraph*.

† **A bűnbánás keresztjele.** Egy német tudós kutatásokat végzett, hogy megmagyarázza azoknak a fa- és kökereszteknek a származását, amelyekre gyakorta akadhatunk az erdőben és a mezőkön. Kutatásai végén arra a következtetésre jutott, hogy azok a bűnbánás keresztjele, amelyek többnyire gyilkosok emeltek megölt áldozataik emlékére. Ezt abból is következteti, mert az egyes keresztekre írott vagy vésett nevek és az évszám alapján a város levéltárában megtalálta a gyilkosság történetét. Valószínű tehát, hogy azok a jelentéktelennek látszó emlékek, amelyeknek származását gyakran a monda fátyola fűdi, mind valamilyen bűn emlékei. Ezt a német tudós, kellő alappal, konkrét esetek felemlítésével is bizonyítja.

† **A hallgatónő.** Az amerikai lapok legutóbb sokat írtak *Hillmann-Jacobstov* Lucreciáról, akit egész Amerikában a „hallgatónő”-nek neveznek. Ennek a titokzatos elnevezésnek következő története van:

Hillmann asszony a nőemancipáció egyik legelkessebb vezetője Amerikában. Nézete szerint azokat a nőket, akik ugyanolyan adót fizetnek, mint a férfiak, az ezekével azonos szavazójog illet meg. Amikor 1886-ban adót kellett volna fizetni, az adófizetést attól tette függővé, hogy rögtönösen hozzák be a nők szavazójogát. És csak akkor fizette meg adóját, amikor elzárással fenyegették. A női méltóságában meg-

REGÉNY.

Cine mintye.

— REGÉNY. —

Irta: DÓZSA ENDRE.

Bacó felindultan vette át a Byron versóit. Ismerte már, de amint mind tovább olvasta a szabályos szép betűket, amint peregtek a Hugó Viktor „Megnyugvásá”-nak gyöngyszemei, úgy lett meg édes, fájó emlékezzettel, míg szemébe könnyű tört.

— Zoe! . . . Zoe! — sóhajtott fel. Azután átölelte és megcsókolta az ezredet. — Köszönöm, edes barátom. Nagy tartozást róttál reám, de boldoggá tettél. Kibontakozva öreg barátja karjaiból Bacó, a nála már megszokott gyors változásával az érzéseknek, hirtelen megrázta magát. — De hát mi ez? — kérdezte indulatlanon kivéve zsebéből Berger levelét.

Aldor ezredes végigfutotta és visszaadta. — Szemtelen csalás, de nem első és nem utolsó. Ilyen volt a holt hírad költése, ilyen az, hogy Zoenak a 30.000 forintot visszaadták azzal, hogy késő volt a segítség, nem volt ki megmenteni. Volt ilyen még több is és bizonyynyal lesz még elég.

— Megölöm azt a gazembert, agyonütöm, mint egy kutyát!

— Kár volna, hogy érte téged felkössenek. Most övek a világ.

— Igaz, kár volna . . . Két életsem elég arra, a mivel Zoenak tartozom és egy igen kevés arra, amivel Berger nekem tartozik. Hogy is mondtad, bátyám? Társul kell, hogy vegyem a pusztító tüzet, az éhínséget, vízáradást és döghalált . . . Hát keresni fogom . . . Most már van kedvem és van életerém. Három álló hétig dorbézolok egy

huzamban, Miklós, — fordult Galambodi felé — hogy elfelejtsem a lealázó, szomorú napokat, mikor még Berger adósának hittem magamat. Most ő adósom s én adósa a világon csak egynek vagyok. Annak az egynek pedig adósa szívesen vagyok, lelkemmel, szívemmel, minden gondolatommal . . . Zoe! . . . Zoe! . . .

Ez a Zoe volna az „élő pokol” — gondolta Galambodi — az, akiről Berger beszélt. Nem értette a dolgot. Nem tudta lelkében semmiképp összefűzni a két ellentétesnek látszó bemutatást. Jobbnak látta elhallgatni benyomásait és átengedni önmagát is Bacó kitérő jó kedvének, saját maga részéről is örülvén azon, hogy barátja a lidérenymástól megszabadult.

A borozó társaság közé mentek. Itt az öreg Csernádi Samu vitte a szót.

— Itt vannak a titkos konspirátorok, — kiabálta — hozsánna elébök és hozsánna utánuk. 15 pohár a restancia, kettő a kamat, azt be kell hozni estig. —

Igy folyt a mulatság tovább, bele a késő éjszakába, segítségül jött a cigánybanda is, az azon időben híres Bámbó klarinétos zenekara. Ez aztán megosztotta a társaságot. Szétszedték hirtelen az asztalokat, a fiatalok táncba fogott, az öregebbek átmentek a férfi-szobába egy pár pipa dohánnyra. Ott is verte egy szál cimbalmos az öregek, hallgatóságot magyartótak. Jó bor mellett, cigány mellett előkerült mindenkinek a kedvenc nótája. Akkor még a nótákba inkább belelértak, mint belekurjantottak. Talán a hegedű is elfelejtett sírni s kurjantani tanult meg azóta.

Bacó Feri az volt egyetlen, aki táncolt is, ivott is, kurjantott is. Nem lelta helyét széles jókedvében . . .

Hamar rájuk virradt. Némelyek a társaságból a nagy korhelyeves után fogattak és indultak haza. De a társaság egy nagy része a megnyult cigányzene mellett a terített asztalnál felejtette magát. Az erős, régi szilvóriumok, barackpálinkák után, a gazdag reggeli, a jó borok megtették hatásukat. Az éjjel faradalmaitól elernyed-

társaság újra vérszemet kapott. A hölgyeknek, kik bézsalugáterezett ablakokon belül édesen pihentek, egyre-másra adták a hajnali zenét. Közben hol ez, hol az dalba kapott, ami aztán elterjedt az egész társaságra. Maga Galambodi is nagyon jókedvében volt.

A mindenes, az oláh legény e közben egy lepecsételt levelet hozott. Jelentette egyszersemint, hogy a levelet a csendőrfővezetője adta át és várja a választ a gazdasági szobában.

Galambodi kellemetlen érzések közt bontotta fel a levelet. A fennhangon tett jelentése a mindenesnek kíváncsiságot tette az egész társaságot. Aggódva figyelték Galambodi arcvonásait, Bacó Galambodi háta mögé került, ötlet nem dobhentette meg a kétféjű sasos levél. Galambodi arcán némileg derülni látszott, Bacó belepötyögött egy pillantást a levélbe, azután hirtelen kiragadta Galambodi kezéből. A levélborítékából egész csomag vadászati engedély hullott ki, Bacó Feri olvasta a levelet: Miklós napját szerenéseltetjük, személyesen nem lehetünk jelen, mert a Vale vinulujban kergetjük a medvét, de Onuoznónál várjuk a társaságot. Báró Tekendorfer, gróf Latorcai! A lehullott fegyverengedélyeket felkapkodták, alá volt írva valamennyi Djerbulcsku meggyefőnök által. Rajta mindeniken a hivatalos pecsét, minden kétséget kizáró hitelességgel. Tanakodtak, hogy mit tegyenek. Valami fagyos érzés arra készítette, hogy ne fogadják el a szíves meghívást. De a meghívón Tekendorfer bárón kívül Latorcai gróf neve is ott volt, a népszerű magyar főúr, a szabadságharc ezredese. Csak Bacó találta természetesnek, hogy menni kell. Aldor ezredesre hivatkozott, aki maga mondta el a kormányzó azon óhaját, hogy a test edzését elhagyni nem szabad, vadászni, lovagolni, vívni kell.

— Szép is volna! . . . szolt — még azt mondaná a német, hogy felünk a medvétől.

E tanácskozás közben a hölgyek is felébredtek és a reggelizéshez előttek. Ezeket vette segítségül Bacó.

(Folytatása következik.)

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.

Kedd, 1901. június hó 11-én.

A Rajna kincse.

„A Niebelung gyűrűje” zenedráma-triologia előjátéka 4 képb. Zenejét és szövegét írta Wagner Richard. Fordította Dr. Radó Antal.

Személyek:

Wotan	Ney D.	Fafner	Kornay
Donner	Szendrói	Fricka	Semsey
Froh	Kiss	Freia	Rotter
Loge	Broulik	Erda	Bartolucci
Alberich	Takáts	Woglinde	Pewny
Mime	Dalnoki	Woglude	Kaczer
Fasolt	Várady	Flosshilde	Válczt

Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. június hó 11-én.

Demimonde.

Színmű 5 felvonásban. Írták Dumas Sándor. Ford. Felek Miklós.

Személyek:

Nanjat Rajm.	Mihályfi	Teage báróné	Láncey
Tamil Olivér	Náday	Santiszne	Hettyei
Robering	Ujházi	Verniere	Szacsyvány
Jichond	Gyenes	Sancenoax	Török I.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. június hó 11-én.

Szulamit.

Zsidó daljáték 4 felvonásban. Kössy Albert átdolgozásból írták: Beúthy László és Makai Emil, zenejét szerette: Davidsohn Emánuel.

Személyek:

Monaoh	Mátrai	Szulamit	Sötér
Aron	Erdös	Abigail	Ledofszky
Absolon	Ódry	Cingitang	Palásthy

Kezdeté 7 1/2 óraker.

VIGSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. június hó 11-én.

Csak párosan!

Bóhózat 3 felvonásban. Írták: Georges Feydeau és Maurice Desvallières. Fordította Komor Gyula.

Személyek:

Pinglet	Hegedűs	Marguerite	Nógrády
An. Élique	Nikó L.	Paquerette	Gézi
Paillardin	Balassa	Parvenche	Buttkay
Marcelle	Szerény G. Maxim	Szerény Z.	Szerény Z.
Mathieu	Vendrei	Boucard	Kazaliczky
Violette	Pécsi	Bastien	Rónaszéki

Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. június hó 11-én.

Először:

Milliók a hó alatt.

Begyenes színmű 5 képb. D. Ch. Murray regényéből írta Francis Barlington. Magyarra átdolgozta Bálint Deszö.

Személyek:

Briggs	Szirmai	Gay	Kovács M.
Harding	Horváth	Cunningham	Delli
Edith	Fedák	Davis	Ujvári
Tomkins	Szabó	Kata	Kádolnai
Saylor	Tollági	Broke	Szerdahelyi

Kezdeté 7 1/2 óraker.

URÁNIA SZÍNHÁZ

Kedd, 1901. június hó 11-én.

A tánc.

Írta: Pekár Gyula. Zenejét feldolgozta: Kern Aurél.

Kezdeté 7 óraker.

FŐVÁROSI NYARI SZÍNHÁZ.

Kedd, 1901. június hó 11-én.

A denevér.

Operette 3 felvonásban. Írták Hauffner és Gené. Zenejét szerette Strauss János.

Kezdeté 7 óraker.

VÁROSLIGETI SZINKÖR.

Kedd, 1901. június hó 11-én.

A dolovai nábob leánya.

Színmű 3 felvonásban. Írta Herceg Ferenc.

Kezdeté 7 1/2 óraker.

ŐS-BUDAVÁRA

Ma fényes kivilágítás mellett

remek új Varieté-műsor

Blanca de Roches, Amelia Stone, La belle Zarina.

Mr. P. Batty medvecsoportja

és a többi különlegességekkel.

A m. kir. budapesti honvédkerületi zenekar hangversenye.

BEN ALY BEY varázsszínháza.

A FOLIES CAPRICE vendégjátéka. — A mecsotéri színpadon ingyen színtelődások. — Amerikai scating ránk. — Bicyklij korhinta. — Gyermekelőadás Horváth

Midgets-csoportja fellépéssel. — Bur zenekar.

Bélapódi 60 fillér. Gyermeknek 12 éven alól 20 fillér.

Kedvezményes jegyek minden tizedében.

A földalatti villamos vasút éjjeli 1 óráig közlekedik.

Térashocsik egész éjjel.

Klimatikus gyógyhely és tengerifürdő

ABBÁZIA

Hótel és penzió Szlatina

a tengerifürdő közvetlen közelében, pompás árnyas kert.

Kitünő konyha és pince, szolid árak.

Szobák kilátással a tengerre.

Utazási idény

alkalmából ajánl

HOLZER

női felöltők árnháza,

Kossuth Lajos-utca 9. sz.

Porköpenyeket

Gallérokat

Kabátokat

Kosztümöket

Ingbluzokat

Arany-vulkan-fogorok.

A legideálisabb foghelyettesítő. Saját legtekélete-
sebb módszer szerint egyelő. Hygien. készítmény-
len fogor, mielőtt kezesség válna. Egy fog 5 frt
(fogorvosoknak 4 frt.) Kaucuk fogorvos 2 frt egy
fog (fogorvosoknak 1-20 frt.). Foghuzás (cocain) 1-50
frt. Aranyfogorok 4 firtól kezdve. Aranykorona 12 frt.
Hidfogak (nyelvező nélkül) aranyban 5 forint.

2-ik műterem Temesvártör. Vezetője: Dr. Schwenk.

Fogorvosok műterem.

PITZYLE fogorvos

Budapest, IV., Kossuth-Lajos-utca 10. főemelet.

(Bel- és külföldi oklevél. Hírreves fogorvosok, mint
dr. Chéjetz, Fedotoff stb. volt első assistense. Rendek:
101 2-6-ig.)

2-ik műterem Temesvártör. Vezetője: Dr. Schwenk.

Fogorvosok műterem.

„Budapesti Napló”

kiadóhivatala

József-körút 18. sz.

Aki mind a négy sorozatot egy-
szerre hozzá, az 48 helyett
60 kőpet kap.

A).

Ábrányiné W. Margit

Blaha Lujza

Felékine M. Flóra

Gazsi Marika

Gombaszögi Margit

Jaszai Mari

Küry Klára

Ligetli Juliska

Szoyer Ilonka

Vasquez M. grófné

Vizvári Marika

Szekely Irén.

A hét színházi műsora.

	Nemzeti színház	M. Kir. Operaház	Vigaszínház	Népszínház	Magyar Színház
Szerda	A jó falusiak	Nincs előadás	Ocskay brigadéros	Milliók a hó alatt	A denevér
Csütörtök	A megboldogult	A Walkür	Csak párosan	Milliók a hó alatt	New-York szépe
Péntek	Rosenkranz és Goldenstern	Nincs előadás	Pézt vagy életet	Lili	Az ikrek
Szombat	A bor	Siegfrid	Coralie és Tsa.	Milliók a hó alatt	New-York szépe
d. u. Vasárnap este		Carmen	Csak párosan	Vizsgálati- előadás Milliók a hó alatt	Az ikrek

Saison vége miatt

rendkívül

LESZÁLLÍTOTT ÁR

Szent-Lőrinci

Porcellán fest. ipartelep

Teréz-körút 32. sz.

Dusan aranyozott és remek festésű (6 szem.)

Tea-készlet 3 frt 60.

Mocca service paltanval 3 frt 75 kr.

Függő lámpa 1 1/2 m. magas 4 frt 80 kr.

Roppant nagy raktár (6 szem.) díszes

Étkező-készlet 6 forint.

Étkező, magas facon elegáns 8 frt 50 kr.

Étk., Rococo, ibolya virág 10 frt 50 kr.

Étkező, modern, minta nél-
kül csak szel. arany szeg. 12 frt 50 kr.

Étkező 12 személyre 20, 30 és 35 frt.

Vidéki megrendelésnél kérjük a mintavirág-
jat vagy színezetét megnevezni.

Apolja, szé-
píti az arc-
bőrt, eltávo-
lítja a májfol-
tot, a szeplőt,
patánásokat,
bőrrákákat és
az arenak bájít és üde-
séget ad.

Próbátégely 50 fillér,
nagy tégely 1.20.

BUDAPEST,

Városi

gyógyszertár

Váci-utca.

Dr. Hochstrasser A. János
tömegegyed.

Arverési hirdetmény.

Arverési hirdetmény.

Melylyel közhírré teszem, hogy

a vagyonbukott takaréks- és előleg-
egyleti részvénytársaság, nagykikín-
dai cég csődtömegéhez tartozó egy
Fleischer-féle 10. számú pénzeszkény
külön acél-treszonnal, egy kisebb pénz-
szekrény s az irodai berendezéshez
tartozó egyéb tárgyak

1901. június hó 11-én délután 1/2 óraker
az intézet helyiségében árverésen
eladatnak.

N.-Kikindán, 1901. június 7-én.

Dr. Hochstrasser A. János

tömegegyed.

Pénzhitelt

szerez ingatlanok, házak
és birtokokra II. és III.
helyen is, továbbá conver-
tálásokat és minden pénz-
ügyi tranzakciót jutányosan
és díszkérten teljesít minden előleges költség nélkül

bank-forgalmi irodája

Dénes Lipót

Budapest, VI. Teréz-körút 18.

Közvetítők kizárva! Válaszbélyeg kérietik.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb

PAP, PAP, PAP

1 Eszebejtható vasgyű 8 db

1 kivételű mattracal — 10. —

1 rouge paplan — 1.80

1 primá — 2.80

1 ecshim paplan — 2.80

1 satin — 3.80

1 atlasz cachimir — 4.80

1 selyem atlasz paplan — 8.00

1 douros selyem atl. papl. 18.00

1 jó vékony paplan lepődő 2. —

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

1 — — — — — 1.80

Gyógyfürdőkre készülő betegek figyelmébe!

Kataphorese.

Uj gyógmód!

Főlümíthatatlan gyógyhatású

Ideg-, Nemi-, Bőr-,

Vérbetegségek és Gyengeségi-állapotok, Impotencia

Tapasztalt radikális és gyors eredmények folytán honorarium teljes gyógyszer után fizethető.

Páratlan sikerü eredményei folytán általánosan kitünőnek elismert

hydro-elektrotherapiai intézet

a modern Hygiene és legujabb orvosi technika elsőrendü viványai szerint berendezetti gyógytermekkel

Budapest, Teréz-körut 44. I. em.

Dr. Mitzger Tivadar

személyes vezetése alatt, nyitva egész nap. Levelekre díjmentesen válaszoltatik. Prospectus ingyen.

Kevés gond! Kevés aggodalom!

nyugtalanítja az embert, ha a Budapesti Naplóra előfizet, mert

nagy megnyugvást szerez az a tudat, hogy **2000 koronára**

van biztosítva baleset ellen mindaddig, míg előfizetése érvényben van. **2000 koronára** ingyen biztosítja baleset ellen

halál esetén 2000 korona erejéig, rokkantság esetén 2000 kor. erejéig. A biztosítás egész költségét a Budapesti Napló kiadóhivatala fedezi.

Mindenki amennyi időre van ingyen biztosítva, amennyi időre előfizet. A biztosítást a manheimi biztosító-társaság magyarországi vezérképviselőse végezi. Minden előfizető, régi és új egyaránt, egy mint a következő jogérvényes, biztosítási kötvényt kap:

Mannheimi biztosító-társaság Mannheimban. Magyarországi vezérképviselőség Budapesten, VI. Kom-nitzer-utca 10.

Alapítóke: Nyolc millió márká. Erre befizette: Két millió márká. Tartalék alap: Két millió márká. A részvényesek váltoiban a még be nem fizetett részvényőke fejében.

Balesetbiztosítási kötvény.

A Mannheimi biztosító-társaság biztosít jelen kötvény által, a tulajdoni általános feltételek mellett,

T... urnak... urnőnek (lakóhely) (a név sajátkezűleg beírandó) mint a Budapesti Napló előfizetőjének az önállóulás esetére: Kétezer korona összegét, a munkaképességnek életfogytiglani elvesztése (teljes rokkantság) esetére: Kétezer korona összegét, vagy a baleset mérvének megfelelő összegét. A biztosítás csak arra az időre érvényes, melyre az előfizetési díj lefizetett. — A biztosítás kezdődik az előfizetési díj postára adását, vagy kilfizetését követő déli 12 órakor és végződik az előfizetés lejárta után való napon déli 12 órakor.

Mannheimi biztosító-társaság magyarországi vezérképviselőség Budapesten.

Fényes, igazgató. Előfizetési árak: egész évre 28 korona (14 frt), felévre 14 korona (7 frt), negyedévre 7 korona (3 frt), egy hónapra 2 kor. 40 fillér (1 frt 20 kr.). Az előfizetési összegnek a „Budapesti Napló” kiadóhivatalából ötf-krót 18. küldendők.

Budapesti villamos városi vasut részv.-társ. A budapesti villamos városi vasut részvénytársaság részvényeinek kilencedik kisorsolása

a társaság alapszabályainak 11. szakasza és a kormányhatóságilag jóváhagyott törlesztési tervek alapján dr. Gászner Béla kir. közj. közbenjöttével 1901. évi június hó 7-én délelőit 9 órakor a társaság Kertész-utca 10. szám alatti helyiségeiben megejtették.

Kisorsoltatót 504 darab részvény, melynek számai a következők:	
87 269 318 559 601 732 907 1412 1413 1685 1894 1917 2124 2341 2342 2469 2608	2609 2753 2881 2889 2894 3100 3123 3138 3175 3202 3274 3540 3592 3780 3819 3831
3912 3992 4017 4086 4225 4264 4458 4495 4560 4679 5060 5061 5182 5251 5298 5406	5807 6340 6374 6792 6861 6938 6939 7172 7255 7462 7555 7557 7595 7632 7636 7712
7742 7751 7856 8062 8332 8448 8482 8696 8807 9026 9051 9080 9491 9806 9848 9926	9936 10118 10220 10421 10601 10696 10699 10961 11079 11165 11232 11232 11255
11482 11583 11600 11668 11927 11974 11987 12191 12254 12285 12319 12348 12484	12566 12653 12781 13169 13229 13397 13583 13707 13832 13859 13873 14030 14173
14255 14259 14607 14609 15190 15278 15354 15697 15757 15879 15932 15957 16215	16221 16284 16321 16901 17125 17274 17291 17321 17325 17639 17678 17697 17927
17964 18043 18044 18113 18606 18705 18726 18824 18995 19146 19165 19169 19550	19566 19571 19589 19593 19693 19693 19868 19992 20117 20635 20757 20759 20892
20941 21181 21361 21382 21453 21653 21792 21836 22224 22504 22510 22575 22600	22673 22918 22990 23140 23225 23339 23345 23346 23347 23361 23467 23613 23643
23661 24106 24237 24304 24336 24364 24380 24528 24630 24684 24685 25129 25150	25387 25412 25424 25432 25448 25525 25887 25951 26175 26432 26501 26561 26610
26656 26740 26751 26830 27401 27417 27443 27619 27693 27830 27858 27959 28198	28446 28516 28635 28636 28684 28688 28900 29134 29146 29512 29577 29617 29660
30099 30189 30197 30425 30428 30727 30909 30918 31051 31082 31125 31374 31514	31548 31658 31719 31818 32051 32054 32106 32108 32155 32118 32223 32230 32339
32384 32387 32433 32456 32475 22517 32624 32871 32952 33119 33174 35411 33708	33744 34162 34241 34247 34480 34531 34654 34807 34904 34944 35061 35065 35231
35412 35455 35656 35777 35839 35988 36406 36541 36571 36681 36778 36830 36906	36981 37146 37213 37445 37877 37884 37973 38118 38187 38248 38368 38431 38566
38737 38827 39106 39135 39877 39909 40053 40179 40421 40572 40717 40741 40754	40880 41036 41378 41402 41491 41676 41902 41922 41981 41987 42676 42789 42911
43130 43235 43390 43490 43492 43540 43552 43571 43752 43761 43807 43855 43921	44097 44172 44234 44290 44523 44629 44643 44981 44995 45005 45026 45141 45192
45302 45408 45443 45494 45866 45889 45909 46003 46531 46569 46629 46728 46887	47104 47125 47193 47194 47198 47343 47358 47401 47988 48142 48370 48750 48841
48972 48976 49010 49014 49031 49108 49205 49207 49545 49839 49884 49893 50016	50089 50633 50931 51054 51759 51918 51986 51988 52051 52122 52155 52181 52404
52424 52438 52449 52477 52953 53043 53104 53172 53176 53281 54285 53313 53430	53454 53460 53466 53633 53817 53893 53921 53982 54226 54242 54430 54462 54475
54813 54814 54815 55006 55115 55538 55714 55737 55832 55924 56033 56126 56137	56165 56517 56834 56721 56770 56834 57000 57058 57139 57296 57524 57645 57756
57947 58153 58287 58324 58655 58700 58731 58732 58734 58853 58926 58933 58996	59055 59220 59299 59307 59324 59678 59686 59918

Ezen kisorsolt részvények 1902. évi január hó 2-től a budapesti villamos városi vasut részvénytársaság által, az angol-osztrák bank budapesti fióktelepénél (V., Fűrőd-utca 6. sz. alatt) névértékük összegében fognak beváltatni és bemutatásra szóló élvezeti jegyekkel kicsérletetni.

Az 1900. évi sorsolásból eddig be nem váltattak a következő számú kisorsolt részvények és pedig: 428 694 820 1450 3898 4044 6470 6587 6730 7334 8093 9947 10213 10551 15571 16965 17413 20506 20515 20869 20939 21694 24510 25010 26433 27032 27407 28461 28936 29093 29288 32540 33367 35746 39799 40781 41455 43081 44155 44701 45089 45202 46551 48489 49294 55745 55802

Az 1899. évi sorsolásból eddig be nem váltattak a következő számú kisorsolt részvények és pedig: 506 1424 4196 4691 7153 9800 12677 15150 15448 17622 19756 21546 24223 24302 28308 29963 30962 31212 32201 32381 34442 35764 39590 45462 45464 48091 49856 49857

Az 1898. évi sorsolásból eddig be nem váltattak a következő számú kisorsolt részvények és pedig: 620 3278 3314 3339 3376 13475 13554 17933 24086 28935 37792

Az 1897. évi sorsolásból eddig be nem váltattak a következő számú kisorsolt részvények és pedig: 619 4331 6634 6784 6803 15161 18712 23399 26272 26273 36548 45489 46131 49136 49971

Az 1896. évi sorsolásból eddig be nem váltattak a következő számú kisorsolt részvények és pedig: 1732 7815 14223 20527 21129 21989 30965 34443

Az 1895. évi sorsolásból eddig be nem váltattak a következő számú kisorsolt részvények és pedig: 3802 13273 25041 32425 40476

Az 1894. évi sorsolásból eddig be nem váltattak a következő számú kisorsolt részvények és pedig: 21951

Az 1893. évi sorsolásból eddig be nem váltattak a következő számú kisorsolt részvények és pedig: 29017

A társasági alapszabályok 11. szakasza és a kereskedelemügyi m. kir. miniszter ur Ö Nagyméltósága által 3881/1897. sz. a jóváhagyott törlesztési terv alapján ugyanezen alkalommal ejtetett meg az

elsőbbségi kötvények ötödik sorsolása.

Kisorsoltatót a 16, 26, 44, 96, 241, 310, 498, 609, 762 és 829 számú, egyenként 2000 koronás és az 1, 252, 314, 483, 665, 877 és 970 számú, egyenként 200 koronás elsőbbségi kötvény. Ezen kisorsolt elsőbbségi kötvények szintén 1902. évi január 2-től a budapesti villamos városi vasut részvénytársaság által az angol-osztrák bank budapesti fióktelepénél (Fűrőd-utca 6. sz. a.) névértékük összegében fognak beváltatni.

1900. évből hátralékos a 2000 koronás 372. sz. els. kötv. 1899. évből hátralékos a 2000 koronás 394. sz. els. kötv. Kelt Budapesten, 1901. évi június hó 7-én.

Poloskát

alaposan kiirtani csakis az Éder-féle poloskairtó-szesz által lehetséges, minden eddigi más szer használatán, miről bárki használás után meggyőződhetik; az

Éder-féle poloskairtó-szesz

kapható 25 kr., 50 kr. és 1 fros tüvegekben. Gyári főraktárban Éder Antal-nál Budapesten, IV. Zsibáros-utca 2. (Telefon.)

Titkos betegségek ellen

25 évi, részben katonasorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvosi tapasztalatai után legmelegebben ajánlható

Dr. KAJDAGSY,

v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos

Electrotherapiai rendelő-intézete

IV. Kigóy-utca 5. I. em. Klottild-palota (Atjáróság és lift használat.)

A legelhanyagoltabb húgyvesztéseket, leg súlyosabb húgyhólyagbajokat, bukások sebeket, syphilit, az önfertőztetés utóbbait

Eigyengült férfierőt

az orvosi világ által legújabbban olyanmire felkarolt és hatásában páratlan sikerű

Electro-Massage vagy Psychrophor

Által. magánléseket, nőknél fehér-folyást befecskendezés nélkül, a legmarkacsabb bőrbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és onok utókövetkezményekké létrejött hátragyógyításokat gyógyít a legújabb gyógmód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Rendel: délelőit 9 óráig 4 óráig; este 7—8 óráig Nőknél ugy mint férfiaknak külön be és kijárát Külön várótermek. Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszeréről is gondoskodva lesz.

